

1 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 20 maj

NU16 Höjt mål och vidareutveckling av elcertifikatssystemet

Punkt 1 (Nytt mål och ändrade kvoter i elcertifikatssystemet)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

146 för utskottet

139 för res. 1

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 82 m, 21 c, 24 fp, 18 kd, 1 -

För res. 1: 110 s, 17 v, 12 mp

Frånvarande: 20 s, 14 m, 8 c, 4 fp, 6 kd, 5 v, 7 mp

Punkt 4 (Orörda älvsträckor)

1. utskottet

2. res. 4 (v, mp)

Votering:

256 för utskottet

30 för res. 4

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 110 s, 82 m, 21 c, 24 fp, 18 kd, 1 -

För res. 4: 1 s, 17 v, 12 mp

Frånvarande: 19 s, 14 m, 8 c, 4 fp, 6 kd, 5 v, 7 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU18 Genomförande av direktiv om förnybar energi

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU19 Utvärdering av insatserna för forskning och innovation inom energiområdet

Kammaren biföll utskottets förslag.

2 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 21 maj

UU14 Att möta globala utmaningar – om samstämmighet för utveckling

Punkt 1 (Millenniemaålen m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

146 för utskottet

139 för res. 1

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 82 m, 21 c, 24 fp, 18 kd, 1 -

För res. 1: 110 s, 17 v, 12 mp

Frånvarande: 20 s, 14 m, 8 c, 4 fp, 6 kd, 5 v, 7 mp

Punkt 3 (Uppföljning av avräkningar)

1. utskottet

2. res. 3 (s, v, mp)

Votering:

146 för utskottet

139 för res. 3

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 82 m, 21 c, 24 fp, 18 kd, 1 -

För res. 3: 110 s, 17 v, 12 mp

Frånvarande: 20 s, 14 m, 8 c, 4 fp, 6 kd, 5 v, 7 mp

Ameer Sachet (s) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Punkt 5 (Mänskliga rättigheter)

1. utskottet

2. res. 5 (s, v, mp)

Votering:

145 för utskottet

139 för res. 5

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 82 m, 21 c, 23 fp, 18 kd, 1 -

För res. 5: 110 s, 17 v, 12 mp

Frånvarande: 20 s, 14 m, 8 c, 5 fp, 6 kd, 5 v, 7 mp

Punkt 9 (Klimatförändringar och miljöpåverkan)

1. utskottet
2. res. 9 (s, v, mp)

Votering:

147 för utskottet

140 för res. 9

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 82 m, 22 c, 24 fp, 18 kd, 1 -

För res. 9: 111 s, 17 v, 12 mp

Frånvarande: 19 s, 14 m, 7 c, 4 fp, 6 kd, 5 v, 7 mp

Prot. 2009/10:126

26 maj

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU18 Åtgärder mot familjeseparation inom migrationsområdet

1. utskottet

2. res. (s, v, mp)

Votering:

147 för utskottet

140 för res.

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 82 m, 22 c, 24 fp, 18 kd, 1 -

För res.: 111 s, 17 v, 12 mp

Frånvarande: 19 s, 14 m, 7 c, 4 fp, 6 kd, 5 v, 7 mp

KrU12 Avveckling av inkomstgarantier för konstnärer

1. utskottet

2. res. (s, v, mp)

Votering:

148 för utskottet

139 för res.

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 82 m, 22 c, 24 fp, 18 kd, 1 -

För res.: 110 s, 17 v, 12 mp

Frånvarande: 19 s, 14 m, 7 c, 4 fp, 6 kd, 5 v, 7 mp

KrU13 Statligt stöd till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer

Kammaren biföll utskottets förslag.

3 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 24 maj

SoU19 Lex Sarah och socialtjänsten – förslag om vissa förändringar

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Rapporteringsskyldighet i enskilt bedriven verksamhet)

1. utskottet

2. res. (s, v, mp)

Votering:

147 för utskottet

140 för res.

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 82 m, 22 c, 24 fp, 18 kd, 1 -

För res.: 111 s, 17 v, 12 mp

Frånvarande: 19 s, 14 m, 7 c, 4 fp, 6 kd, 5 v, 7 mp

SoU23 Ökad kvalitet vid läkemedelsförskrivning

Punkt 4 (Barn-Fass)

1. utskottet

2. res. 1 (v, mp)

Votering:

256 för utskottet

29 för res. 1

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 109 s, 82 m, 22 c, 24 fp, 18 kd, 1 -

För res. 1: 1 s, 16 v, 12 mp

Frånvarande: 20 s, 14 m, 7 c, 4 fp, 6 kd, 6 v, 7 mp

Elina Linna (v) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Punkt 6 (Statligt företag för läkemedelstillverkning)

1. utskottet

2. res. 2 (v)

Votering:

269 för utskottet

17 för res. 2

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 110 s, 82 m, 22 c, 24 fp, 18 kd, 12 mp, 1 -

För res. 2: 17 v

Frånvarande: 20 s, 14 m, 7 c, 4 fp, 6 kd, 5 v, 7 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

1. utskottet

2. res. 6 (s, v, mp)

Kammaren biföll utskottets förslag genom uppresning.

Punkt 7 (Investeringsstöd till trygghetsbostäder m.m.)

1. utskottet

2. res. 7 (s, v, mp)

Votering:

147 för utskottet

139 för res. 7

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 82 m, 22 c, 24 fp, 18 kd, 1 -

För res. 7: 111 s, 16 v, 12 mp

Frånvarande: 19 s, 14 m, 7 c, 4 fp, 6 kd, 6 v, 7 mp

Punkt 8 (Särskilt boende enligt socialtjänstlagen)

1. utskottet

2. res. 8 (s, v, mp)

Votering:

146 för utskottet

141 för res. 8

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 82 m, 22 c, 24 fp, 18 kd

För res. 8: 111 s, 17 v, 12 mp, 1 -

Frånvarande: 19 s, 14 m, 7 c, 4 fp, 6 kd, 5 v, 7 mp

Punkt 10 (Meddelarskydd)

1. utskottet

2. res. 10 (s, v, mp)

Votering:

147 för utskottet

139 för res. 10

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 82 m, 22 c, 24 fp, 18 kd, 1 -

För res. 10: 110 s, 17 v, 12 mp

Frånvarande: 20 s, 14 m, 7 c, 4 fp, 6 kd, 5 v, 7 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU18 Förändringar i studiestödssystemet

Punkt 2 (Möjlighet för CSN att i vissa fall hålla inne utbetalningar av studiestöd)

1. utskottet

2. res. 2 (v, mp)

Votering:

256 för utskottet

31 för res. 2

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 109 s, 82 m, 22 c, 24 fp, 18 kd, 1 -

För res. 2: 2 s, 17 v, 12 mp

Frånvarande: 19 s, 14 m, 7 c, 4 fp, 6 kd, 5 v, 7 mp

Punkt 3 (Möjlighet till avskrivning av studielån vid vård av barn eller närstående)

1. utskottet

2. res. 3 (v, mp)

Votering:

254 för utskottet

30 för res. 3

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 s, 82 m, 21 c, 24 fp, 18 kd, 1 -

För res. 3: 1 s, 17 v, 12 mp

Frånvarande: 21 s, 14 m, 8 c, 4 fp, 6 kd, 5 v, 7 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU19 Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds verksamhet 2009

Kammaren biföll utskottets förslag.

4 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 20 maj.

5 § Meddelande om partiledardebatt

Förste vice talmannen meddelade att partiledardebatt skulle äga rum
onsdagen den 16 juni kl. 9.00.

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2009/10:380

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:380 Otillgänglighet som diskrimineringsgrund
av Ronny Olander (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredag den 4 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inplanerade åtaganden som inte går att flytta på.

Stockholm den 24 maj 2010

Integrations- och jämställdhetsdepartementet

Nyamko Sabuni (fp)

Enligt uppdrag

Cecilia Bergman

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:386

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:386 Jämställda arbetsplatser
av Monica Green (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredag den 4 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inplanerade åtaganden som inte går att flytta på.

Stockholm den 24 maj 2010

Integrations- och jämställdhetsdepartementet

Nyamko Sabuni (fp)

Enligt uppdrag

Cecilia Bergman

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:409

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:409 Regeringens utlovade nya jobb
av Bosse Ringholm (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 29 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade engagemang som inte kan ändras.

Stockholm den 24 maj 2010

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:415

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:415 Åtgärder mot ungdomsarbetslösheten
av Veronica Palm (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 29 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade engagemang som inte kan ändras.

Stockholm den 24 maj 2010

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:438

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:438 Situationen för unga arbetslösa
av Eva-Lena Jansson (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 29 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade engagemang som inte kan ändras.

Stockholm den 24 maj 2010

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:440

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:440 Konsekvenser för arbetsmiljöarbetet av
arbetsmiljöbrott
av Eva-Lena Jansson (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 29 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade engagemang som inte kan ändras.

Stockholm den 24 maj 2010

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:444 Jobb- och utvecklingsgarantin

av Eva-Lena Jansson (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 29 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade engagemang som inte kan ändras.

Stockholm den 24 maj 2010

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:451

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:451 En allmän och solidarisk a-kassa

av Staffan Danielsson (c)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 29 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade engagemang som inte kan ändras.

Stockholm den 24 maj 2010

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:452

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:452 En fristående och oberoende Alfakassa

av Staffan Danielsson (c)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 29 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade engagemang som inte kan ändras.

Stockholm den 24 maj 2010

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:466

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:466 Fyra år med borgerlig arbetsmarknads-
politik

av Berit Högman (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 29 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade engagemang som inte kan
ändras.

Stockholm den 24 maj 2010

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:478

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:478 Ungdomars villkor på svensk arbetsmark-
nad

av Sven-Erik Österberg (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 29 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade engagemang som inte kan
ändras.

Stockholm den 24 maj 2010

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:479

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:479 Åtgärder mot arbetslösheten

av Sven-Erik Österberg (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 29 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade engagemang som inte kan
ändras.

Stockholm den 24 maj 2010

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:485 En aktiv arbetsmarknadspolitik för våra unga

av Börje Vestlund (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 29 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade engagemang som inte kan ändras.

Stockholm den 24 maj 2010

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

7 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Skrivelse

2009/10:214 till utrikesutskottet

EU-dokument

KOM(2010)249 till miljö- och jordbruksutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 20 juli*.

8 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2009/10:FPM81 EU:s nya tillväxt- och sysselsättningsstrategi. Riktlinjer för EU 2020 KOM(2010)193 till arbetsmarknadsutskottet

2009/10:FPM82 Social och ekonomisk integration av romer i Europa KOM(2010)133 till arbetsmarknadsutskottet

2009/10:FPM83 Handlingsplan för bekämpningen av hiv/aids i EU och angränsande länder KOM(2009)569 till socialutskottet

9 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter

Konstitutionsutskottets betänkanden 2009/10:KU17–KU19, KU21, KU23 och KU42

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2009/10:SfU19

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2009/10:JuU23
Advokaters vittnesplikt och andra processrättsliga frågor (prop.
2009/10:182).

Anf. 1 MARGARETA PERSSON (s):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationen från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Betänkandet innehåller, förutom förslag till förlängd frist för huvudförhandling, förslag gällande vittnesplikt för advokater och deras biträden och förslag om återbetalningsskyldighet i straffrättsliga förfaranden. I de två senare fallen har vi inga andra förslag än regeringen.

I vår reservation ställer vi oss kritiska till regeringens förslag. Regeringen vill förlänga tiden mellan att åtal väcks och den tilltalade är anhållen eller häktad till dess att huvudförhandling i tingsrätt hålls från en vecka till två veckor. Flera viktiga instanser som JO, JK och Advokatsamfundet ställer sig tveksamma eller rent av avvisande till en sådan förlängning.

JO menar att nuvarande ordning måste medföra betydande svårigheter för andra än den tilltalade för att en så viktig förändring ska kunna anses vara befogad och ställer sig tveksam till om sådana svårigheter nu har uppstått. Advokatsamfundet menar att nuvarande regel har en rad undantag som redan medger möjlighet att överskrida enveckasfristen.

Så sent som i proposition 2000/01:108 behandlades frågan om förlängning av enveckasfristen till en tvåveckorsfrist. Då uttalade den socialdemokratiska regeringen att det var ett stort problem att huvudförhandlingar gällande tilltalad som inte är frihetsberövad inte sällan behöver ställas in för att bereda plats åt huvudförhandlingar i mål mot häktade. I första hand borde sådana problem lösas med organisatoriska åtgärder. Därför ställde man sig avvisande till en generell förlängning av fristen och införde i stället ett undantag från enveckasfristen i omfattande mål. Precis som regeringen uttalade i proposition 2000/01:108 menar vi att tidsfristen är så kort som en vecka när det gäller mål mot häktade för att den tilltalades frihetsförlust inte ska bli längre än nödvändigt.

Med nuvarande regerings förslag finns en överhängande risk att det i praktiken medför att tvåveckorsfristen kommer att utnyttjas regelmässigt. Lägg därtill att undantaget i förlängningen kommer att finnas kvar. Dessutom kan tilläggas att Sverige har fått internationell kritik för långa häktningstider av bland annat Europarådets kommitté mot tortyr och inhuman behandling. Vi menar därför att en ytterligare förlängning av häktningstiden inte är rätt väg att gå.

Prognoser visar på underskott hos domstolar och inom Kriminalvården. Av det senaste budgetunderlaget för Kriminalvården kan man utläsa hur nödvändig ut- och ombyggnad bromsas upp, och i stort sett allt utvecklingsarbete som inte rör säkerhet har avstannat.

Hos åklagarna ökar ärendena successivt, och även om ekonomin är under kontroll skriver man i budgetunderlaget för de kommande åren att hälften av medarbetarna inte hinner med arbetet. Obalanserna är fortfa-

rande stora. Förlängda häktningstider kommer att belasta Kriminalvården ytterligare.

Regeringens satsning på fler poliser har inte följts upp med mer resurser till övriga myndigheter i rättskedjan vilket fått till följd en försämrad arbetssituation för åklagare, domstolar och Kriminalvården. För Kriminalvårdens anställda har överbeläggningen medfört försämrad arbetsmiljö, ökad stress och utsattheten för våld och hot mot personalen har ökat. Nu vill regeringen lägga ytterligare sten på den bördan. Det är nämligen det som den förlängda häktningstiden kommer att innebära.

Vi inom oppositionen ska bekämpa brottsligheten och dess orsaker. Sverige behöver ett stärkt rättsväsen och en väl utbyggd välfärd för att kunna verka kraftfullt mot kriminalitet. Men det krävs en balans i rättsväsendet för att få hela rättskedjan att fungera, annars kommer andra delar att utsättas för ett alltför hårt tryck.

Mot bakgrund av det anförda yrkar vi avslag på regeringens proposition i den del som handlar om ändringar i rättegångsbalken som förlänger tiden mellan att åtal väcks och den tilltalade är anhållen eller häktad till dess att huvudförhandling i tingsrätt hålls från en vecka till två veckor. Vi anser inte att det finns skäl nog att försämma villkoren för den som är tilltalad. Vi menar att den tilltalades intresse av att frihetsberövandet ska vara så kortvarigt som möjligt kommer att åsidosättas på ett oacceptabelt sätt. Om man är frihetsberövad ska man inte behöva vara oviss om och oroa sig för utgången under onödigt lång tid.

Herr talman! Detta är förmodligen mitt sista anförande i denna kammare eftersom jag i och med denna mandatperiods slut lämnar riksdagen efter sexton år. Jag vill därför passa på att tacka mina riksdagskolleger för många spännande debatter i denna kammare.

(Applåder)

I detta anförande instämde Karl Gustav Abramsson, Kerstin Haglö, Elisebeht Markström och Maryam Yazdanfar (alla s).

Anf. 2 LENA OLSSON (v):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationen. Margareta Persson har på ett mycket bra sätt redogjort för vår gemensamma ståndpunkt när det gäller häktningstider. Jag vet att kammaren kommer att vara ansträngd i fortsättningen och nöjer mig därför helt enkelt med att yrka bifall till reservationen.

Anf. 3 INGE GARSTEDT (m):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet. Bortsett från fristerna innan åtal ska ha väckts och det ska upp i domstol är vi överens i detta ärende.

Varför är det så viktigt att man utsträcker tiden från åtal till huvudförhandling till 14 dagar i stället för att den ska vara en vecka, som det är i dag? Det beror på att ett stort antal rättegångar i dag blir inställda. Den som ska upp i rätten är nervös, de anhöriga är nervösa, situationen runt om är bökig och dessutom har en hel rad människor förberett sig, lagt ned arbete, låtit bli att göra annat arbete – och så ställs det hela in, blir uppskjutet. Det skapar en oerhörd osäkerhet.

Prot. 2009/10:126

26 maj

*Advokaters vittnes-
plikt och andra
processrättsliga frågor*

Nu har man vidtagit de organisatoriska åtgärder som är möjliga att vidta för att klara det på en vecka. Det har visat sig inte fungera. Därför lägger regeringen fram ett förslag om att öka tiden till två veckor. Vi tycker att det är alldeles utmärkt med hänsyn till rättsväsendet men framför allt med hänsyn till de enskilda inblandade. Det är förvånande att vänsterkartellen säger nej till detta. Kanske borde det inte förvåna oss.

Låt mig nämna ytterligare några saker som Margareta Persson tog upp i sitt anförande. En gäller polissituationen. Vi har nu fler poliser i Sverige än någonsin tidigare. Vi kommer att ha över 20 000 poliser i sommar.

Hela rättskedjan har fått mer pengar, mer än 5 miljarder kronor under den här mandatperioden. Det är det största lyftet över huvud taget för att öka rättssäkerheten. Kriminalvården har fått 52 procent mer pengar sedan 2004. Det är mer pengar än i någon annan verksamhet inom rättsväsendet, tror jag.

Det är också intressant att det på vänstersidan finns de som vill ge mindre pengar till Kriminalvården. För oss i Alliansen är det oerhört viktigt att hela rättskedjan kan följa med: polis, åklagare, domstol och kriminalvård. Det kan den, med den politik som Alliansen för.

(Applåder)

Anf. 4 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Herr talman! Det märks redan nu att den kontroversiella fråga som vi behandlar i samband med detta betänkande är förslaget till förlängd frist för huvudförhandling i mål vid frihetsberövande vid tingsrätt. I dag gäller att när den tilltalade i ett brottmål är anhållen eller häktad ska som regel huvudförhandlingen hållas vid tingsrätten inom en vecka från den dag då åtalet väckts. Denna ordning har gällt sedan rättegångsbalkens tillkomst.

I januari 2000 föreslog en arbetsgrupp inom Domstolsverket i en promemoria till Justitiedepartementet att den här fristen skulle förlängas till två veckor. Huvudregeln skulle visserligen vara att förhandlingarna skulle hållas skyndsamt, men man skulle ha lite längre tid på sig. Skälet var praktiskt: Det var väldigt pressade tidsscheman hos domstolarna. Arbetsbördan som låg på domstolarna gjorde att utsatta huvudförhandlingar ofta fick ställas in.

En annan nackdel med en veckas frist var enligt arbetsgruppen att det ofta är svårt för domstolen att på den väldigt korta tid som står till buds få kontakt med vittnen och målsägande och få bekräftat att de fått del av kallelsen till förhandlingarna. Arbetsgruppen var inte enig, och det var inte heller remissutfallet när förslaget remissbehandlades, så det blev inget förslag från den dåvarande regeringen.

Men problemet kvarstår. I en skrivelse från 2007 från flera lagmän i Stockholmsregionen tar man upp önskan om att det åter ska ges möjligheter till en förlängning av tidsfristen till två veckor. Tidspressen för domstolarna är ännu hårdare nu. Samtidigt har antalet brottmål i tingsrätterna ökat med 33 procent. Problemet med domstolarnas arbetsbelastning har accentuerats särskilt. Detta märker lagmännen från Stockholmsregionen, där situationen är särskilt pressad. Det är därför regeringen nu lägger fram förslaget om möjligheter till en tvåveckorsfrist.

Den korta tidsfrist som man har för närvarande motiveras naturligtvis av den tilltalades intresse av att vara frihetsberövad så kort tid som möj-

ligt. Det är naturligtvis ett väldigt tungt argument. En rimlig utgångspunkt i en rättsstat är att den som har berövats friheten på grund av misstanke om brott ska få sin sak prövad av domstol så snart som möjligt.

Mot detta talar risken för att den korta fristen försvårar en rimlig avvägning av de intressen som måste beaktas. Det handlar om praktiska problem för målsägande och vittnen. Ofta får de kallelsen någon eller några dagar före huvudförhandlingen, och då ska de till exempel ordna med resor, ta ledigt från jobbet, ordna barnpassning och en massa sådana komplicerade saker. Samtidigt måste tingsrätten hinna få tag i samtliga förhörspersoner och veta att de kan inställa sig. Advokater måste finnas tillgängliga. Går detta inte att ordna riskerar huvudförhandlingen att ställas in och sättas ut vid ett senare tillfälle. Detta medför extra besvär och kostnader för alla berörda parter.

Herr talman! I regeringens proposition redovisas väldigt klart och ingående alla de svårigheter som det nuvarande systemet med en veckas frist innebär. Därför behövs en mer flexibel frist för samtliga deltagare, så att man kan planera sin verksamhet. Självklart måste den häktades rätt att få sin sak prövad så snabbt som möjligt vara en viktig ledstjärna. Men samtidigt är det väl viktigt att han eller hon får en bra och rättssäker domstolsprövning. För detta, herr talman, krävs möjligheter till en förlängd tidsfrist på två veckor vid huvudförhandlingen i tingsrätten, såsom regeringen och utskottet föreslår. Jag yrkar därför bifall till utskottets hemställan.

(Applåder)

Anf. 5 LENA OLSSON (v) replik:

Herr talman! Det blir lite knepigt med argumentationen för en förlängning från en vecka till två veckor. Finns det inte, om det förlängs till två veckor, en uppenbar risk att man inte sätter i gång lika snabbt när man ska inleda så kallade förhandlingar utan skjuter det framför sig ytterligare?

Detta är väl lite nonchalant. Här har både JO och Justitiekanslern ställt sig väldigt tveksamma. Det är också så att Sverige har fått internationell kritik när det gäller häktetider.

Jag ser en stor fara med det här. Nu har man lite mer tid på sig innan man sätter i gång själva jobbet. Det är negativt i sig. Helena Bargholtz säger att en person inte ska sitta frihetsberövad hur länge som helst. Man måste ta hänsyn till sådana här saker i en rättsstat. Det är många som är kritiska till detta. Ser du inget problem med det?

Vi menar också att det kanske har gjorts en lite ensidig resurssatsning på ett ställe. Det får effekter på andra sätt. Detta är ett sätt att lösa det problemet.

Anf. 6 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik:

Herr talman! Jag tycker inte ens att två veckor i praktiken är så väldigt lång tid om man tänker på allt som domstolen ska förbereda för att få en huvudförhandling som fungerar. Det är väl egentligen det viktigaste för den tilltalade: att veta att man får en bra, sjyst och rättssäker prövning av sin sak. I dag är det uppenbarligen så att många huvudförhandlingar måste skjutas upp därför att man inte klarar den korta tidsfristen.

Det är riktigt att det finns kritiska remissinstanser. Men jag tycker också att de argument som lagmännen i Stockholmsregionen för fram angående sin önskan om att få möjligheter till en något längre frist är väldigt viktiga. De arbetar i verkligheten och ser hur det ser ut. Därför tycker jag att det är rimligt att regeringen lägger fram det här förslaget.

När det gäller alla de satsningar på rättsväsendet som vi gör gjorde Inge Garstedt en mycket bra redovisning. Det handlar inte om ensidiga satsningar. Men, vill jag säga, självfallet måste utgångspunkten även i det nya systemet vara att den tilltalade ska få sin sak prövad så snabbt som möjligt.

Anf. 7 KJELL ELDENSJÖ (kd):

Herr talman! Rubriken på betänkandet visar att det handlar om advokaters vittnesplikt, men också några andra frågor. Detta är ett viktigt beslut. Felaktigheten angående advokaters vittnesplikt leds i och med det här betänkandets förslag till rättelse. Rätt ska vara rätt, och ett enligt utskottet biträder ändringsförslaget, eftersom det aldrig var tänkt att advokater i det här sammanhanget skulle vara med på detta. Det var endast hälso- och sjukvården samt socialtjänsten som det skulle gälla.

Utskottet är ju också enligt vad gäller de övriga förslagen som behandlas i propositionen utom förslaget att förlänga fristen för när huvudförhandling ska påbörjas i mål med frihetsberövad. Regeringen föreslår nämligen att häktesfristen förlängs från en till två veckor, något som oppositionen samfällt reserverar sig mot. Den, som jag ser det, viktigaste anledningen till förslaget om tvåveckorsfrist kan hänföras till att enveckasfristen främst är motiverad av att den tilltalade har intresse av så kort frihetsberövande i häkte som möjligt.

Herr talman! Men detta är ju bara ena sidan av myntet. Den andra sidan, som är väl så angelägen, berör målsägande och vittnen. Till exempel påpekar Åklagarmyndigheten i sitt remissvar att för målsägande som har skadeståndsanspråk kan det vara svårt att få fram underlag för sitt anspråk under den korta tid som står till buds. I sådana fall riskerar målsäganden att gå miste om möjligheten att få det enskilda anspråket prövat i brottmålsrättegången.

Enveckasfristen förorsakar ett antal svårigheter. Det är orsaker som ger bekymmer att på ett adekvat sätt kunna fullfölja sin skyldighet att inställa sig med så väldigt kort varsel som bara ett par dagar, vilket ofta blir följden.

I propositionen finns också angivet fler problem. Till exempel kan enveckasfristen leda till att domstolar tvingas ställa in andra huvudförhandlingar för att frigöra tid för mål med häktade. Vidare kan det vara mycket svårt att hitta tider som passar rätten, åklagaren, försvarare och målsägandebiträden och så vidare med i praktiken så kort tid som ett par dagar till inställelse. Det finns alltså ett antal relevanta skäl att ändra lagen från enveckasfrist till frist på två veckor.

Herr talman! Precis som övriga allianspartier yrkar jag och Kristdemokraterna bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationen. (Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 18 §.)

Föredrogs

skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU39

Införande av trängselskatt i Göteborg (prop. 2009/10:189)

*Införande av
trängselskatt
i Göteborg*

Anf. 8 LARS TYSKLIND (fp):

Herr talman! I dag handlar det om införande av trängselskatt i Göteborgs centrala delar som skulle bli möjligt från den 1 januari 2013. Det är inget självändamål att införa trängselskatt och inte heller någon rättvisefråga att alla städer med självvaktning ska ha trängselskatt, utan det finns naturligtvis ett skäl.

Även om det inte finns några reservationer i det här ärendet är det ändå viktigt att vi lyfter ärendet i kammaren. Det är ändå ett beslut som påverkar många människor i vardagen, och då kan man inte bara låta det passera.

Från Folkpartiets sida är vi väldigt angelägna att lyfta fram att det finns ett dubbelt syfte när det gäller trängselskatt i Göteborg. Det första syftet är att man ska förbättra framkomligheten och miljön i Göteborg. Men det är också viktigt att man ser helheten och att det också är en finansieringsfråga.

Det handlar då om kollektivtrafik, järnväg och vägar. Vad vi talar om är en järnvägstunnel under Göteborg, den så kallade Västlänken, och en ny älvförbindelse via Marieholmstunneln. Det finns lite fler saker, men det är de stora projekten.

Herr talman! För att få enskilda människor att få incitament att ändra sitt beteende gäller det att trängselskatten är utformat på rätt sätt. Det är egentligen inte bilfientligt. Man kan till exempel ändra tidpunkt när man åker. Är det så att man ändå kan känna att det är en puff att åka kollektivt är det ingen nackdel. Det är väldigt avgörande det som nu finns i förslaget om differentiering både när det gäller tidpunkter och avgiftens storlek, precis liknande det som redan nu finns i Stockholm.

Herr talman! Det är också viktigt att lyfta fram de övriga bedömningar som regeringen gör i propositionen. Det handlar om förutsättningarna för att delegera rätten att föreskriva om trängselskatt ned till kommunal nivå och att detta ska utredas. Sedan ska vidare utredas hur skattskyldigheten för utlandsregistrerade bilar ska gå till. Man har visat att det är fullt möjligt att ha det, även om det inte görs i dag.

Det finns en sak som har varit väldigt viktig, som man kan läsa i ett stort antal remissyttranden. Det gäller detta med flerpasagereregeln. I och med att det blir så många kan det hända att man under en resa i Göteborg kan passera ett ganska stort antal betalstationer. Det behöver utredas hur man kan reglera det på ett bra sätt.

Herr talman! Detta är viktiga frågor. Att införa trängselskatt i Göteborg är det som vi avgör i dag. Men som jag tidigare tog upp är det väldigt viktigt att gå vidare i utvecklingen av själva utformningen av systemet. Det finns ju tid till detta.

Herr talman! Som jag nämnde tidigare finns ett tudelat syfte. Om vi nu talar om att det kan vara en delfinansiering av infrastruktursatsningar är det alldeles solklart att det är på det sättet. Det har varit om inte unikt så ett närmast unikt samarbete mellan region, kommuner och staten i det

hänseendet att få fram en väldigt stor satsning på infrastruktur i Västsverige. Vi talar om 61 miljarder de närmaste tolv åren. Vad jag förstår är det den största satsningen på infrastruktur i Västsverige.

Inom ramen för det västsvenska infrastrukturpaketet bidrar regionen, kommuner i Halland och även bilisterna i Göteborg till de 17 miljarder som är den lokala och regionala finansieringen i paketet. Att jag ändå vill lyfta fram frågan beror på att man måste se helheten. Syftet är att öka framkomligheten och att finansiera infrastrukturens satsningar i Västsverige.

Med det vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 9 LENNART SACRÉDEUS (kd):

Herr talman! Jag ber att å Kristdemokraternas vägnar få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr talman! Bilen spelar tveklöst en roll som är svår att ersätta för den som försöker överbrygga avstånden som skiljer svenskar från arbetsplatser, matbutiker, släktingar, idrottsplatser och andra platser där man träffas i sociala sammanhang.

Vikten av att överbrygga avstånd och skapa regionförstoringar – ett vackert ord som vi har infört i svenska språket – betonas återkommande i forskning som önskar sammanföra människor med deras arbetsplatser och skapa en vidare arbetsmarknad.

Utöver detta fäster vi kristdemokrater stor vikt vid att människor ska ha möjlighet att umgås, bryta ensamhet och upprätthålla relationer inte bara via Internet och telefon utan att faktiskt träffas fysiskt. Kristdemokraterna betonar människans behov av gemenskap. Gemenskapstanken är en bärande del av vår ideologi.

Herr talman! Vi ska kanske inte i första hand diskutera ideologi utan rent praktiskt vad förslaget i detta betänkande innebär som jag inledningsvis yrkade bifall till.

Vi ser inom kommunikationsområdet att bilparken fortfarande till stor del är försörjd av fossila bränslen som bidrar till utsläpp av koldioxid. Utvecklingen är tveklöst på många punkter allvarlig, och medvetna konsumenter kräver berättigade förändringar inom fordonsbranschen mot nya drivmedelsslag och mindre utsläpp.

Trängselskatten har diskuterats många gånger, inte minst här i huvudstadsregionen. Det är en skatt som vi efter många olika diskussioner inom det kristdemokratiska partiet nu har funnit att vi kan godta. Den syftar till att minska negativa miljöeffekter som bilarna orsakar. Den bidrar till att synliggöra samhällsekonomiska kostnader. Den pekar på svårigheterna kring trängsel och framkomlighet på våra vägar. Den syftar till att förbättra stadens miljö för alla som bor och arbetar där, och för alla dem som turistar där, får man kanske lägga till.

Herr talman! Samtidigt är skatter och avgifter något som vi kristdemokrater vill använda så sparsamt som möjligt. Jag är övertygad om att oppositionen i skatteutskottet har noterat detta under denna mandatperiod. Åtminstone har kommentarerna gått i den riktningen. Vi menar att skatter kan innebära inte bara ingrepp i den vanliga människans tillvaro utan försvårande och problematiska ingrepp.

Därför ser jag som kristdemokrat mycket positivt på att denna trängselskatt i västkustens pärla – observera, herr talman, att jag inte företräder valkretsen Göteborg men ändå vill ha detta sagt om Sveriges näst

största stad – inte enbart är en konfiskatorisk skatt utan att intäkterna ska användas till att förbättra kollektivtrafiken i Göteborg, till att förbättra järnvägar och det vanliga vägnätet. Vi alla som rest till västkustens pärla vet hur sårbara de nordsydliga kommunikationerna är över och under Göta älv. Därför är det, herr talman, av stor vikt att en ny älvförbindelse kommer till stånd.

Jag har, som sagt, för Kristdemokraternas del yrkat bifall till förslaget i detta betänkande och gör så också avslutningsvis.

Anf. 10 JAN ERICSON (m):

Herr talman! Under flera decennier har Västsverige missgynnats kraftigt när det gäller investering i infrastruktur. I dag är behoven skriande stora, när det gäller både vägar och järnvägar och inte minst en ny älvförbindelse.

När Alliansen tillträdde upptäckte vi snabbt hur ihålig den gamla s-politiken var – inte ens de utlovade och beslutade väg- och järnvägsprojekten var finansierade. Det fanns brister i finansieringen i 100-miljardersklassen. Försummelserna från tidigare s-regeringar har varit monumental, och kanske drabbades Västsverige hårdare än någon annan del av landet.

Alliansen har visat handlingskraft och prioriterat infrastrukturen, vad gäller både nyproduktion och underhåll. Ingen regering har någonsin satsat så mycket pengar på nya järnvägar och vägar som Alliansen. Glädjande nog har Västsverige fått en mycket stor del av kakan. Äntligen, kan jag ju säga som ledamot från denna del av landet.

Herr talman! Trots alla dessa lovord finns det ett litet smolk i glädjebägaren.

Alla de politiska partierna i Göteborg står bakom beslutet att införa ”trängselskatt” runt Göteborg. Syftet är uttryckligen att pengarna ska användas som delfinansiering av det stora paketet för infrastrukturinvesteringar i Västra Götaland. Jag har förståelse för att politikerna ser detta som den enda utvägen att få till stånd akuta satsningar på vägar och järnvägar, främst runt Göteborg och inte minst en ny älvförbindelse och en ny järnväg ut till hamnen. Utan någon form av medfinansiering hade alla de beslutade satsningarna antagligen inte kommit till stånd. Västsveriges politiker har så att säga tagit beslutet om trängselskatt med kniven mot strupen.

Men trots min förståelse för politikernas beslut måste jag principiellt ifrågasätta beslutet om ”trängselskatt” runt Göteborg. I mitt manus har jag förresten satt ordet ”trängselskatt” inom citationstecken. Anledningen är uppenbar – det handlar inte alls i första hand om att motverka trängsel utan helt enkelt om att dra in pengar från bilisterna.

Jag kan acceptera trängselskatt för att minska trafiken in till Göteborgs centrum. Jag kan också tycka att det är acceptabelt med en avgift för att finansiera ett visst projekt, exempelvis att ta ut en avgift för alla som passerar över en bro tills bron är betalad. Men att plocka ut vägtullar av alla människor som kör genom en stad på en befintlig Europaväg är inte rimligt. Trängselskatten runt Göteborg skiljer sig nämligen från trängselskatten i Stockholm. Det handlar om att ta ut en avgift av alla bilister som kör på en Europaväg genom Göteborg på väg från exempelvis Malmö till Norge eller Stockholm. Avgiften kommer dessutom, som

det ser ut, att tas ut innan någon ny älvförbindelse ens har byggts, vilket gör att bilisterna tvingas köra på samma gamla motorväg som förut men nu betala en avgift för detta.

Pendlare som måste resa genom Göteborg till jobbet drabbas allra hårdast, inte minst de som bor i norra Halland eller i Borås/Sjuhärad och som arbetar norr om Göteborg eller omvänt. Kostnaden kommer att hamna på mellan 500 och 800 kronor per månad för en normalpendlare, lite beroende på när på dygnet man kör. Det kommer att finnas ganska få möjligheter att åka kollektivt på dessa konstiga pendlingssträckor.

Nyligen framkom i en utredning från Vägverket att trängselskatter kommer att ge sämre luft i vissa områden runt Göteborg, främst kring infartslederna, eftersom många kommer att välja en längre väg runt Göteborg för att slippa betala en avgift. Detta ökar både bensinförbrukning och utsläpp. Det går därför att ifrågasätta trängselskatterna även ur miljösynpunkt.

Man kan också känna viss tveksamhet när det gäller den ekonomiska kalkylen. Vägverket har sagt i en rapport att det krävs en högre avgift än den beslutade för att trängselskattesystemet ska gå ihop ekonomiskt. Risken finns alltså att en alltför stor del av de beslutade avgifterna kommer att försvinna i administration. Jag kan inte låta bli att känna en viss oro för att man inom en snar framtid kommer att tvingas höja avgifterna för att det ska bli några pengar till infrastrukturen.

Framför allt blir jag lite orolig för följderna av dagens beslut om trängselskatter. Vilken blir nästa stad eller ort som lämnar in en ansökan om att få sätta upp en bom över en större väg för att ta ut avgifter från alla som passerar för att använda dessa pengar till lokala infrastrukturprojekt? Hur ska vi kunna säga nej till detta när vi nu ger Göteborg denna rätt? Vill vi verkligen öppna upp för ett samhälle där man tvingas betala tull vid varje stad eller ort som man passerar? Ska vi återinföra gamla tiders stadstullar?

Göteborgarna verkar för övrigt inte särskilt tilltalande av trängselskatt. Jag upplever själv ett starkt motstånd bland allmänheten, bland både göteborgare och andra pendlare. Detta motstånd går över alla partigränser. Jag får en känsla av att politikerna inte går helt i takt med medborgarnas åsikter i frågan.

Herr talman! Jag har sedan länge insett att det inte finns någon återvändo i denna fråga. Alltför mycket står på spel för Västsverige om riksdagen inte godtar förslaget om trängselskatt. Men det hade faktiskt funnits ett bättre sätt att lösa finansieringen, och det är det som mitt anförande nu kommer att handla om. I grunden behöver infrastrukturinvesteringar hanteras på ett annat sätt, som gör att avgifter inte behöver tas ut ovanpå världens näst högsta skattetryck på både arbete och trafik.

Jag har som bekant skrivit flera riksdagsmotioner om statlig investeringsbudget för större infrastrukturinvesteringar. Tanken är att man ska skriva av dessa investeringar över tid, precis som man skriver av alla andra stora investeringar som görs av kommuner, landsting och företag. Jag har stöd för detta synsätt från ett antal moderater och andra riksdagsledamöter i Alliansen, och även från annat Västsvenska Industri- och Handelskammaren och andra representanter för näringslivet och lokala politiker.

I november 2007 skrev ett stort antal kommunstyrelseordförande längs västkusten från båda blocken en gemensam debattartikel i Göteborgs-Posten. Bland undertecknarna fanns de moderata kommunstyrelseordförandena Peter Danielsson, Helsingborg, Carl Fredrik Graf, Halmstad, Per Ödman, Kungälv, och Gösta Bergenheim, Varberg, men också socialdemokraterna Göran Johansson, Göteborg, och Ilmar Reepalu, Malmö. Även kommunstyrelseordförandena i Lund, Landskrona, Falkenberg, Ängelholm, Kävlinge, Laholm, Staffanstorps och Båstad stod bakom artikeln.

Artikeln handlade om behovet av nya infrastrukturinvesteringar längs västkusten för utveckling av regionen och företagandet men också för miljön. Man pekade särskilt på hur lång tid det kommer att ta att bygga allt som behövs med nuvarande sätt att finansiera investeringarna. I slutet av artikeln kan man läsa:

”Det behövs nya synsätt om vi tillsammans ska komma till rätta med den situation som Sverige har hamnat i. — — — Konstruktiva förslag saknas inte. — — — I en nyligen skriven motion till riksdagen föreslås en ändring i redovisningsprinciperna för stora och samhällsekonomiskt lönsamma infrastrukturinvesteringar, så att dessa behandlas som just investeringar och inte bokförs som en kostnad i statens budget.”

Det som kommunalråden syftar på är precis den riksdagsmotion som jag har lämnat in tillsammans med min moderata riksdagskollega Maria Plass i oktober samma år. Vårt förslag, att ändra redovisningsprinciperna i statens budget, är inget man gör lättvindigt. Ett sådant långsiktigt beslut lär förutsätta ett brett stöd i Sveriges riksdag. Det var därför positivt att vårt förslag fick stöd från både tunga moderata och socialdemokratiska kommunpolitiker.

Även på Socialdemokraternas kongress fanns faktiskt ett motionsförslag om att staten borde införa en investeringsbudget för infrastrukturinvesteringar. Men detta avslogs, och Thomas Östros varnade på kongressen för att det skulle medföra att ”kommande generationer får betala för våra infrastrukturinvesteringar”. Liknande tongångar hör jag ibland från företrädare för Alliansen när frågan kommer på tal. Jag tycker att det är lite märkligt. Den diskussionen finns ju inte när det gäller andra viktiga investeringar i vårt samhälle. All infrastruktur som vi planerar och bygger i dag gör vi ju för kommande generationer. Det är främst våra barn och barnbarn som kommer att använda de nya vägarna och järnvägarna. Det är väl högst rimligt att de då också får vara med och betala, precis som de får betala kommande års avskrivningar på skolor och sjukhus.

Herr talman! Om man bygger en ny flygterminalbyggnad på Landvetter, ett parkeringshus i Borås eller en ny järnvägsstation i Göteborg läggs alla dessa byggnader på en investeringsplan och skrivs av med några procent per år. Inte säger någon att en ny järnvägsstation ska kostnadsföras direkt för att inte belasta kommande generationer. Men när det gäller de allra största investeringarna i landet, som en ny motorväg eller en ny järnväg, måste de märkligt nog kostnadsföras i sin helhet direkt när de är klara och pressas in i statens driftbudget. Det gör att pengarna aldrig någonsin kommer att räcka till allt som är samhällsekonomiskt lönsamt att bygga. I sin tur bromsar detta samhällets och företagens utveckling, försvårar rörligheten på arbetsmarknaden och motverkar en bättre miljö.

För att undvika detta tvingas också lokala politiker att gå in med enorma belopp av kommunala eller regionala medel, som man just har beslutat i Borås rörande förbifarten riksväg 40 till riksväg 27 över Viared. Eller också tvingas man ta olyckliga beslut om trängselskatt, som vi nu gör i Göteborg. Att lokala politiker ska tvingas förskotta kommunala medel till ett stort väg-, tunnel- eller brobygge samtidigt som man i andra änden ropar efter statliga tillskott av pengar för att klara skolan och äldreomsorgen är fullständigt absurt. Lika absurt är det att överbeskatta bilister genom att plötsligt införa en avgift för att de ska få fortsätta att köra på sin gamla vanliga motorväg.

Socialdemokraterna spelar tyvärr ett dubbelspel i frågan. S-kongressen har fattat beslut om att förespråka lånefinansiering av väg- och järnvägsbyggen. Men detta görs redan i dag så det är inte alls den revolution som de vill få oss att tro. En lånefinansiering löser inte problemen med att statens budgetramar sätter gränserna för hur mycket infrastruktur man kan få plats med i statens driftbudget. Så länge man måste kostnadsföra hela investeringen så snart den är klar spelar inte själva finansieringen i sig någon roll. Statens budget kommer inte att kunna rymma alla de viktiga projekt som behövs, oavsett om man finansierar projekten på ena eller andra sättet. Ökad lånefinansiering saknar helt enkelt betydelse för att kunna snabba på viktiga infrastrukturprojekt, och Socialdemokraterna står tyvärr lika handfallna som under sina regeringsår när det gäller infrastrukturen.

Alliansen har under sina fyra år gjort de största satsningarna någonsin i Sveriges historia på infrastrukturen, men det räcker tyvärr ändå inte till. Statens budgetramar sätter fortfarande gränserna – helt i onödan.

Herr talman! Skam den som ger sig! Jag tänker fortsätta argumentera för en statlig investeringsbudget för större samhällsekonomiskt lönsamma infrastrukturprojekt. I grunden ser jag detta inte som en partipolitisk fråga utan som en fråga om hur vi som politiker kan snabba på viktig investering i infrastruktur för att gynna näringsliv, tillväxt, arbetsmarknad och miljö. Om Sveriges riksdag ville, kunde vi lösa problemet en gång för alla och på köpet slippa både biltullar och kommunal förskottering och medfinansiering.

Jag uppmanar därför alla riksdagsledamöter, oavsett parti, att driva frågan om investeringsbudget i valrörelsen och i sina respektive partier. Efter valet kommer frågan upp igen i denna kammare. Det lovar jag att se till om jag får förnyat förtroende som riksdagsledamot. I oktober lämnar jag i så fall in en ny motion i frågan.

(FÖRSTE VICE TALMANNEN: Jag ska bara säga att jag uppfattar att ärendet handlar om införande av trängselskatt i Göteborg. Budgetprocessen kanske var ett annat spår.)

Anf. 11 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Det är en glädjande dag när vi har ett ärende uppe som kan bidra till att få en förbättrad miljöstyrning och en ökad samhällseffektivitet i trafiksystemet i Sveriges andra stad. Det är väldigt glädjande att vi nu faktiskt kan fatta beslut i den här kammaren i enighet, över alla partigränser, om att införa trängselskatt i Göteborg. Som miljöpartist, som tog den första fajten om att införa trängselskatt i Stockholm

trots enorma protester från framför allt den dåvarande borgerliga oppositionen, får man nästan nypa sig i armen för att förstå att det faktiskt är sant att vi står här och kan fatta beslut i enighet.

Det är lite intressant att komma in på bakgrunden till hur det kan komma sig att vi nu kan ha en enighet om en fråga som det förut har varit en sådan enorm politisk strid omkring. Den orsak som är uppenbar för alla är ju att försöket med trängselskatt i Stockholm, som sedan har permanentas, något som Miljöpartiet lyckades genomföra, har fått mycket goda effekter.

Trängseln och köerna har minskat med först 15 procent, nu är det uppåt 20 procent. Vi har fått ökad framkomlighet för akuttransporter, ambulanser och poliser. Vi har fått ökad framkomlighet för kollektivtrafiken som också har fått stor tillströmning av nya trafikanter. Det har gjort att vi har fått en helt ny samhällsekonomisk effektivitet i transportapparaten i Stockholm. I stället för att trafikanterna satt fast i långa köer och i trängsel, både i bilar och i bussar, kan vi nu komma fram. Vi kan planera vår resa. Vi vet hur lång tid en resa tar, till skillnad från förut när det kunde vara enormt stor skillnad beroende på vilken kösituation som rådde.

Alldeles i dagarna har det kommit en ny analysrapport från KTH där man har tittat på effekterna på längre sikt av Stockholmsförsöket och trängselskatten. Den visar på att man till och med har fått ännu bättre effekt på lång sikt än man fick på kort sikt. Trängselskatten har till och med börjat påverka bebyggelsemönster och boendemönster så att människor väljer att bosätta sig närmare sin arbetsplats. De slipper långa transporter. Det är klart att det också bidrar till en effektivitet i samhällsapparaten att människor snabbt och enkelt kan komma till jobbet.

Det är roligt att se hur snabbt opinioner kan skifta i den här kammaren, herr talman. I samband med trängselavgifternas införande för bara fyra år sedan var debatten i den här kammaren en helt annan än den verkar vara i dag.

Då fanns det ingen ände på det elände som målades upp från de borgerliga partierna om det som skulle ske när trängselskatten skulle börjas ut i Stockholm. Det sades att det var att kasta pengar i sjön om de pengar som satsades. Det var att slösa bort skattebetalarnas pengar. Man sade att trängselskatten inte skulle påverka biltrafiken, för alla som körde bil in till Stockholm gjorde det av nödvång. Det skulle inte gå att föra bort någon trafik. De skulle fortsätta köra.

Ändå, trots att det inte skulle få någon trafikstyrande effekt, sade man att det skulle lägga en död hand över Stockholm. Det skulle inte bli någon utveckling. Tillväxten skulle stanna av. Man pratade om att företagen skulle fly Stockholm och flytta utanför.

Så här i efterhand kan man väl ändå konstatera att inget av det här har skett. Alla de varningsbubblor som den borgerliga oppositionen lyfte fram har fallit som stenar till marken. Det har visat sig att det här systemet är så bra att en folkomröstning i Stockholm avgjorde att det skulle bli en fortsättning, en permanentning av trängselskatten och att vi nu när vi diskuterar att införa trängselskatt i Sveriges andra största stad, Göteborg, faktiskt kan göra det i politisk enighet. Eftersom jag var med i den första omgången, när vi skulle införa trängselskatt i Stockholm, är det lite grann som en dröm att stå här och se hur vi har lyckats påverka den poli-

tiska opinionen och lyckats påverka den politiska spelplanen så dramatiskt.

När man lyssnar på Jan Ericson kan man höra att den här tonen tyvärr går igen lite grann. Man försöker fortfarande varna för de konsekvenser som ska komma. Man varnar för att det skulle vara väldigt betungande för individer i den här regionen. Jag tycker att man ska lära sig av erfarenheter. Titta på vad som har hänt i Stockholm! Dra slutsatser av alla de enorma undersökningar som har gjorts efter försöket! Om man till exempel tittar på hur fördelningskonsekvenserna har blivit kan man se att det inte alls är de som har lägst inkomster som får betala, utan det är framför allt de som har höga inkomster.

Varningen att utsläppshalterna skulle öka utanför zonen var också en farhåga som man lyfte fram när det skulle införas trängselskatt i Stockholm. Det visade sig vara lika falskt då som det kommer att vara nu. Tvärtom har man i Stockholm kunnat visa att trängselskatten fick effekter ganska långt utanför avgiftsområdet. Biltrafiken har faktiskt minskat långt utanför det område där människor behöver betala. Det har också självklart lett till att man även minskar avgasmängderna utanför Stockholms stad.

Jag är helt övertygad om, herr talman, att trängselskatten kommer att få lika stora och lika goda effekter i Göteborg som den har fått i Stockholm. Precis som i Stockholm kommer effekten med all säkerhet till och med att bli större än vad prognoserna och trafikmodellerna visar. Det är den erfarenhet vi har gjort i Stockholm, och jag är säker på att det kommer att bli den effekten i Göteborg också. Det gäller särskilt på sikt när systemet är på plats och man har dragit slutsatser av den första omgången. Då kan anpassningar göras av systemet i Göteborg och optimeras för att göra det extra effektivt, så att det exempelvis blir mer effektivt än med det nuvarande systemet att styra bort trafik från vägar med mycket trafikbelastning, till exempel Tingstadstunneln, till vägar som har mindre trafikbelastning. När trängselskatten införs kommer trafiktrycket att minska på andra vägar. Då bör det finnas möjligheter att omfördela trafiken på ett effektivt sätt. Fördelen är då att det går att undvika att göra dyra och samhällsekonomiskt tveksamma infrastrukturinvesteringar. Man kan använda styrinstrumentet. Det är enormt mycket billigare och ett mer samhällsekonomiskt sätt att få flyt i trafiken i Göteborg än med de stora investeringar som i dag diskuteras. De anpassningarna av systemet får göras på sikt.

I dag är det dags att vara glad över att vi faktiskt kan fatta beslut i enighet om att införa trängselskatt i Göteborg. Jag kan ärligt säga att för fyra år sedan trodde jag inte att vi skulle stå här i dag och fatta detta beslut. Det är en glädjande dag när effektiv trafikstyrning börjar användas även i Sveriges näst största stad. Det kommer att vara till gagn för både dagens och framtidens göteborgare. Därför är jag glad att kunna yrka bifall till förslaget.

Anf. 12 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Herr talman! Jag vill inte på något sätt missunna Per Bolund och Miljöpartiet de gröna framgången och glädjen som jag tycker med stor tydlighet framgick av ditt tal. Du har rätt, Per Bolund, att få vara glad över framgången.

Anledningen till att jag ändå begärde ordet är att jag tycker att vi ska tillstå att det har varit ett givande och tagande från bägge sidor. Eller kanske är det inte så? Jag har uppfattat från Miljöpartiets sida – kanske gör jag debatten alldeles för stor här när jag talar om hela oppositionssidan, socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister – att ni inte har varit glada över att vi från Alliansen har velat använda trängselavgifterna till inte enbart kollektivtrafiken utan även till nyinvesteringar. Det har ofta varit positivt med järnvägar men även med investeringar i det vanliga vägnätet.

Jag vet att vi diskuterar Göteborg, och vi ska vara noggranna med det. Men när vi ändå diskuterar frågan kan jag säga att i fråga om trängselskatten i huvudstaden var det en rätt betydande kanonad av kritik i fråga om att Alliansen och regeringssidan ville använda trängselskattens intäkter också till nya väginvesteringar. Vi pekade i det sammanhanget på att detta underlättar också för kollektivtrafiken.

Mitt inlägg bygger på att Per Bolund och Miljöpartiet har all rätt till lycka och framgång. Ni har förflyttat många av oss. Har ni rört er själva i någon riktning eller tycker ni att det är fel att dessa intäkter som avgifterna genererar också används till bättre vägar för både bilister och kollektivtrafiken i form av bussar?

Anf. 13 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Jag får tacka för berömmet för att Miljöpartiet tidigare aktivt har drivit frågan framåt. Jag håller självklart med. Vi har varit det parti som verkligen har tagit slaget om trängselskatten och gjort det möjligt att införa den i Sverige – först i Stockholm och nu också i Göteborg. Det här gör att Sverige verkligen är ett föregångsland som många andra länder och städer tittar på. I Stockholm har vi fått enormt många besök av representanter från städer som har varit intresserade. De kommer med all säkerhet till Göteborg också.

Jag och Miljöpartiet står för en syn där vi tycker att regionerna själva ska bestämma om trängselskattesystemen. De ska bestämma över var avgiften tas ut, när den ska tas ut, hur mycket som ska tas ut och över hur intäkterna ska användas. I Stockholms stad hade vi en folkomröstning om att pengarna skulle gå till både vägar och kollektivtrafik. Därför var vi inte särskilt nöjda med regeringens beslut om att pengarna skulle gå oavkortat till Förbifart Stockholm. Vi tyckte inte det stämde med vad folket hade sagt i folkomröstningen.

I Göteborg finns en enig politik. Till och med Miljöpartiet har ställt sig bakom de väginvesteringar som föreslås i paketet. Om Miljöpartiets vilja gick igenom och beslutsmakten fördes över till regionen är jag övertygad om att förslaget skulle gå igenom just tack vare den enighet som finns där. Om man vill tolka det som att Miljöpartiet har rört sig eller inte kan man diskutera. Jag skulle vilja säga att man gör olika analyser beroende på att olika städer har olika förutsättningar och kräver olika beslut och förslag.

När effekterna av trängselskatten i Göteborg har analyserats och systemet har slipats är jag övertygad om att man också kommer att komma fram till att det har varit effektivt. Då har man ett ansvar att analysera om det första infrastrukturbeslutet verkligen är relevant eller om det behöver göras justeringar även där i framtiden.

Anf. 14 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Per Bolund för svaret i denna kanske för en del överraskande replikväxling. Man kan se trängselskattefrågan som typiskt svensk politik. Vi hade rätt rejäla skärmytslingar, som nämndes i Per Bolunds tidigare inlägg, runt valet 2006. Nu står vi här, och egentligen blir alla överraskade över att vi över huvud taget har en replikväxling om ett enhälligt betänkande. Det är naturligtvis en aning motsägelsefullt.

Ändå vill jag ta upp att när Miljöpartiet talar om att regionerna själva ska få besluta om avgifterna var det i Stockholmsregionen som helhet inte en majoritet för att införa trängselavgift. Nu vet jag att vi diskuterar Göteborg. Men i fråga om definitionen av region framgår att det inte fanns en ursprunglig majoritet för Miljöpartiets initiativ.

Det finns betydande svårigheter i definitionen av en region. Jag vet inte om Gullspång ska ingå i Göteborgsregionen. Den ingår i Västra Götaland. Skara kanske borde ingå. Var drar man gränsen? Falköping kanske inte ska ingå men däremot Vårgårda. Det finns en del betydande svårigheter när Per Bolund och Miljöpartiet talar om att regionerna själva ska fatta beslut. Var börjar och slutar i så fall Göteborgsregionen? Vad gäller landets indelning i olika län eller regioner ingår faktiskt Gullspång, som i så fall också ska få ha en åsikt.

Jag gläds över att Miljöpartiet i dag bidrar till enigheten genom att inte – ursäktat språkbruket – konstra eller ha negativa synpunkter på att vi satsar intäkterna inte bara på järnvägar och bussar, kollektivtrafik, utan även på vägar.

Anf. 15 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Lennart Sacrédeus säger att det inte fanns någon ursprunglig majoritet i Stockholmsregionen. Ska man vara ärlig fanns det inte en ursprunglig majoritet ens i Stockholms stad när trängselskatten infördes. De opinionsmätningar som gjordes visade på att det fanns ett stort motstånd. Det visar på värdet av att faktiskt ibland våga gå emot opinioner och våga pröva saker som inte är direkt populära bland befolkningen men som på sikt kan ha stor positiv effekt. Stockholmsförsöket visade med all tydlighet att människor är rationella, att människor kan fatta beslut, även om de innebär att man måste betala mer ur den egna plånboken, det vill säga beslut värda att fatta för att skapa ett bättre samhälle i sin helhet.

Det var många olyckskorpar som sade att vi aldrig skulle vinna folkomröstningen. Det var ett krav från borgerliga partier att det skulle vara en folkomröstning, just för att de var säkra på att den skulle förloras och trängselskatten skulle tas bort. Nu visade det sig att vi vann folkomröstningen i Stockholms stad. Det är inte helt relevant att försöka visa på att det skulle finnas en majoritet i Stockholmsregionen som är emot. Det gjordes bara sporadiska folkomröstningar i vissa kranskommuner. Det var inte en enhetlig folkomröstning i hela Stockholmsregionen. Det svaret har varken jag eller Lennart Sacrédeus i dag.

Däremot är jag helt övertygad om att opinionen i Stockholmsregionen nu har vänt till förmån för trängselskatten. Man ser det som ett värdefullt inslag för att skapa framkomlighet och minska trängseln i trafiksystemet.

Frågan om var regiongränser ska gå någonstans måste lösas från fall till fall. Precis som jag var inne på tidigare beror det på att olika regioner

har helt olika förutsättningar. Stockholm har en helt annan struktur med trafiksystem i en stad som är uppbyggd på öar. Det gör att vi har trafikproblem och trängsel på helt andra ställen än Göteborg har. Varje region för sig måste göra en analys av vad som är en relevant avgränsning. Det är jag övertygad om att regionerna själva klarar av på ett alldeles utmärkt sätt.

Prot. 2009/10:126
26 maj

*Införande av
trängselskatt
i Göteborg*

Anf. 16 LARS JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag vill gärna stryka under det som Per Bolund sade; detta är en glädje för Göteborgs stad men också för Västra Götalandsregionen i sin helhet. Förutsättningen för att vi ska införa trängselskatt i Göteborg är att det har funnits en stor uppslutning kring frågan i Göteborg men också i de flesta kranskommuner liksom i hela Västra Götalandsregionen.

Det bygger på förutsättningen att man upplever att trafiken i Göteborg fungerar dåligt. Göteborg är en knutpunkt för mycket av transporter, inte bara i Västra Götalandsregionen utan för hela landet. Vi har Nordens största hamn där mycket gods ska komma både in och ut. Vägssystemet är inte tillräckligt utbyggt, och inte heller järnvägssystemet. Det är det som trängselskatten ska vara med och finansiera. Det är därför uppslutningen är så stor bland många andra kommuner, som inser betydelsen av detta.

Den föreslagna trängselskatten i Göteborg blir nu en viktig inkomstkälla på ungefär 1 miljard kronor om året för att finansiera kollektivtrafik, järnväg och väg till skillnad från Stockholm där den borgerliga majoriteten inte ville att kollektivtrafiken skulle omfattas. Men här har man accepterat det, vilket är glädjande i sig.

Det ger möjligheter för Västlänken, som blir en ny tågförbindelse genom staden, och en ny älvförbindelse via Marieholm. På det viset kommer göteborgarna också att se konkreta exempel på vad pengarna går till liksom alla andra som kommer att transportera sig på olika sätt genom Göteborg.

Uppslutningen är som sagt stor. Men det gäller inte bara de politiska församlingarna. Också Västsvenska Industri- och Handelskammaren har sagt ja till trängselskatten i Göteborg just därför att den är viktig för näringslivets möjligheter att utveckla sina transportsystem och även för människor när det gäller att kunna ta sig till och från arbetet. Därför ställer alltså också Västsvenska Industri- och Handelskammaren upp på detta, vilket jag tycker är intressant. De har också varit med och aktivt drivit att man ska införa någon form av avgift för tunga fordon.

Är det dessutom så att vi i höstens val får en rödgrön regering kommer vi också att kunna arbeta vidare med infrastrukturinvesteringar i Västsverige med en nya bana mellan Göteborg och Borås, till exempel. Det kommer att öka möjligheterna för pendlingen inom Västra Götalandsregionen.

I propositionen finns det dock några kvarstående frågor som skyndsamt måste hanteras. För det första måste skatteskyldighet för utlandsregistrerade fordon snabbtredas. Det är orimligt att dessa fordon i dag inte betalar trängselskatt i Stockholm, och det är viktigt att de kommer att göra det i Göteborg. För det andra måste flerpassageregeln snabbtredas så att man inte behöver betala orimliga avgifter när man passerar många avgiftsstationer i samma tag.

De här två frågorna är viktiga för oss. Vi har uppfattat att regeringen har sagt att man snabbt ska utreda de här sakerna, och därför står vi bakom propositionen.

Avslutningsvis är det intressant att notera att vi med detta beslut får en trängselskatt i Göteborg liksom i Stockholm som totalt per år ger ungefär 1,8 miljarder. Vi har broavgifter i Svinesund som ger 185 miljoner. Vi har broavgifter över Öresund på 1,3 miljarder. 3,2 miljarder tas sammantaget in för att finansiera olika infrastruktursatsningar. Därför blir det lite märkligt när Jan Ericson säger att vi får akta oss för att införa avgifter. Avgifter kommer att vara en förutsättning för infrastruktursatsningar i hela landet och inte bara i Göteborg i en framtid. Med det yrkar jag bifall till förslaget i skatteutskottets betänkande.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 18 §.)

12 § Luftfartens lagar

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2009/10:CU15
Luftfartens lagar (prop. 2009/10:95).

Anf. 17 EVA SONIDSSON (s):

Herr talman! Vi ska nu behandla civilutskottets betänkande nr 15, som handlar om luftfartens lagar. Jag börjar med att yrka bifall till våra gemensamma rödgröna reservationer nr 1 och nr 2. De handlar om tillståndsprövning av flygplatser och konkurrens inom flygtrafikledningstjänsten. Den nya luftfartslagen, som detta handlar om, ersätter en lag från 1957. Det är väl dags att göra någonting åt den, kanske.

Det handlar om en anpassning av luftfartens regler med anledning av det svenska medlemskapet i EU. Denna anpassning är inte helt fel, men vi anser att det finns ett antal brister – därav våra två reservationer.

I det avsnitt som handlar om konkurrensutsättning av flygtrafikledningstjänsten anser vi att regeringen har handlat bristfälligt. Det saknas i praktiken internationella erfarenheter av den avreglering som regeringen vill genomdriva. Med hänsyn till det anser vi att det behövs avsevärt grundligare utredning av konsekvenserna av förslaget.

Vi anser också att förslagets effekter på flygsäkerheten är otillräckligt utredda. Det har framkommit kritik även från fackförbundet ST, som tycker att utredningen av frågan är otillräcklig. Flera remissinstanser saknar närmare analys av konsekvenserna för flygsäkerheten vid ett införande av konkurrens. Eftersom det handlar om flygsäkerhet borde det vara självklart att noga utreda konsekvenserna innan lagen genomförs. Vi har sett brister på det i andra sammanhang, så det kanske man ska lärdom av.

Eftersom det handlar om just säkerhet är vi också av principiella skäl tveksamma till att staten överlåter myndighetsprövning till enskilda aktörer. Men där har regeringen och vi i oppositionen ideologiska skiljelinjer. Det är förenat med straffansvar att som flygbefälhavare inte lyda de instruktioner som ges av flygkontrolltjänsten. Vi ifrågasätter också möjlig-

heten att skapa förutsättningar för en fungerande konkurrens på marknaden för flygtrafiktjänster. Även Statskontoret har lyft fram denna fråga i sitt remissvar.

Det är en avancerad verksamhet att bedriva flygtrafikledningstjänster. Stordriftsfördelarna är betydande. Det innebär också att det ställs höga krav på nya aktörer på området. Dessutom omfattas flygtrafiktjänsten på de största flygplatserna av prisreglering. Om man ser till antalet passage-rare kommer i alla fall omkring 70 procent av den svenska marknaden för flygtrafiktjänster att skyddas mot konkurrens. Vi tror alltså ändå inte att detta kommer att leda till kostnadsbesparingar, som regeringen anför. Även om regeringens avsikt att minska kostnaderna för de mindre icke statliga flygplatserna är lovvärd tror vi att en avreglering är ett krångligt och riskabelt sätt om man vill dra ned kostnaderna för dessa flygplatser.

Vi ser också ett annat bekymmer, nämligen alla de flygplatser som ska bli icke statliga i framtiden och gå över till kommunal eller regional ägo ute i landet. Där är det stora försämringar för oss som bor ute i landet. Det gäller att säkra antalet flygplatser i framtiden.

I betänkandet har också trafikutskottet lämnat en avvikande mening. Även de anser att regeringens förslag om konkurrensutsättning av flygtrafikledning är bristfällig.

Jag yrkar bifall till reservation 1 och 2.

Anf. 18 EGON FRID (v):

Herr talman! Propositionen *Luftfartens lagar* är i sin helhet en mycket svårtillgänglig och svåröverskådlig proposition, vilket även Lagrådet konstaterar då de anger att de inte finner alla punkter som propositionen avser att täcka in tillräckligt beredda.

Därför var det svårt att skriva en motion med anledning av denna proposition. Vi har ändå valt att belysa två av alla lagförslag. När det gäller de övriga lagförslagen har vi däremot inga avvikande förslag. Med anledning av detta vill jag inledningsvis yrka bifall till våra gemensamma reservationer 1 och 2.

Herr talman! Våra två gemensamma reservationer handlar om att riksdagen föreslås avslå regeringens förslag om att konkurrensutsätta flygtrafikledningstjänsten samt att riksdagen föreslås avslå regeringens förslag att ta bort kravet på allmän prövning och miljökonsekvensbeskrivning i enlighet med luftfartslagen för de mindre flygplatser som inte omfattas av miljöbalken.

Då även mindre flygplatser innebär stor inverkan på miljön, är resurskrävande och oftast har stora svårigheter att få lönsamhet bör även dessa också fortsättningsvis prövas genom en allmän prövning och en miljökonsekvensbeskrivning enligt luftfartslagen. Det är alltså viktigt att all flygverksamhet underkastas omfattande prövningar enligt både luftfartslagen och miljöbalken på grund av flygverksamhetens negativa miljöpåverkan.

All flygverksamhet har en negativ miljöpåverkan och bör reduceras och ersättas med miljövänligare trafikslag där det är möjligt, framför allt på kortare inrikessträckor. Vänsterpartiet anser därför att riksdagen bör avslå regeringens förslag att ta bort kravet på en miljökonsekvensbeskrivning vid tillståndsprövningen enligt luftfartslagen.

I propositionen föreslår regeringen att Luftfartsverkets ensamrätt att bedriva flygledningstjänst på de icke-statliga flygplatserna avskaffas. Regeringens avsikt är att möjliggöra för flygplatshållaren att själv sköta flygledningstjänsten, antingen genom verksamhet i egen regi eller genom att tjänsten upphandlas från en annan aktör.

Vi avvisar regeringens förslag om att konkurrensutsätta flygtrafikledningstjänsten. Propositionen uppvisar påtagliga brister vad gäller konsekvensanalys av de förslag regeringen ger. Detta är särskilt allvarligt då en konkurrensutsatt flygtrafikledningstjänst är en mycket ovanlig företeelse ur ett internationellt perspektiv.

Herr talman! Regeringen hävdar i propositionen att det bland remissinstanserna fanns ett överväldigande stöd för Luftfartsstyrelsens förslag från 2006. Detta är en tveksam beskrivning av vad som faktiskt framkom i remissbehandlingen. Till exempel har ST framfört kritik mot förslaget då de besökte civilutskottet. Även i yttrandet från regeringens egen myndighet, Statskontoret, framkommer exempelvis att myndigheten djupt misstror förslagets bärande idé, det vill säga att kostnaderna för de icke-statliga flygplatserna ska kunna sänkas genom konkurrens.

Vänsterpartiet delar ST:s och Statskontorets farhågor för att marknaden för flygledningstjänster kommer att präglas av ett mycket litet antal aktörer som verkar under svag konkurrens. Att bedriva flygtrafikledningstjänster är en avancerad verksamhet med betydande stordriftsfördelar. För att nå en rimlig lönsamhet i verksamheten räcker det därför inte att bedriva verksamhet på endast en eller ett fåtal mindre flygplatser.

Herr talman! Det finns få internationella erfarenheter av konkurrensutsättning av flygledartjänsterna. Med undantag för Storbritannien blir Sverige, vad vi kan bedöma, det första landet i Europa som avreglerar marknaden för flygledningstjänster. Den modell för avreglering som har tillämpats i Storbritannien är dock i flera avseenden annorlunda än den som regeringen nu föreslår ska genomföras i Sverige. Bland annat förutsätter rätten att bedriva flygledningstjänst i Storbritannien att man även äger infrastrukturen.

Därmed saknas det i praktiken internationella erfarenheter av den omfattande avreglering som regeringen vill genomdriva. Mot den bakgrunden är regeringens högst summariska beskrivning av avregleringens effekter otillfredsställande. Utan internationella erfarenheter att lita sig mot menar Vänsterpartiet att det behövs en väsentligt mer seriös konsekvensanalys än den som regeringen redovisar i sin proposition.

Vänsterpartiet anser att det är direkt olämpligt att överlåta myndighetsutövning till privata aktörer. Avregleringen av flygtrafiktjänsten innebär att staten överlåter myndighetsutövning till privata aktörer!

Regeringens syfte uppges vara att sänka kostnaderna för flygplatserna men för detta finns det heller inga hållbara beräkningar. Risker är nog snarare att dessa principiella förändringar riskerar att öka kostnaderna på flygplatserna.

Avslutningsvis vill jag säga att vi stöder att dagens onykterhetsbrott vid luftfart ges en egen brottsbenämning och delas in i två grader: flygfylleri och grovt flygfylleri. Vidare stöder vi att det införs en nollgräns för narkotika inom flygtrafiken. I övrigt yrkar jag bifall till reservationerna 1 och 2.

Herr talman! Civilutskottets betänkande 15 om luftfartens lagar behandlar en proposition från regeringen som är väldigt omfattande. Det är en helt ny luftfartslag som föreslås. Dels utgör den nya lagen en anpassning till det faktum att Sverige numera är ett EU-land, dels är det också fråga om ett stort antal moderniseringar, ny normgivning och ett stort antal bemyndiganden som regeringen på det här sättet får från riksdagen.

Den nya lagen hanterar även konkurrensfrågor. Den hanterar alkohol- och drogfrågor och en mängd andra för flyget viktiga saker. Propositionen berör också väldigt många lagutrymmen. I de flesta fall handlar det förstås om mindre förändringar av språklig karaktär och uppdateringar som naturligtvis är nödvändiga med tanke på att det är en helt ny lag som föreslås. Men i många fall är förändringarna omfattande och principiellt mycket stora.

När ett sådant här omfattande lagarbete görs är det naturligtvis viktigt att man arbetar metodiskt för att undvika misstag. Det är också viktigt att man avsätter tillräckligt med tid för arbetet så att exempelvis Lagrådets granskning kan hålla hög kvalitet.

Lika viktigt är det att oppositionen får rimliga förutsättningar att granska den slutliga produkten från Regeringskansliet. Den gigantiska mängd propositioner som riksdagen fick ta emot i slutet av mars innebär att det var mycket svårt, för att inte säga omöjligt, för ett mindre parti med små resurser att tränga in i vad alla de nya lagförslagen i praktiken innebär. Till viss del skulle man naturligtvis kunna leva med den situationen och koncentrera sig på politiken i förslagen om man kunde känna sig trygg i den process som har föregått lagförslaget. Men när man läser Lagrådets yttrande över förslaget känns det väldigt otryggt att arbeta vidare med det.

Lagrådet börjar sitt remissvar med att klaga på tidsbrist och exemplifierar det med att skriva: "Det har naturligtvis inte varit möjligt för Lagrådet att inom ramen för detta ärende göra en genomgång av samtliga relevanta EG-förordningar och andra relevanta rättsakter. Lagrådet har vid sin granskning utgått från att de lagändringar också genomförts vilka krävs med hänsyn till Sveriges åtaganden. Enligt Lagrådets mening är det dock önskvärt att en fullständig genomgång görs i frågan om de svenska luftfartsbestämmelserna fullt ut svarar mot de internationella förpliktelser som Sverige har."

När man läser en sådan text blir man väldigt orolig. Lagrådet har alltså inte haft tid att bilda sig en egen uppfattning utan tvingas utgå från att regeringen inte har missat något av vikt. Då kan man undra vad en sådan granskning är värd.

Något längre ner i sin inledande kommentar till lagförslaget, efter att ha kommenterat det stora antal förordningar och föreskrifter som kompletterar lagen, konstaterar Lagrådet att det är svårt att få klarhet om vilka bestämmelser som gäller. Man väljer att formulera sig på följande sätt: "Redan det som nu sagts gör att det är svårt att överblicka regelkomplexet. Enligt Lagrådets mening bidrar lagförslaget till detta genom att det är svårt att orientera sig i lagen." Då blir man naturligtvis än mer oroad.

Så här kan man fortsätta att läsa i Lagrådets granskning och göra samma konstaterande gång på gång. Osäkerheten växer sida för sida när man läser Lagrådets yttrande.

Lagrådet påpekar att normgivningen i lagförslaget är otydlig. Man anser att det finns skrivningar som borde utgöra bemyndiganden men som bara är utformade som enkla upplysningar. Ordet ”uppdra” anser Lagrådet har använts på så vitt skilda sätt att det är svårt att uttolka vad lagstiftaren menar med det. Det bidrar till att det blir oklart om avsikten på vissa punkter i lagen är att överlämna myndighetsutövning åt någon enskild eller om det är något annat man menar. Det blir alltså tolknings-svårigheter.

Lagrådet riktar även stark kritik mot författningskommentarerna i regeringens förslag. Man konstaterar att de ibland är skrivna så att det ska uppfattas som att det inte har genomförts någon förändring i sak i lagen, fast Lagrådets uppfattning är att så faktiskt har skett.

Med anledning av detta skriver Lagrådet att man anser att regeringen, om det i den nya lagen inte har genomförts en förändring på en viss punkt, i författningskommentarerna borde hänvisa till var i den nu gällande rätten som motsvarande lagstiftning finns. Det gör man alltså inte.

Lagrådet har uppenbarligen arbetat under en sådan tidspress att de inte haft möjlighet att skaffa sig en självständig uppfattning om detta.

Lagrådet klagar också på att en del centrala begrepp i lagen inte har fått någon definition. Det gäller till exempel orden luftfartyg, flygplats och flygtrafiktjänst – det är mycket centrala begrepp i en sådan här lagstiftning. Detta kommer att medföra stora tolkningssvårigheter när lagen ska tillämpas, anser Lagrådet.

Man anser också att det finns tankeluckor och att regeringen borde förklara en del av de slutsatser som man drar, exempelvis när det gäller inhyrning av luftfartyg.

Lagrådet menar även att det i vissa stycken är oklart vilka stater som omfattas av ett avtal som lagen hänvisar till.

Något konfunderad blev jag när jag läste att Lagrådet anser att till och med begreppet civil luftfart används på ett förvirrande sätt i den föreslagna lagstiftningen. Lagrådet anser att begreppet civil luftfart helt borde utgå ur lagtexten, eftersom det, som det nu används, gör mer skada än nytta.

Jag har försökt räkna alla de brister i lagförslaget som Lagrådet lyfter fram i sitt yttrande. Det beror på hur man räknar. Ska man betrakta en behandlad paragraf från Lagrådet som en brist? Eller ska man räkna det som flera brister i de fall där Lagrådet ser flera problem med formuleringarna i en paragraf? Eller hur ska man göra i det fall där Lagrådet till exempel kommenterar att tre punkter i en lagparagraf i författningskommentarerna är kommenterade som fem olika punkter? Ska man se det som ett problem, tre problem eller fem problem? Beroende på hur man räknar tror jag att man hamnar på någonstans mellan 60 och 100 olika saker som Lagrådet ser mer eller mindre allvarliga problem med i den föreslagna lagen.

Totalt handlar det alltså om 35 sidor, vilket är ett ganska ovanligt och långt yttrande från Lagrådets sida. Då ska man dessutom komma ihåg att Lagrådet på flera punkter tydligt säger att deras granskning har skett under en sådan tidspress att de inte kan ge någon garanti för att de i sitt

arbete har haft möjlighet att fånga upp alla de problem som eventuellt kan finnas i lagförslaget.

Det här säger jag, herr talman, bara för att alla de som lyssnar och eventuellt tittar på det här ska förstå hur oerhört svårt och komplicerat det är för mig som företrädare för riksdagens minsta parti att hantera frågan.

Nu är det nämligen så, som majoritetsföreträdarna säkert kommer att påpeka, att regeringen under några hektiska dagar efter att man fått Lagrådets remiss tagit till sig alla de här påpekandena. Man har försökt arbeta in detta i den egna produkten och förändra den efter Lagrådets förslag.

Men eftersom Lagrådet inte har getts någon möjlighet till en ny granskning för att kontrollera att detta har gjorts på ett sådant sätt att det är frid och fröjd vet vi inte hur det ser ut. Det kan faktiskt uppstå nya konflikter i lagtexten när man i väldigt hast, under väldigt tidspress, måste göra stora justeringar och förändringar. Den här tidsperioden är ju enormt kort jämfört med den tid det tog att utarbeta det ursprungliga förslaget. Därför tror jag att det är ett önsketänkande att utgå från att det inte skulle finnas kvarstående problem.

Det är verkligen otillfredsställande att regeringen har så bråttom att man inte har möjlighet att tillåta granskning på ett sätt som gör att vi kan känna oss trygga och veta att det lagförslag som vi ska anta här i kammaren faktiskt fungerar i praktiken.

Den tvivelaktiga hanteringen, det faktum att det är uppenbart att stora brister i förslaget kan återstå och att detta har funnits med i processen så sent som i en lagrådsremiss borde innebära att majoritetsunderlaget här i riksdagen funderade en del på hur mycket man ska bli hunsad av regeringen.

Riksdagens trovärdighet – det gäller även majoritetens trovärdighet – som lagstiftare tar ju skada om vi i riksdagen antar alltför många lagar som har tagits fram i så stor hast att det visar sig att slutprodukterna i praktiken har många problem och kanske till vissa delar inte fungerar.

Herr talman! Nog om detta. Nu tror jag att alla förstår vad jag anser om villkoren för själva lagstiftningsarbetet och vad jag anser om riskerna när man har för bråttom.

I utskottets betänkande har oppositionen valt att i två reservationer lyfta fram två problem av alla de problem i propositionen som med största sannolikhet finns kvar. I övrigt tillstyrker vi. Men jag måste säga, till skillnad från de två som tidigare har haft sina anföranden, att det på sätt och vis är med hjärtat i halsgropen som vi i övrigt tillstyrker propositionen. När man arbetar så snabbt som jag nu har försökt beskriva och med de osäkerheter som finns känns det väldigt otryggt. Det kan som helhet, så att säga, fortfarande ligga kvar många problem.

Jag är så här försiktig eftersom det naturligtvis är väldigt mycket svårare för mig och mitt parti att göra den här granskningen av det slutgiltiga förslaget från regeringen än det är för Lagrådet, med alla de resurser och den kompetens som de har. Med tanke på de osäkerheter som de uttrycker måste ni förstå att det även från min sida finns minst lika stora frågetecken inför många delar i lagförslaget. Vi har då inte orkat bearbeta dessa till en sådan nivå att det har kunnat ingå i en motion och så småningom i reservationer. Men som jag har sagt tidigare tror jag att det är

överoptimistiskt att tro att det inte skulle kvarstå problem och otydligheter efter det här arbetet.

Herr talman! Att en regering som påstår sig ha förstått vad klimatfrågan handlar om och som säger sig bry sig om miljön väljer att föreslå att man ska ta bort kravet på miljöprovning för mindre flygplatser tycker jag är häpnadsväckande. Även mindre flygplatser har stor inverkan på miljön.

Det här är ännu ett svek mot den biologiska mångfalden. Det är ännu ett svek mot hotade växter. Det är ett svek mot hotade djur. Utan krav på miljöprovning blir det, herr talman, mycket enklare och billigare att anlägga mindre flygplatser runt om i landet. Det innebär till exempel att en av de viktigaste turistiska kvaliteterna vi har i vårt land, existensen av tystnad, blir något ännu mer svårfunnet.

En regering som ständigt motarbetar de utpekade målen, de överordnade målen, som lägger mer pengar på motorvägar och mindre pengar på järnväg och som gynnar flyget och försvårar för alternativa bränslen att få genomslag är inte den regering som Sverige behöver.

Ordet utveckling saknar egentligen sin motsats. Ibland använder vi ordet kräftgång, men jag tycker att det är ganska oförsäkamt att belasta den stackars kräftan med den språkliga kopplingen. Därför får jag väl försöka säga att det inte är den här förändringen som vi har behov av.

En regering som inte vågar se framtiden, som klamrar sig fast vid gamla lösningar och inte ens förstår de utmaningar vi står inför kan naturligtvis inte leda landet framåt. Bakåtsträvande skulle man kunna kalla regeringens ambitioner, men det är inte något särskilt bra ord. Det är uppenbart att vi behöver en ny regering, herr talman. Jag yrkar bifall till reservation 1.

(Applåder)

När det gäller flygledartjänsterna tror jag att majoritetsföreträdarna egentligen redan har ångrat sig men att de är för stolta för att kunna erkänna det. Går man igenom alla remissvar och lyssnar till all den kritik som förslaget har fått tror jag att var och en inser att det blir både dyrt och rättsosäkert. Vi riskerar teknikutveckling, och vi riskerar skattebetalarnas pengar. Det kommer att bli de som får ta kostnaderna när vi behöver ta nya kliv framåt när det gäller teknikutveckling.

Majoriteten bryr sig inte om verkligheten. Man måste privatisera av politisk princip. Aldrig förr har Sverige styrts av ismer så som under den här högerregeringen. Man struntar i om det finns någon marknad. Man struntar i om det finns några aktörer. Man bryr sig inte om att man äventyrar säkerheten. Man struntar i kostnaderna. Man struntar i princip i allting. Vad är det för sorts ansvarstagande?

Jag vill yrka bifall till reservation 2, och jag vädjar verkligen till er på majoritetssidan att försöka sätta i gång med dubbelspåret mellan Falun och Borlänge i stället. Det är mycket viktigare för Sverige än en avreglering av flygledartjänsterna. Gör någonting som leder framåt, som leder åt rätt håll någon gång! Få fart på Sverige. Skapa jobb. Gör investeringar som krymper arbetsmarknadsregionerna och som ökar konkurrenskraften.

Världen ropar efter produkter från Sverige, men företagen tvekar att investera, och varför gör de det? Jo, på grund av att vi har en regering

Anf. 20 ANTI AVSAN (m):

Herr talman! Som så ofta hör man från oppositionen antingen att det går för fort eller så går det för långsamt. Ibland går det först för fort och sedan för långsamt eller tvärtom.

Jag ska inte uppehålla mig mer vid det. Jag ska inte heller ägna mig åt någon allmän betraktelse över livets svårigheter som Jan Lindholm gjorde och inte heller ägna mig åt något djupare svårmod. Jag ska i stället gå igenom lite grann vad de här lagförslagen innebär – först något allmänt om lagförslagen, sedan något om flygtrafikledningstjänster och sedan något om tillståndsprövningen av flygplatser.

Dessförinnan vill jag passa på, herr talman, att yrka bifall till förslaget i civilutskottets betänkande, vilket också innebär att reservationerna ska avslås.

Lufträtten är ett väldigt omfattande område som i hög grad är internationellt styrt. Tittar man i propositionen ser man att där behandlas 12 internationella konventioner och så mycket som 37 EU-rättsakter, i många delar bindande eftersom det är fråga om förordningar.

Den nya luftfartslagen som ska ersätta 1957 års luftfartslag bygger på alla dessa rättsakter och internationella konventioner. Det handlar alltså väldigt mycket om att anpassa regelverket till den lagstiftning som finns på EU-nivå. Det tillkommer också en ny lag, lagen om luftfartstransporter, och det kommer att ske ändringar i ett stort antal andra lagar.

Uppdelningen i allmänna och enskilda flygplatser tas bort. Det innebär att samma regelverk ska gälla fullt ut för alla typer av flygplatser på lika villkor. Det innebär också att det blir en tillåtelseprövning av alla flygplatser.

Det har redan tidigare varit möjligt med konkurrens när det gäller flygtrafikledningstjänster fast på ett annat sätt. Vissa hinder som finns kvar tas nu bort, och legala förutsättningar öppnas för att exempelvis en kommunal flygplats ska kunna upphandla flygtrafikledningstjänsten i flygplatsens närområde från andra aktörer än Luftfartsverket.

Det finns också ett ganska omfattande straffrättsligt paket i luftfartslagen. Det onykterhetsbrott som finns redan i dag när det gäller lufttrafik ges en egen brottsbenämning och delas in i två grader: flygfylleri och grovt flygfylleri. För flygfylleri införs en nedre promillegräns om 0,2 promille alkohol i blodet.

Det införs också en nollgräns för narkotika genom att straffansvaret för flygfylleri föreslås omfatta den som tjänstgör ombord på ett luftfartyg efter att ha intagit narkotika i så stor mängd att det under eller efter tjänstgöringen finns narkotiskt ämne kvar i blodet.

Det här kombineras med ökade kontrollmöjligheter för polisen genom att det införs en möjlighet att ta alkoholutandningsprov genom sållningsprov utan att det föreligger en skäligen misstanke och också att göra ögonundersökningar i syfte att ta reda på om en person är drogpåverkad.

En annan sak som har uppmärksamats emellanåt är oregerliga passagerare. Där sker en straffskärpning. Passagerare som inte åttlyder vad befälhavaren ombord bestämmer om ordningen ska kunna dömas till

Luftfartens lagar

böter eller fängelse i högst sex månader. Det är fängelse i straffskalan som är nytt i den delen.

Därutöver införs även en del andra straffbestämmelser, och Transportstyrelsen som är tillsynsmyndigheten får ökade möjligheter att kombinera olika förelägganden med vite. Det kan kanske vara nödvändigt i vissa fall.

Herr talman! Jag går över till frågan om flygtrafikledningstjänster mer specifikt. Vad handlar det då om? Jo, det är fråga om att lämna över myndighetsutövning från det allmänna till enskilda. Det kan bara ske om det finns stöd i lag. Myndighetsutövning i det här avseendet är fråga om samhällets maktbefogenheter, kan man säga.

Redan i den nu gällande luftfartslagen är det väldigt många olika saker som gäller myndighetsutövning som har kunnat överlämnas till enskilda. Jag kan bara nämna det som gäller i dag, och det är besiktning och tillsyn beträffande luftvärdighet, tillsyn och besiktning beträffande miljövärdighet, utfärdande och förnyelse av luftvärdighetsbevis, godkännande av utländskt luftvärdighetsbevis, förnyelse och ogiltigförklaring av sådant godkännande och tillsyn över luftfartygs bemanning. Enskilda kan också genomföra prov, pröva frågor om omhändertagande av certifikat, ombesörja flygtrafikledningstjänst, hindra ett luftfartygs avgång och också utföra förvaltningsuppgifter i anslutning till föreskrifter som gäller till skydd för liv, personlig säkerhet eller hälsa eller trafik.

Så mycket har kunnat lämnas över när det gäller myndighetsutövning till enskilda utförare enligt den nu gällande luftfartslagen.

Vad är då skillnaden när det gäller flygtrafikledningstjänster? Skillnaden är att man kan lämna ett lufrumsblock, som det heter, till en utförare som är upphandlad i konkurrens. Redan i dag finns det en möjlighet eller, kan man säga, en skyldighet eftersom det är en EU-förordning som säger att man kan utse en leverantör av flygtrafikledningstjänst. Det är alltså möjligt redan i dag, så egentligen är det inte en så stor skillnad. Det är praktiska ändringar. Det var därför jag också sade att det är *vissa* hinder mot konkurrens som har tagits bort. Det var möjligt redan tidigare.

Vad kan man säga allmänt om det här? Konkurrensutsättning inom flygtrafikledningstjänsten ligger väl i linje med regeringens transportpolitiska principer under den här mandatperioden, nämligen att främja en ökad konkurrens och stärka effektiviteten för att möjliggöra ett säkert och framtidsinriktat transportsystem.

Det ger också möjligheter till en mer allsidig användning av personalresurserna genom integrering av flygtrafikledningen och flygplatstjänsten. Ökad konkurrens kan dessutom innebära fler arbetsgivare för de anställda att välja mellan, vilket i så fall också på sikt skulle kunna leda till bättre utvecklingsmöjligheter när det gäller arbetsförhållanden och också när det gäller lön.

Förslaget innebär att även staten i egenskap av flygplatshållare tillåts anlita andra leverantörer än myndigheter.

När det gäller frågan om tillståndsprövning kan man säga ganska mycket om hur tillståndsprövningen har gått till. Men jag tänkte inte göra det.

Vad det handlar om mer konkret är frågan om miljökonsekvensbeskrivningar.

Utgångspunkten enligt den nya luftfartslagen när det gäller tillståndsprövning av en flygplats, precis som enligt den gamla, är att tillstånd inte får meddelas mot andra avgöranden av det allmänna, eftersom det sker en separat provning från miljösynpunkt enligt förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd beträffande i princip alla flygplatser och där det också ingår en miljökonsekvensbeskrivning. Då har regeringen ansett att det är onödigt att ha ytterligare en miljökonsekvensbeskrivning i samband med tillåtighetsprovningen.

Detta innebär sammantaget att det saknas skäl att ställa krav på ytterligare miljökonsekvensbeskrivningar vid tillståndsprövning enligt luftfartslagen än den som i allmänhet alltid förekommer enligt den förordning som gäller.

Därmed har jag gått igenom lite grann beträffande de två frågor där det finns motioner.

Anf. 21 LENNART PETTERSSON (c):

Fru talman! Med tanke på att den nuvarande lagstiftningen är från 1957 är det väl inte någon som inte tycker att det är dags att modernisera den. Det har hänt en del på 50 år. Det gäller både tekniken och globaliseringen med bland annat den nödvändiga hänsynen och anpassningen till olika nationella lagar och internationella överenskommelser som behövs i dag. Vi har dessutom under denna mandatperiod slagit samman ett antal verk inom infrastrukturen till Trafikverket och som delvis berör Luftfartsverkets ansvarsområde.

Genom att ta bort uppdelningen mellan allmänna och enskilda flygplatser ökar förutsättningarna för att få en konkurrens på lika villkor. Det bör också innebära en ökad effektivitet om det kommer in fler aktörer med kompetens som kan medverka till att utveckla verksamheten.

Även om jag har det fulla förtroendet för de statliga tjänstemän som så här långt har skött ett antal viktiga arbetsuppgifter är det nästan utan undantag bra med någon form av konkurrens. Det gäller även flygtrafikledningstjänster. Med rätt krav och anvisningar kommer det att fungera bra.

Som vanligt när det gäller uppgifter som staten, eller för övrigt hela den offentliga sektorn, har utfört över en tid, tror emellertid oppositionen att ingen annan kan göra det bättre. Som centerpartist har jag svårt att förstå att bara de som är statligt anställda gör ett bra jobb men inte de som är anställda i privata företag. Det är inte riktigt så det fungerar. Det handlar om bra ledarskap, att rekrytera rätt personal till rätt arbetsuppgifter och ställa rätt krav på verksamheten. Vem som är arbetsgivare är av mindre betydelse.

Den röda oppositionen skriver i sin reservation att upp till 70 procent kommer att undantas från konkurrens. I deras ögon är det väl en fördel om det är enbart 30 procent som berörs. Dessutom kan det kanske vara en lagom stor andel för att man så småningom ska kunna göra en utvärdering för att se om den nya lagen fungerar.

Det finns de som av olika anledningar känner en rädsla inför de förändringar som nu kommer, och jag har respekt för det. Men förändringar är emellertid ett normaltillstånd, och jag hoppas att många som känner en skepsis i stället ska se möjligheterna som den nya lagen kommer att innebära.

Fru talman! Det känns också bra att det blir ett tydligt avståndstagande från alkohol och droger inom flyget. 0,2 promille som gräns för alkoholförbrukning innebär att alliansregeringen har lyckats med konststycket att få samma gräns för rattfylleri, sjöfylleri och flygfylleri. Det är konsekvent, och det underlättar för alla parter.

Vi inför också möjlighet för polisen att ta så kallade sållningsprov, eller i dagligt tal att få folk att blåsa. I mina ögon minskar det också riskerna för att påverkade personer kan komma att tjänstgöra vid flygningar.

Det är betydligt vanligare att det är andra personer som är påverkade, nämligen passagerarna. Nu kommer flygbolagen att få utökade möjligheter att ställa krav på den eller dem som uppträder illa när de är alkohol- eller narkotikapåverkade. Det blir också en skärpning av straffen i form av fängelse i upp till sex månader.

Vid prövning av tillstånd för en ny flygplats ska man beakta dels flygsäkerheten, dels miljöeffekterna enligt miljöbalken, dels påverkan på viktiga samhällsfunktioner i övrigt, men inte den sökandes kunskaper, ekonomi och lämplighet. Det är ganska klokt att göra denna avgränsning. Behörighetskrav och liknande får provas i en annan ordning.

När det gäller mindre flygplatser provas verksamheten enligt förordningen om miljöfarlig och hälsofarlig verksamhet. Då bedömer jag i motsats till Vänsterpartiet och Miljöpartiet att det är tillräckligt och att det därför inte behöver upprättas någon ytterligare miljökonsekvensbeskrivning. Vi måste lära oss att minimera det administrativa arbetet men ändå uppfylla de krav som är rimliga att ställa. Se därför detta som ett led i regelförenklingsarbetet. Jag har svårt att se mervärdet av en miljökonsekvensbeskrivning i detta sammanhang.

Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på reservationerna.

Anf. 22 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag begärde replik på grund av att Lennart Pettersson började med att påstå att vi från oppositionen anser att de personer som arbetar i privata företag inte skulle kunna göra ett lika bra jobb som de som jobbar i offentlig tjänst. För mig är det en helt främmande tanke att man skulle kunna se någonting sådant. Jag kan inte se att vi någonstans har uttryckt en sådan uppfattning. Självklart kan en person som arbetar i ett privat företag göra en minst lika bra insats. Det handlar ju om personer.

Självklart kan också en offentligt organiserad verksamhet vara lika effektiv som en privat. Det handlar, som Lennart Pettersson sade, om att ha en bra organisation.

Orsakerna till att vissa saker inte lämpar sig att privatisera kan vara olika. Jag ser i detta fall långsiktighet, framförhållning och totalansvar som områden som riskeras om man gör upphandlingar av privata entreprenörer på olika sätt. Därför menar jag att just en sådan verksamhet där säkerheten är så central finns det risk för att den eftersätts när en privat operatör har bara en viss framförhållning och en viss tid som man arbetar. Man har ett avtal som kanske gäller fyra år med en förlängning på kanske två år för att sköta en sak. Sedan ska detta upphandlas på nytt. Då finns det alltså risk att man inte gör de långsiktiga investeringar som behövs för att hålla hög kvalitet under hela perioden.

Vissa områden passar därför inte för konkurrensutsättning. Hade vi haft alternativet med *en* privat operatör som sköter det hela hade det naturligtvis varit lite mindre riskabelt än om det är många olika som konkurrerar med varandra.

Prot. 2009/10:126

26 maj

Luftfartens lagar

Anf. 23 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Fru talman! Jag kan börja med att konstatera att Jan Lindholm och Miljöpartiet nu ingår i den röda oppositionen, vilket jag också gav uttryck för i min syn på detta.

Jag kan konstatera att det inte är riktigt populärt i oppositionen att vi får privata apotek. Detta med flyget är en sak. Det har inte varit riktigt populärt med friskolor. Det har inte heller varit populärt med det fria vårdvalet, LOV, vägar och järnvägar med privata aktörer. Jag grundar bara mina uppfattningar på det som faktiskt har skett historiskt då oppositionen och i synnerhet Socialdemokraterna har haft uppfattningen att statligt anställda och kommunalt anställda utför uppdragen bättre. Jag lägger inga andra värderingar i detta utan konstaterar att man därmed också säger att de som är offentligt anställda utför detta på ett bättre sätt än det privata näringslivet och de som jobbar i det privata näringslivet. Jag vet inga andra skäl till att man kan tycka att det är bättre att den offentliga sektorn utför detta, kanske bortsett från vissa ekonomiska skäl, men det är detaljer i sammanhanget. Det tycker jag är bevis nog för att man värderar de privatanställda på ett annat sätt än de offentliganställda.

Anf. 24 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag blir lite ställd. Jag har väldigt svårt att förstå att Lennart Pettersson kan dra slutsatsen att innebörden är att man delar in personer i sämre eller bättre, att vissa är mindre värda och så vidare. Det finns faktiskt strukturfrågor som gör att olika verksamheter har olika förutsättningar.

Lennart Pettersson tog Apoteket som ett exempel. Men i det avseendet var riksdagen till och med tvungen att fatta beslut om att lagstifta om högre marginaler – detta för att det skulle gå att privatisera. Det är ett av de absolut sämsta exemplen på hur vi av just ideologiska skäl kastar bort skattepengar. Det fanns inga företagsekonomiska skäl alls, utan man höjde handelsmarginalen för apoteksvaror från 17 procent till 30 procent för att skapa ett utrymme för privatisering.

I den nu aktuella frågan har man valt att inte att tala om hur mycket dyrare det blir, utan det får flygresenärerna så småningom se på biljettpriset.

Det går väl inte att begära men jag skulle verkligen vilja att Lennart Pettersson tog tillbaka det han påstått om att vi i oppositionen ser anställda i privat tjänst som mindre värda än de som jobbar offentligt. Det är en fullständigt främmande uppfattning för oss, en fullständigt främmande syn på människor. Jag är väldigt positivt inställd till att människor går mellan olika anställningsområden, att man går från det offentliga till privata jobb och så vidare. Nämda koppling finns inte ens i min föreställningsvärld.

Lennart Pettersson glömmer att det finns systemfrågor av det slag jag tagit upp och som inte kommenterats, till exempel säkerhetsfrågorna. Där innebär konkurrensutsättning att vinstintresset kommer att stå i motsätt-

ning till investeringar som kan vara nödvändiga. Är det då en begränsad ansvarsperiod finns självklart risken – jag säger dock inte att det blir så – att vi får en konflikt mellan just säkerhet och konkurrens.

Anf. 25 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Fru talman! Det framkom inte särskilt mycket nytt i det senaste inlägget. Jag bara konstaterar att vi uppenbarligen har olika syn här. Jag gör tolkningen att de privata företagen och de privatanställda värderas på ett annat sätt än man värderar dem som jobbar i offentlig verksamhet. Det påståendet tänker jag inte ta tillbaka. Jag kan alltså inte göra någon annan tolkning än att man värderar olika. På område efter område heter det ju: Ni klarar inte av detta. Vi gör det bättre i offentlig regi.

Det finns vissa enskilda verksamheter där det – det medger jag gärna – är bättre att vi gör jobbet tillsammans och som sköts effektivare med skattemedel och med statligt eller kommunalt anställda än om verksamheterna drivs privat. Javisst är det så men inte på alla de områden där ni under årens lopp sagt nej till det ena efter det andra trots att vi i efterhand kunnat bevisa att det blivit bättre.

Vi pratar om ekonomi, men vi pratar faktiskt också om service – service i hela landet. Apoteken och bilprovningen är sidospår. Det kommer att bli exempelvis ökad service. Vi tror att det blir på samma sätt inom flyget. Tack vare det som här föreslås kommer det att bli ett ökat intresse för att verka inom området. Då blir det också en utökad service som kommer befolkningen till del, oberoende av var man bor.

Anf. 26 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! Jag instämmer i mina allianskamrater Anti Avsans och Lennart Petterssons anföranden. Mycket av det de sagt håller jag med om.

Inledningsvis yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

Bakom betänkanderubriken *Luftfartens lagar* döljer sig ett förslag om en helt ny luftfartslag och en ny lag om lufttransporter, en lag som bryts ut ur den gamla luftfartslagen. Just när det gäller lufttransporter är i dag väldigt mycket styrt av EU-förordningar och sådant. Därför har man sett det som lämpligt att det får vara en egen lag. Som här nämnts ersätts härmed en lag från 1950-talet. Det är alltså hög tid att se över detta.

Det handlar om en mycket omfattande översyn. Som nämnts här är det en komplicerad och omfattande lagstiftning. I viss mån kan jag väl hålla med Egon Frid om att det är en svårtillgänglig lagstiftning, just beroende på att lagstiftningen är väldigt omfattande och viktig. Mycket handlar här om säkerhet, om det fundamentala i sammanhanget.

Trots allt verkar vi vara mycket överens om det mesta. I och för sig trodde jag det kanske mer innan jag hörde Jan Lindholms inlägg här i dag. Efter det verkar det inte vara mycket som vi egentligen är överens om. Vad Miljöpartiet tycker ska ändras var dock lite otydligt.

Vad det handlar om är att luftfartslagen nu moderniseras och att den harmoniseras med EU:s regelverk och med det internationella regelverket. Är det någonting som är internationellt så är det flyget.

Fru talman! Som tidigare nämnts här kan det konstateras att förslaget rymmer en hel del förtydliganden och förändringar. Jag tror att det var

Anti Avsan som tog upp frågan om att uppdelningen i allmänna och enskilda flygplatser tas bort. Även Lennart Pettersson har tagit upp den frågan. Alla flygplatser ska behandlas på samma villkor, och onykterhetsbrottet benämns på annat sätt – flygfylleri och grovt fylleri. Man kan göra sållningsprov och utandningsprov. Dessutom blir det en nollgräns för narkotika.

I förslaget tydliggörs detta med att säkerheten uppdelas i två delar. Dels gäller det ren flygsäkerhet. Det handlar då om den tekniska säkerheten och personalens kompetens. Dels gäller det luftfartsskydd som mer handlar om att skydda hela flygplatser, ja, hela flyget, från exempelvis terroristattacker och den typen av hot mot flyget.

Fru talman! Jag kan tycka att vi verkar vara överens om det mesta. Men det finns två punkter där oppositionen har valt att reservera sig.

Den ena punkten handlar om hur tillståndsprövning ska gå till, och den andra punkten handlar om regeringens förslag i propositionen om att marknaden för flygledningstjänster ska öppnas för konkurrens.

Utifrån reservationen kan man få intrycket att oppositionen på något vis drar slutsatsen att miljöprövningen vid tillståndsprövningen enligt luftfartslagen helt och hållet försvinner. Det är en helt felaktig slutsats. Det är snarare fråga om en renodling av tillståndsprövningen. Luftfartslagen fokuserar på flygsäkerheten. Prövning sker även enligt förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Det handlar om att ha en ren miljöprövning.

I prövningen enligt luftfartslagen ingår att ta med miljöbalkens regler om hushållning med mark- och vattenområden. Det där försvinner inte. Miljöbalken finns alltid med som en lagstiftning som gäller vid den prövningen.

När det gäller den separata miljöprövning som sker enligt förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd finns en miljökonsekvensbeskrivning med som ett mycket centralt inslag. Som tidigare nämnts här provas i praktiken alla flygplatser på det sättet.

Vi i Folkpartiet kan bara konstatera att det är väldigt bra att ha tydliga tillståndprocesser och tillstånd inom de områden där det ska provas. Det är bra att vi inte har dubbel prövning som oppositionen egentligen föreslår. Man är så förtvivlat rädd för förändringar att man vill behålla systemet med dubbelprövning. Men det finns ju andra områden där vi har kommit fram till att inte ha nämnda typ av dubbla miljökonsekvensbeskrivningar och sådant.

Fru talman! När det gäller förslaget om att konkurrensutsätta marknaden för flygledningstjänster är det utifrån reservationen och motionerna från Socialdemokraterna och Vänstern helt tydligt att invändningarna bygger på en slutsats av rent principiell art. Jan Lindholm talar om förändringar av ideologiska orsaker. Men här kan man verkligen tala om ideologi, om att man av ideologiska skäl inte vill ha en förändring.

Även om man skriver i reservationen att effekterna beträffande flygsäkerheten inte utretts måste vi väl kunna enas om att det aldrig kan bli tal om att försämma flygsäkerheten. Något sådant finns inte ens på kartan, lite slarvigt uttryckt. Kravet på kompetens och certifiering gäller nämligen alla leverantörer, och tillsyn och kontroll av Transportstyrelsen gäller också alla leverantörer av en tjänst. Det är inte som Jan Lindholm säger

att man kan låta ett vinstintresse ta över flygsäkerheten. Det är en otänkbar situation.

Om man nu svävar ut lite i detta resonemang kan man säga att flygsäkerheten kanske främst upprätthålls genom ett samspel mellan piloter och flygledning. Tittar man på piloter ser man att de flesta trots allt är privatanställda, och vi har stor tillit till att de klarar denna situation. Att man utifrån sin anställningssituation skulle klara ett jobb mer eller mindre bra är alltså egentligen en märklig tanke i sammanhanget.

Om det skulle vara lönsamt eller inte får väl framtiden utvisa, men helt klart är ändå att den mindre typen av flygplatser får större möjligheter att allsidigt använda sin personal. Med största sannolikhet kommer det att leda till mindre kostnader. Det tycker jag också att vi faktiskt kan enas om. Att över huvud taget antyda att det handlar om en försämrad flygsäkerhet tycker jag alltså är nästan lite oansvarigt i detta sammanhang.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 27 YVONNE ANDERSSON (kd):

Fru talman! Föreställ dig att du sitter i ett flygplan som precis ska lyfta. När flygvärdinnan talar i högtalaren och går igenom säkerhetsföreskrifterna – var flytvästen finns och var nödutgångarna finns – hör du att hon talar osammanhängande. Vederbörande är uppenbarligen onykter på något sätt. Du vet inte om det är fler som är onyktra; det kan det vara. Du skulle nog inte känna dig så trygg med att åka med det flygplanet.

Jan Lindholm, fru talman, säger att regeringen har bråttom. Tänk vad bra! Det tycker jag är jättebra. Han talar om att vi har svikit oppositionen, som inte har fått tänka igenom detta mer. Det har gått 50 år, och man har inte gjort något åt att det inte är kriminellt och direkt livsfarligt att vara berusad i ett flygplan, särskilt om man framför det som pilot. Vi tar ett jättesteg här. För några veckor sedan jobbade vi med sjöflylleriet, och nu jobbar vi mot flygflylleriet och ser till att inget händer.

Jag vill bara tala om att det för tio år sedan uppdagades i medierna att man hade stora problem i ett särskilt flygbolag. Elva piloter och två kabinpersonal avskedades på grund av att man misstänkte att de var alkoholpåverkade. Vilka är det, fru talman, som har svikit vilka? Vi som inte har vetat om detta utan åkt hej vilt med flygplan över världen har ju alltid utgått från att det är klart att det är stränga regler och tester på piloter. Jag måste tala om att jag har varit omedveten om detta.

Det är dock den gamla, socialdemokratiska regeringen med stöd av Miljöpartiet och Vänsterpartiet som aldrig någonsin har gjort något åt detta. Det har gått 50 år, fru talman. Man har inte på allvar gått igenom detta. Det som var tidigare, för att det över huvud taget skulle vara straffbart, var om man var så påverkad att man inte kunde fullgöra sina uppgifter på ett betryggande sätt. Nu ger vi möjlighet att kolla detta och ta tester, vilket gör att vi kan komma ifrån den otrygghet det innebär att detta kan få existera.

Vad är luftfartens lagar, och vad är detta betänkande? Vad innehåller det egentligen? Jo, det innehåller en rad åtgärder för att vi ska bli tryggare och få en luftfart som blir bättre. Det är jag glad för. Jag är glad att jag har fått arbeta en mandatperiod med en regering som har gjort något åt både sjöflylleriet och flygflylleriet. Nu har vi möjlighet att gå vidare. Se-

dan innehåller detta en rad andra frågor, och trots att jag har två tre minuter kvar av min talartid – det har få haft; vissa har använt väldigt mycket – tänker jag inte använda dem, för det skulle bara vara att upprepa vad mina kära allianskolleger på ett föredömligt sätt har tagit upp.

Jag vill dock upprepa det jag tycker blir fel i en sådan här debatt, nämligen att oppositionen när regeringen gör någonting bra borde gå fram och säga att det är bra. Oppositionen har inte reserverat sig mot detta – det hade väl varit synd och skam – men den kunde kosta på sig att säga att det är jättebra att det äntligen kommer en regering som tar tag i de svåra frågorna och vågar ge en trygg luftfart för oss vanliga flygplansåkare.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 28 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag måste vända mig emot Yvonne Anderssons debatteknik. Jag har inte alls klagat på att det kommer ett förslag till en ny luftfartslag. Yvonne Andersson kan inte veta vilken process som hade varit under dessa fyra år om vi hade haft en annan regering. Det kanske hade varit ett förslag till luftfartslag som hade granskats av Lagrådet utan att de hade behövt påpeka uppemot ett hundratal eller kanske fler tydliga brister.

Det jag vänder mig emot när det gäller tidsaspekten är att Lagrådet på 35 sidor i sitt yttrande lyfter fram ett stort antal allvarliga brister och påtalar att det kommer att bli tolkningssvårigheter vid tillämpning av lagen, medan regeringen påstår sig ha åtgärdat detta på mycket kort tid. Man har inte tillåtit Lagrådet att granska igen och se om det har uppstått nya konflikter. Om de påpekanden som har funnits faktiskt är åtgärdade vet vi inte, och jag vänder mig också mot att vi i oppositionen får kort tid för ett mycket stort antal propositioner. Detta sker i kombination med att vi får ett lagförslag som inte är granskat och rättssäkert. Vi vet alltså inte om det kommer att fungera i praktiken. Det är det som är problemet.

Sedan tar Yvonne Andersson upp frågan om nykterhet. Det fanns lagstiftning om detta tidigare. Anti Avsan har mycket noga påpekat att det i huvudsak handlar om mindre justeringar även på detta område. Jag tycker inte om denna debatteknik. Försök lyssna på vad dem som Yvonne Andersson kritiserar faktiskt säger, och påstå inte någonting annat!

Anf. 29 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Fru talman! Det är väl ingen av dem som har lyssnat på debatten som inte hörde Jan Lindholms 16 minuter långa klagande över det vi har gjort. Att sedan säga att man skulle ha gjort allt det vi har gjort plus lite till är en annan fråga. Ingen av oss vet.

Det vi vet i dag är att den gamla flyglagen är från 1957, och under de år som Socialdemokraterna med stöd av Vänsterpartiet och Miljöpartiet har regerat har inget någonsin gjorts mot en ny luftfartslag. Där har inget gjorts, men problemen har uppmärksammats. Det var ett stort pådrag för tio år sedan. Då satt den regeringen, men man gjorde inget. Det är lätt, fru talman, att sedan komma och säga att ingenting är gjort.

När det gäller min debatteknik får Jan Lindholm gärna beklaga den, men jag försöker att sätta rätt bilder. Vad jag tycker att man däremot inte

gör ifrån vederbörandes sida är att sätta rätt bilder och hålla sig till ämnet.

Anf. 30 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! Mitt anförande innehöll en redovisning av den kritik Lagrådet riktade mot regeringens lagrådsremiss. Det var en redovisning av Lagrådets kritik. Jag klagade inte, utan det var en redovisning.

När man får en sådan redovisning som politiker tycker man – oavsett vilket parti man tillhör, tror jag – att det vore väldigt skönt att få en garanti och en granskning av sakkunniga huruvida katalogen av problem är åtgärdad eller inte. Det är det jag har framfört. Jag har inte klagat på regeringens process. Jag har redovisat vad Lagrådet anser om resultatet.

Jag skulle gärna vilja ha regeringens försök till åtgärder granskade av någon som är sakkunnig. Det saknar jag som politiker. Jag är inte sakkunnig när det gäller luftfartslagen. Jag behöver det stödet att de lagförslag som kommer från regeringen granskas av sakkunniga så att jag kan känna mig trygg. Det var det jag försökte beskriva. Om den processen hade varit av hög kvalitet hade jag kunnat ägna mig åt det politiska innehållet i förslaget. Men när man inte kan få den garantin på grund av den tidspress som regeringen lägger på arbetet är det svårt att blunda för det faktum att förslaget kanske inte fungerar.

Anf. 31 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Fru talman! Jan Lindholm har redovisat sin version av Lagrådets kritik. Det är väldigt viktigt. Han har dessutom inte redovisat det regeringen har korrigerat utifrån de synpunkter som Lagrådet hade. Det är en beredningsgång. När vi lägger upp talartiden här är väl tanken att den ska användas för att debattera.

Fru talman! Jag tycker att det är väldigt viktigt att vi är tydliga och klara med att vi också har respekt för politikens kompetensområde. Ingen av oss är här som expert. Vi har att lita på de experter vi har som sakkunniga i Regeringskansliet. Så har det varit i alla tider. Många av de experterna är desamma som under den socialdemokratiska regeringen. De är mycket tillförlitliga och pålitliga. Som politiker skulle jag aldrig våga gå in och ifrågasätta deras synpunkter.

Vi har en politisk produkt som läggs fram utifrån de expertsynpunkter som finns. Det litar jag på. Sedan har vi att debattera det politiska. För mig handlar det om politikens kompetensområde. Det är nog det vi ska hålla oss till, fru talman.

Jag ser fram emot att vi nu får en trygg och säker luftfartslag som är modern och som vi kan gå vidare med och lita på. Jag är innerligt glad att regeringen inte har varit senfärdig. Det är alltför många politiker och regeringar som är senfärdiga i viktiga frågor.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 18 §.)

13 § Ett skärpt skadeståndsansvar för vårdnadshavare

Anf. 32 CHRISTINA OSKARSSON (s):

Fru talman! Utskottskolleger och kära åhörare! I dag ska vi behandla regeringens förslag och utskottets betänkanden nr 23 om ett skärpt skadeståndsansvar för vårdnadshavare. Jag passar på att direkt yrka bifall till vår reservation som vi har gemensamt med Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Den innebär att vi yrkar avslag på propositionen.

Fru talman! Den borgerliga regeringen menar att det förslag som man nu lägger fram om ett skärpt skadeståndsansvar för vårdnadshavare ska leda till minskad brottslighet i och med att föräldrar vars barn begår brott ska åläggas att betala skadestånd. Syftet med detta är att de ska skärpa uppfostrandet av sina barn.

Regeringen menar helt kort i sitt förslag att barns och ungdomars familjesituation i hög grad påverkar risken för ungdomsbrott. Regeringen hävdar också att om föräldrar inte reagerar tillräckligt starkt när ungdomar visar beteenden som strider mot grundläggande samlevnadsregler och normer eller visar bristande tillsyn är risken mycket större och särskilt hög att ungdomar hamnar i kriminalitet. Regeringen kommer med de här påståendena utan någon som helst analys av vilka orsaker som ligger bakom att ungdomar hamnar i kriminalitet.

När det här förslaget var ute på remiss efterfrågade bland annat Socialstyrelsen forskning eller någon form av utvärdering som ger stöd för förslaget. Socialstyrelsen menar att regeringen inte visar några fakta och att förslaget bara grundar sig på ett antagande.

Fru talman! Vi har anledning att påtala precis samma kritik. Men kritiken kommer inte bara från Socialstyrelsen, utan kraftig kritik har också kommit från andra viktiga remissinstanser, till exempel Lagrådet, Riksdagens ombudsmän, Justitiekanslern, Åklagarmyndigheten och Sveriges advokatsamfund. De ifrågasätter om de förslag som den borgerliga regeringen presenterar verkligen kommer att leda till en minskning av ungdomsbrotten.

Trots denna massiva kritik håller regeringen fast vid sin övertygelse om att bara vårdnadshavaren får betala ett rejält skadestånd kommer ungdomskriminaliteten att försvinna. Men riktigt så enkelt är det nog inte.

Fru talman! Att vara tonårsförälder innebär många glädjestunder, men det innebär också tider av oro. Det vet de flesta som har gått igenom den här perioden. Ungdomarna ska frigöra sig och förberedas för vuxen världen. Då är det inte helt enkelt att ha full koll 24 timmar om dygnet. Det kan till exempel vara så som Åklagarmyndigheten för fram i sitt yttrande över lagförslaget, det vill säga att det finns situationer där den unge gör sig skyldig till brott utan att det dessförinnan funnits några tydliga varningssignaler, till exempel från skolan om att ungdomen har skolkat, eller annan misskötsel som föräldern skulle ha kunnat reagera på.

En förälder som har gett sitt barn en god uppfostran, har satt rimliga gränser och visat ett normalt engagemang i vad barnet företar sig kan med fog fråga sig vad han eller hon skulle ha gjort annorlunda för att förhindra att det här inträffade.

Fru talman! Vår utgångspunkt är att föräldrar gör sitt bästa och ger barnen vägledning i vad som är rätt och fel efter sina egna förutsättningar. Men alla föräldrar och barn har inte samma förutsättningar. Det finns till exempel föräldrar som av olika anledningar känner sig svikna av samhället. Det kan finnas många olika orsaker som påverkar familjelivet. Det kan till exempel vara arbetslöshet som skapar oro och ängslan i familjen. Det kan vara sjukdom, och även då kan man känna ängslan över om man kan få ekonomin att gå ihop. Det kostar ganska mycket att ha tonåringar om man ska kunna ge barnen en meningsfull fritid. Det kan finnas missbruksproblem.

Det kan också finnas äldre ungdomar i familjen som är arbetslösa. Med regeringens politik tvingas de gå utan vare sig studier eller arbete i tre månader innan de får något stöd. Det påverkar naturligtvis hela familjen.

Vi menar att tillgången på jobb, utbildning, bra boende och trygghet i livets olika skeden kan utgöra skillnaden mellan att hamna i utanförskap, frustration och kriminalitet och att få möjlighet att vara en medborgare som kan bidra till det gemensamma. Detta synsätt utgör en stor skillnad mellan det rödgröna alternativet och den borgerliga regeringen som tycks blunda för kriminalitetens orsaker och bara för en politik för ökade klyftor mellan människor.

Fru talman! Tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet står vi socialdemokrater för en politik som tydligt agerar mot brottslighet och dess orsaker. Varje människa har ansvar för sina handlingar. Redan i dag finns det lagstiftning som innebär att vårdnadshavare som brister i tillsynen kan få betala skadestånd om barnet eller ungdomen gör något brottsligt.

När ett brott begås är det viktigt att samhället reagerar och att det sker snabbt. All kriminalitet är ett misslyckande. Vi menar att det vore mycket bättre om den borgerliga regeringen såg till att de verktyg som finns i dag verkligen fungerar.

Riksrevisionen har nyligen granskat hanteringen av unga lagöverträdare, och det är ingen positiv läsning. Undersökningen gäller 2007 och delvis 2008 och 2009. Granskningen visar att varken regeringen eller de ansvariga myndigheterna lever upp till de mål och krav som ställs på hanteringen av unga lagöverträdare. Handläggningstiderna överskrider i mer än vart tredje fall. Lagföringen minskar och återfallen ökar efter att ha minskat under flera år. Uppföljningen är dålig, vilket gör att det är svårt att återkoppla och analysera problemen. Inte heller fungerar kravet på att det ska vara en särskilt utsedd person i myndigheterna som hantarerar de här ungdomsärendena.

Den borgerliga regeringen har tydligt brustit i sin skyldighet att sätta upp mål, prioritera dessa och ställa krav, trots att den varit medveten om att tidsfristerna inte har upprätthållits.

Under våren 2006, när vi fortfarande hade möjligheten att påverka, genomfördes en större reform för unga lagöverträdare just för att stödja ungdomar som hamnat i kriminalitet. Den innehöll bland annat ungdomstjänst, medling och särskilt stöd, men det har visat sig att många kommuner inte har genomfört något av detta. Att kommunerna brister hämmar det förebyggande arbetet.

Det mest effektiva sättet att bekämpa brottslighet är att se till att den aldrig inträffar, inte minst viktigt för brottsoffren. Ett framgångsrikt brottsförebyggande arbete förutsätter insatser på samtliga nivåer i samhället och att det finns resurser att stötta vårdnadshavare och ungdomar som behöver hjälp. Barn och unga behöver en trygg uppväxt med en meningsfull fritid. Det kräver resurser till skola, idrott, fritidsverksamhet, fältassistenter, sommarjobb till unga och ett drogförebyggande arbete värt namnet.

Under den borgerliga regeringens tid har kostnaderna för försörjningsstödet ökat i nio av tio kommuner. Det är mycket på grund av hög arbetslöshet, inte minst bland ungdomar. Den borgerliga regeringen har sänkt ersättningarna i både a-kassan och sjukförsäkringen. Det leder till att många har svårt att klara ekonomin och behöver försörjningsstöd. Och det är inte särskilt svårt att räkna ut att kommunernas budgetar inte räcker till allt och att det förebyggande arbetet för att förhindra ungdomsbrottslighet då blir lidande. Dessutom har regeringen avisat att det inte blir några ytterligare pengar till kommunerna, utan de vill i stället fortsätta skattesänkningen för dem som redan har det bra.

Fru talman! Vi menar att det finns en uppenbar risk att regeringens förslag framför allt kommer att slå mot familjer som redan har stora problem eller knappa ekonomiska marginaler. Jag vet egentligen inte vilken värld ni borgerliga ledamöter lever i. Men jag minns väldigt väl min egen situation som ensamstående mamma med två barn och en låg lön. Jag hade aldrig haft möjlighet att betala ett skadestånd på vare sig 5 000 eller 8 000 kronor om mina barn hade gjort något brottsligt, hur gärna jag än hade velat göra rätt för mig. Och inte ens med regeringens skattesänkningar hade det gått ihop, eftersom de som tjänar mest också har fått mest.

Fru talman! Risker är stora att föräldrarna inte kan betala och i stället hamnar hos kronofogden, som i sin tur innebär svårigheter att få nödvändiga lån, teckna telefonabonnemang eller hitta en bostad, och detta drabbar ju även övriga barn och ungdomar i familjen.

Fru talman! Slutligen vill jag återigen yrka bifall till vår reservation och uppmana den borgerliga regeringen att se till att de verktyg som finns i dag fungerar bättre, i stället för att presentera en lagstiftning som försvårar arbetet med att förhindra att ungdomar hamnar i kriminalitet.

I detta anförande instämde Egon Frid och LiseLotte Olsson (båda v).

Anf. 33 LISELOTTE OLSSON (v):

Fru talman! I dag ska vi debattera ett betänkande som heter *Ett skärpt skadeståndsansvar för vårdnadshavare*, men det hade lika gärna kunnat heta "Mer piskor mot utsatta barn och föräldrar".

I betänkandet och även i propositionen försöker högern argumentera för sin tro att om familjer görs fattigare kommer deras barn och ungdomar att begå mindre brott. Hela betänkandet visar på en stor okunskap om hur människors villkor ser ut i dag i Sverige. Dessutom saknas all insikt och kunskap om barn och ungdomar. Hela förslaget genomsyras av kvasipsykologiskt dravel, tycker jag.

Fru talman! Trots mina kanske hårda ord är jag övertygad om att vi på båda sidor tycker att det är angeläget att minska brottsligheten, men

det som skiljer oss åt är vår människosyn. Där ni tror att bara man sätter hårdare press på föräldrarna ser de till att deras barn sköter sig, ser vi till hela situationen och menar att ett framgångsrikt förebyggande arbete förutsätter insatser på alla nivåer i samhället. Det kan till exempel vara mer resurser till kommuner att anställa vuxna i skolan, mindre barngrupper inom förskolan, att lagstifta om fritidsgårdsverksamhet, höjning av bostadsbidraget till ensamstående, förbättrade villkor inom våra trygghetsförsäkringar. Det är några exempel som jag tycker att ni borde ha lagt krutet på i stället för det här konstiga förslaget.

Vi rödgröna anser att ökade ekonomiska och sociala klyftor mellan människor leder till ökad kriminalitet och att det mest effektiva sättet att bekämpa brottsligheten är att se till att den aldrig inträffar. Vi vill därför med vår politik se till att minska klyftorna i samhället, det vill säga precis motsatsen till den högerstyrda regeringens politik.

Fru talman! Vänsterpartiet har låtit riksdagens utredningstjänst titta på "barn i hushåll med låg ekonomisk standard". För att dra undersökningen lite kort visar den att andelen barn som lever i familjer som någon gång under året fått ekonomiskt bistånd beräknas öka från 2008 fram till i år. Den tydligaste ökningen är bland ensamstående med barn. RUT:s undersökning visar också att barn till unga föräldrar är mer relativt fattiga, och det gäller även barn med utländsk bakgrund. Och jag undrar: Vore det inte bättre att se till att förbättra villkoren för de här grupperna i stället för att införa något som riskerar att slå mot familjer som redan har stora problem och knappa ekonomiska resurser?

Precis som Socialstyrelsen saknar jag forskning och utvärdering som ger stöd till det här förslaget. Och jag undrar: Var får ni allt ifrån? Hur kan ni tro att ett så komplext problem som brottslighet bland barn och ungdomar löses med så här enkla medel? Hur kan ni tro att föräldrar på grund av en ekonomisk risk ska ta större ansvar för sina barns beteende? Och var finns analysen av vilka familjer som befinner sig i riskgrupperna?

Jag tror verkligen inte att det är mer piskor, krav och tumskruvar som behövs, utan jag är övertygad om att de allra, allra flesta föräldrar vill att deras barn ska vara skötsamma. Låt oss i stället se till att föräldrar vill sina barns bästa och stödja dem i det.

Fru talman! Det finns dessutom en risk att föräldrar till barn och ungdomar som orsakar många skador inte kommer att kunna betala det skadestånd som ålagts dem. Det har vi sett i Norge, som har en lagstiftning som liknar den som högern föreslår. Justitiekanslern säger i sitt remissyttrande att det finns anledning att tro att samma sak skulle hända här i Sverige om lagen införs.

Jag vädjar till er i majoriteten att om ni inte vill lyssna på oss rödgröna kan ni väl lyssna på Lagrådet, Riksdagens ombudsmän, Justitiekanslern, Åklagarmyndigheten och Sveriges advokatsamfund, som alla ifrågasätter om de förslag som regeringen presenterar verkligen kommer att ha någon betydelse för att minska ungdomskriminaliteten. Nej, ert förslag kommer bara att öka den ekonomiska utsattheten och stigmatiseringen bland redan utsatta barn och föräldrar.

Jag yrkar därmed bifall till den gemensamma reservationen.

Fru talman! Civilutskottets betänkande CU23 om skärpt skadeståndsansvar för vårdnadshavare bygger på den märkliga uppfattningen att det skulle vara bra för barnen om samhället straffar föräldrarna när barnen har gjort bort sig. Regeringen lever i villfarelsen att de föräldrar som redan har det svårt skulle bli bättre som föräldrar om de tvingas betala böter för de ofog som deras barn ställer till med. Att det skulle gå att hitta evidens för det betvivlar jag verkligen.

Det betyder inte att jag tror att det bara är i utsatta familjer som barn begår brott. Vi har gott om exempel på barn från så kallade fina familjer, med högavlönade föräldrar, som begår minst lika stora brott som barn från utsatta familjer.

Lagen ska funka för alla. Vi har trots allt i Sveriges riksdag en tydligt uttalad samsyn om att barnets bästa ska komma i första rummet. Det betyder att när vi lagstiftar ska vi försöka försäkra oss om att de lagar vi beslutar om innebär att barnet, när det berörs, får en bättre situation än det hade innan.

Precis som i det föregående betänkandet skiner ismerna igenom. Det handlar inte om att lyssna till vad expertisen säger. Det handlar inte om att ta reda på vad forskningen anser eller vad de berörda myndigheterna har för uppfattning. Det handlar om ren ideologi.

Det handlar inte om barnets bästa. Det handlar inte om solidaritet, mänskliga rättigheter, humanism eller ett försök att göra något gott. Snarare handlar det kanske om att hävda äganderätten.

Det centrala i förslaget är att den som drabbas ska få betalt. Jag kan hålla med om att de som drabbas så långt som möjligt ska hållas skadeslösa, men jag invänder mot metoden med skadestånd. Hur kan man inte se att hela samhället har ett ansvar för dem som hamnar snett i livet? Hur kan man inte inse att det är hela samhällets ansvar att stötta den som drabbas och dem som lever i utsatta familjer? Detta med skadestånd är en allvarlig fråga, och det kommer att drabba utsatta familjer hårt.

Vi ökar inte välståndet genom att skärpa konflikterna i samhället. Lika lite skapar vi välfärd genom att fler människor blir utslagna. Det är ett inkluderande förhållningssätt som är grunden till välstånd, inte bara i Sverige utan i alla länder jag har studerat.

Miljöpartiets före detta språkrör Birger Schlaug berättade för mig för kanske 20 år sedan hur han redan då kunde se hur fler familjer satte galler för sina fönster, byggde högre och kraftigare staket runt sina fastigheter och installerade övervakningssystem av olika slag – redan då med övervakningskameror. I vissa stadsdelar organiserade man bevakning. Han sade att privata säkerhetslösningar ökar rädslan och otryggheten och bidrar till ökat våld. Samtidigt blir det oändligt mycket dyrare än att bygga ett samhälle där vi samarbetar och bryr oss om varandra.

Den gröna visionen är något helt annat än högerregeringens strafftänkande om öga för öga, tand för tand, sköt dig själv och skit i andra. Högers egoism är absolut inget vi i Miljöpartiet vill se.

Allt går inte att reglera med prislappar. De föräldrar som har svårigheter med sin föräldraroll är förmodligen de föräldrar som är minst lämpade att utsättas för ekonomisk press för att förbättra sin föräldraroll. Det kan vara den droppe som får bägaren att rinna över, som gör att föräldrarna ger upp sin föräldraroll.

Som på så många andra områden verkar det som om regeringen lagstiftar utifrån en personlig livserfarenhet och ett personligt perspektiv. Att rådfråga dem som har kunskaper om utsatta familjer och familjer som är mindre väl fungerande med problematiska sociala mönster verkar inte falla regeringen in. Kanske kan en minister förändra sin föräldraroll om en minister drabbas av ett skadestånd på grund av att ministrarnas barn utför skadegörelse eller begår ett brott. Jag tror dock att det är få som sysslar med sådana här frågor som skulle påstå att det i så fall skulle vara applicerbart på alla familjesituationer.

Jag ska inte tala så mycket mer och avstår från en del av min anmälda talartid, för jag blir faktiskt ganska upprörd av detta förslag. Det är pinsamt för Sveriges riksdag att vi tar detta steg.

Det är uppenbart att regeringens förslag kommer att slå hårt mot många familjer som redan har problem. Det kommer inte att få några positiva effekter. Föräldrarna behöver stöd, inte straff, för att klara sin föräldraroll.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservationen i betänkandet.

Jag vill göra som föregående talare och vädja till majoriteten att tänka på barnet. Jag förstår ert läge. Ni är låsta vid ett förslag efter att ha förhandlat ihop er i Regeringskansliet. Det är svårt att rucka på frågor när de väl har kommit till riksdagen och när allmänhetens reaktioner har kommit, men jag tycker att ni ska tänka efter. Kan ni verkligen utsätta barn för detta för någon obegriplig princip skull? Kan ni inte försöka lyssna på sakkunskapen och läsa remissvaren en gång till? Låt er politik influeras av kunskap i stället för av ismer.

Anf. 35 EVA BENGTSON SKOGSBERG (m):

Fru talman! År 2008 misstänktes 14 461 personer i åldern 15–17 år för brott mot brottsbalken. Till detta ska läggas de uppskattningsvis närmare 20 000 barn under 15 år som varje år misstänks för brott. Barn och ungdomar är kraftigt överrepresenterade i brottsstatistiken.

I propositionen föreslår regeringen ett strängare skadeståndsansvar för föräldrarna. Det bakomliggande syftet är att på ett tydligare vis än vad som är fallet i dag markera ansvarsfrågan.

Låt mig börja med att tala om världen utanför detta hus. Hur ser det ut egentligen? Vi har en alltmer stressad miljö; det tror jag nog att vi alla är överens om. Tiden då den ena föräldern stannade hemma tills barnen var vuxna är sedan länge förbi. Vi stressar för att hinna med jobbet, handla, laga mat, städa, betala räkningar och sköta om allt annat runt barnen. Vi vill att allt ska fungera och driver det så långt att det till slut handlar mer om hur det ser ut runt barnen än om vad som händer inom dem. Vi stannar inte upp för att ha det där lilla extra samtalet. Den känslomässiga biten skärs av i jakten på att alla andra delar i pusslet ska passa.

Allt detta har en mängd förklaringar, och det är inget man löser med ett penndrag. Men en bra devis att jobba efter är: Det viktigaste först. Det kan tyckas självklart att vi ser ansvaret för våra barn som det viktigaste. Så är det säkert i tanken, men när vardagen kommer går en mängd andra saker före. Reaktionen på hur våra barn mår eller vad de gör försvinner i bruset av vardagsstressen.

Om vi nu konstaterar att det är ett problem att ungdomar är överrepresenterade i brottsstatistiken har vi en skyldighet att försöka göra det som vi som politiker kan för att råda bot på det. Vi ska inte lägga oss i uppfostran, vem av föräldrarna som är hemma när eller hur prioriteringar ser ut inom familjen.

Fru talman! Mycket görs redan. Arbete med ungdomsbrottsligheten bedrivs genom insatser i skola och socialtjänst. Det är bra och viktigt, men vi behöver fler verktyg. Det räcker inte med enbart förebyggande åtgärder. En felaktig handling måste åtföljas av en reaktion. Avsaknad av reaktion vid den första förseelsen tror jag är en av orsakerna till fortsatt brottslighet.

Utifrån detta perspektiv är lagförslaget välkommet; det kompletterar förebyggande insatser.

Vi måste nämligen se hela bilden. Om barnen eller ungdomarna vet att deras handlingar leder till strängare konsekvens för föräldrarna kommer det förhoppningsvis få en del att tänka om. Dessutom prioriterar kanske föräldrarna annorlunda om det kommer in en ekonomisk dimension och tar sig den där lilla extra tiden att sitta ned och prata och diskutera vad som är fel och hur barnet mår.

Barn och ungdomar är, som sagt, överrepresenterade i brottsstatistiken. Det måste väl ändå betyda att dagens regler inte räcker till. I dag begår massor av barn brott. Just nu blir någon skadad fysiskt, psykiskt eller materiellt.

Det är vårt ansvar att se till att vi gör vårt yttersta för att stävja utvecklingen. Att inte vilja ändra är detsamma som att acceptera. Det är fullständigt uteslutet för mig. Jag är medveten om att strängare konsekvenser inte hjälper i alla lägen, men det kanske bidrar till att få några att tänka till lite extra. Varje brott som förhindras är mycket värt.

Fru talman! Det låter som om det bara är i familjer med svag ekonomi som brottsligheten finns. Så är det absolut inte. Det förekommer i alla samhällsskikt. Att familjer med svag ekonomi skulle drabbas extra hårt av följderna med det nya förslaget är inte en korrekt beskrivning. Barnen är i dag skadeståndsskyldiga. De kommer in i kronofogdens register om de inte kan betala och går in i vuxenlivet med en skuld. Förändringen innebär att föräldrarna blir skyldiga att bidra till att täcka de skador som uppkommit. Det handlar om att tydliggöra ansvarsfördelningen inom familjen. Det handlar inte om att lägga extra börda på den.

En 14-åring som vet att det bara är han själv som blir lidande bryr sig säkert mindre om konsekvenserna än om han eller hon vet att andra i familjen får ta konsekvenserna. Varje litet steg som kan leda till att färre barn eller ungdomar utför kriminella handlingar är att betrakta som positivt.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationen.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag påpeka att det förslag vi behandlar i dag innebär ett strängare ansvar för vissa typer av skador som barnet orsakar och förutsätter inte att vårdnadshavaren varit vårdslös. Det är begränsat till en femtedel av prisbasbeloppet. Den nya skadeståndsgrunden kompletterar dagens, som innebär att vårdnadshavaren har ett skadeståndsansvar då ett barn orsakar skada om det är till följd av bristande tillsyn. Det är ett beloppsmässigt obegränsat ansvar.

Anf. 36 CHRISTINA OSKARSSON (s) replik:

Fru talman! I söndags läste jag Aftonbladets söndagsbilaga. Där fanns en artikel som berörde mig starkt. Den artikeln kallas för samtalet. Jag kan rekommendera Eva Bengtson Skogsberg och alla borgerliga ledamöter att läsa den, om ni inte redan har gjort det.

Det är ett samtal med länspolischefen i Stockholm Carin Götblad. Jag fastnade speciellt för en sak, nämligen att det hon nu mest av allt hoppas är att regeringen godtar polisens förslag Projekt Pojke. Det är ett projekt som syftar till att tidigt hjälpa och stötta unga killar som befinner sig i riskzonen för kriminalitet.

Bakgrunden till Carin Götblads önskan är att hon har blivit utsedd av den borgerliga regeringen att komma med förslag om hur unga män i riskzonen ska förmås avstå från brott. I Dagens Nyheter kunde vi i början av mars läsa en rad kloka förslag som Carin Götblad lämnat till regeringen. Av tidsskäl hinner jag inte läsa upp alla förslagen, men tillåter mig att läsa några.

Carin Götblad säger: 5 000 pojkar och unga män i utsatta områden riskerar att hamna i kriminella grupperingar. Dessa 5 000 ungdomar utgör en rekryteringsbas för den organiserade brottsligheten. Bakgrunden för dessa barn och ungdomar är att de lever i utanförskap – smaka på det ordet. Carin Götblad fortsätter: Många föräldrar behöver därför ett starkare stöd än vad de får i dag. Carin Götblad föreslår att socialtjänsten, skolan och polisen ska ha en i lag uttalad skyldighet att samverka och stödja ungdomarnas föräldrar i deras ansvar att fostra sina barn.

Anf. 37 EVA BENGTSON SKOGSBERG (m) replik:

Fru talman! Tack för tipset, Christina! Jag har inte läst artikeln, men det ska jag göra.

Vi säger ju inte i betänkandet att det förebyggande arbetet skulle vara något negativt. Det måste tvärtom vara flera olika delar som gör att vi får ned brottsligheten. Inte vill väl Christina Oskarsson påstå att det inte fanns någon ungdomsbrottslighet under alla år då Socialdemokraterna satt vid makten. Det verkade så i ditt anförande.

Rikspolisstyrelsen, Brottsförebyggande rådet, Barnombudsmannen och Bris har inte varit negativa till propositionen. Carin Götblads utredning är en helt annan fråga. Den handlar om det förebyggande. Jag sade ingenting i mitt anförande om att vi inte ska ha något förebyggande. Tvärtom.

Anf. 38 CHRISTINA OSKARSSON (s) replik:

Fru talman! Jag fortsätter där jag slutade. I regeringsförklaringen den 6 oktober 2006 sade din partikamrat, Fredrik Reinfeldt, bland annat att regeringens övergripande mål var att bryta utanförskapet. Min fråga är: Gäller det även barn och ungdomar som lever i utanförskap?

Eva Bengtson Skogsberg säger att ni inte har något emot det förebyggande arbetet och att det här bara är en komplettering. Att bedriva förebyggande arbete kostar pengar. Som jag sade i mitt anförande har nio av tio kommuner fått ökade kostnader för försörjningsstödet. Det beror inte bara på finanskrisen, som vissa vill göra gällande. Det beror också på politiska beslut – eller bristen på politiska beslut. Kostnaderna för för-

sörjningsstöd har ökat med 2 ½ miljard mellan 2007 och 2010. Det gör att kommunerna inte har råd att jobba förebyggande.

Vi har redan en lagstiftning som säger att föräldrarna ska betala skadestånd om barn begår brott på grund av att föräldrarna brister i tillsyn. Det här förslaget lägger ni fram bara för att ni inte har råd och inte vill jobba aktivt med det förebyggande arbetet. Hade ni velat det hade ni sett till att kommunerna hade fått mer pengar. Nu undrar jag om Eva Bengtson Skogsberg kommer att verka för att Carin Götblads förslag Projekt Pojke ska bli verklighet så att man kan jobba förebyggande med alla ungdomar som lever i utanförskap. Varje brott är ett brott för mycket, enligt oss.

Anf. 39 EVA BENGTSON SKOGSBERG (m) replik:

Fru talman! Det håller jag med om. Att varje brott är ett brott för mycket kan vi vara överens om.

Att det övergripande målet är att utanförskapet ska arbetas bort står jag fast vid. Det är något som också allas vår statsminister uttalade. Där är vi också överens.

De ökade kostnaderna är något som inte hör hemma här. Jag har hört andra siffror. Det är inte så höga utbetalningar som förutspåddes. Det kan vara olika i olika kommuner. De flesta av de kommuner jag har omkring mig är s-märkta. De har bra ekonomi. Det handlar väl om hur de fördelar pengarna till det brottsförebyggande. Alla kommuner omkring mig går med överskott, så jag känner inte igen den beskrivning som Christina Oskarsson gör.

Föräldrarna har haft obegränsat ansvar om de brister i tillsynen. Nu behöver det inte vara bristande tillsyn, men ansvaret är begränsat. Barnen har varit betalningsskyldiga och är det även fortsättningsvis. De går in i vuxenvärlden med skulder. Detta förändrar egentligen inte familjens ekonomi.

Det som är bra med förslaget är att det visar att föräldrar har ansvar för sina barn. Det har handlat mycket om att det är staten som ska ta hand om det. Man har på dagis från ett års ålder blivit itutad att staten tar hand om saker och ting. Föräldraansvaret har försvunnit, och föräldrarna känner sig maktlösa. Nu kan de påvisa för sina barn vem som har ansvaret och sätta gränser. De kan till exempel säga: Du ska vara hemma vid en viss tid. Jag tror att det blir lättare för föräldrarna att sätta press på barnen att lyda.

Anf. 40 LENNART PETTERSSON (c):

Fru talman! Jag vill först knyta an till vad föregående talare nämnde och citera ur utskottets ställningstagande:

”Utskottet vill också betona att ett skärpt skadeståndsansvar för föräldrarna inte innebär att ekonomiskt svaga familjer åläggs ytterligare krav i förhållande till den gällande ordningen eftersom barnen redan är skadeståndsskyldiga.”

Det står vidare att ”obetalda skadestånd utgör huvudorsaken till att ungdomar går in i vuxenlivet skuldsatta. Utskottet delar regeringens uppfattning att en reform som innebär att ungdomarnas skuldbörda vid inträdet i vuxenlivet minskar därför i sig böra vara brottspreventiv.”

Prot. 2009/10:126
26 maj

*Ett skärpt
skadeståndsansvar
för vårdnadshavare*

Varför vill inte oppositionen att ungdomarna ska gå in i vuxenlivet utan skulder? På vilket sätt gynnar det ungdomarna om man går in i vuxenlivet med skulder?

Enligt statistik för 2008 misstänktes drygt 76 000 personer för brott mot brottsbalken. Av dessa var nästan 14 500 ungdomar mellan 15 och 17 år. Det motsvarar 20 procent av de misstänkta. Samtidigt utgör de åldersgrupperna enbart 4 procent av befolkningen i stort. De är alltså klart överrepresenterade bland de brottsmisstänkta. Till detta ska läggas närmare 20 000 barn som är under 15 år och som varje år misstänks för brott. Detta är inte acceptabelt.

Regeringen föreslår därför i en proposition att föräldrarna ska ta ett större ekonomiskt ansvar när deras barn begår brott och på olika sätt skadar andra människor eller deras egendom. Det ekonomiska ansvaret blir dock begränsat till 20 procent av basbeloppet. Det motsvarar 8 000–9 000 kronor. Det är alltså ingen summa som i normalfallet slår undan benen för någon rent ekonomiskt.

För mig är det självklart att föräldrarna ska ta ansvar för vad deras underåriga barn hittar på. Om man som förälder vet att barnens agerande kan kosta pengar tror jag att förutsättningarna ökar för ett ändrat beteende och förhållningssätt. Det blir mer naturligt att sätta gränser för barnen, och jag tror att lagen i sig kommer att underlätta för föräldrarna i samtalen med barnen. Om man hemma vid köksbordet och både i förskolan och i skolan förklarar för barnen vad klotter, en stulen cykel, repor i lacken på en bil, sönderslagna blomkrukor, gatlampor eller fönsterrutor kostar och att det kommer att drabba familjen ekonomiskt är jag helt övertygad om att problemen minskar.

Det är därför med viss förvåning som jag läser att den röda oppositionen vill avslå propositionen, fast det kanske inte borde vara förvånande med tanke på den kravlöshet de visar i många andra sammanhang.

Oppositionen skriver i sin reservation att propositionen är behäftad med svagheter, bland annat empiriska sådana. För min del behöver jag inte särskilt mycket forskning för att komma fram till att detta är rätt väg att gå. Det räcker med vanligt sunt förnuft och gott omdöme för att förstå att förändringen självklart kommer att få positiva effekter. Med ändrat ansvar följer nästan utan undantag ett ändrat beteende.

Oppositionen skriver att förslaget kommer att få allvarliga konsekvenser för vissa familjer. Ja, det kan bli på det sättet, men i mina ögon är inte den ekonomiska effekten tillnärmelsevis så allvarlig som det som barnen har gjort. Då väger jag självklart in riskerna för en utveckling på brottets bana och allt vad det innebär. Det om något är allvarligt för familjen både ekonomiskt och mentalt, och det kan vara livet ut.

Oppositionens utgångspunkt är att alla föräldrar gör sitt bästa efter sina förutsättningar. Jovisst, i den bästa av världar är det så men inte i verkligheten, och det är där vi befinner oss, inte i någon fantasivärld. Det finns ett antal föräldrar som har alla möjligheter att ta hand om sina barn och deras utveckling men som tyvärr prioriterar bort barnen till förmån för annat. Det finns inget likhetstecken mellan fattigdom och kriminalitet.

Sedan finns det en grupp där jag som Centerpartist och ni som opposition förmodligen har en samsyn, och det är de som inte har förmågan

att hjälpa sina barn att utvecklas i rätt riktning. Men det får inte innebära att ingen annan heller ska behöva ansvara för sina barns handlingar.

Fru talman! Generellt har Socialdemokraterna i sann socialistisk anda genom åren tagit bort mer och mer av det individuella ansvaret, och staten och kommunerna har tagit över. Det är dags att bryta den trenden. Var och en ska ta ansvar för sina handlingar.

Däremot ska de statliga och kommunala trygghetssystemen och stödfunktionerna säkerställa att alla som behöver och vill ska få hjälp. Vi ska stödja där stöd behövs, och det gäller inte bara ekonomiskt utan även i övrigt.

Jag ser att Jan Lindholm har lämnat kammaren, men i fråga om Miljöpartiets politik jämfört med vår kan vi konstatera det något märkliga att det när det gäller miljöfrågor bara är straff och sanktioner som gäller i Miljöpartiets ögon. Då pratar vi inte om stimulans eller förståelse. Där finns ingen konsekvens i synen på hur vi ska lagstifta.

Jag yrkar bifall till propositionen och avslag på reservationen.

Anf. 41 CHRISTINA OSKARSSON (s) replik:

Fru talman! Det var mycket Lennart Pettersson kom med som jag skulle vilja bemöta. Vi får se vad tiden räcker till.

Allra först vill jag en gång för alla göra klart att alla ska ta ansvar för sina handlingar, precis som jag sade i mitt inledningsanförande. När Lennart Pettersson uttrycker att vi skulle stå för någonting av låt-gå-mentalitet undrar jag om Lennart Pettersson tycker att Socialstyrelsen, Åklagarmyndigheten och alla övriga som har undrat om det här verkligen kommer att leda till minskad kriminalitet också står för låt-gå-mentaliteten?

Vi vill inte att ungdomar ska gå in i vuxenlivet med skulder efter olika brott som de har begått, men vi vill gå en annan väg; vi vill jobba förebyggande så att de här brotten inte begås. Inträffar det ett brott ska naturligtvis ungdomar få känna av att ett fel är begånget, men det kan ske på så många andra sätt än att man lägger en skuldbörda på familjer så att de har ännu mindre möjlighet att göra saker med sina ungdomar och barn på fritiden.

Vi har ett förslag om till exempel ungdomstjänst – mycket bättre än att få betala en summa pengar om man har begått ett brott. Ungdomar får jobba av sitt brott, få vägledning och kunskap om att brott inte får ske. Man får inte göra andra människor illa eller förorsaka annan skadegörelse. Den vägen vill vi gå.

Anf. 42 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Fru talman! Det är trevligt att höra att vi är överens om att alla ska ta ansvar. Det är inget som jag tycker återspeglas i de politiska beslut som har fattats historiskt, men okej för det.

Låt oss när det gäller vissa remissinstansers yttranden konstatera att vi har olika uppfattning. Vi har olika syn.

Det är ganska intressant att Christina Oskarsson beskriver det som att man ska jobba förebyggande. Där är vi överens. Då har jag en fråga: Om vi beslutar enligt det förslag som vi lagt fram, hur kan Christina Oskarsson tolka det på något annat sätt än att det är förebyggande? Det stimule-

rar och inspirerar till samtal i förskola, skola och familjer, vilket i sin tur innebär att det begås färre brott.

Det Christina Oskarsson förespråkar är en ungdomstjänst, men ungdomstjänsten inträder först efter det att brottet har begåtts. Hur kan det vara förebyggande? Hur vet Christina Oskarsson, apropå det här med forskning, att ungdomstjänst är ett bättre sätt att lösa de här problemen än förslaget som regeringen har lagt fram?

Anf. 43 CHRISTINA OSKARSSON (s) replik:

Fru talman! Jag uttrycker mig så på grund av att man om man får jobba av sitt brott i ungdomstjänst har möjlighet att få vägledning under tiden. Åklagarmyndigheten säger i sitt uttalande att de anser att det här förslaget kan leda till negativa konsekvenser. Myndigheten påpekar att många föräldrar redan i dag bidrag konstruktivt i arbetet med att få den unge på rätt väg. Men med det här förslaget blir det mer av en ekonomisk överenskommelse mellan den skadelidande och föräldern. Barnet eller ungdomen blir inte inblandad på samma sätt med det här förslaget.

Vi tycker absolut att det är jätteviktigt att man jobbar förebyggande inom skola och socialtjänst, och, som jag sade om länspolismästare Carin Götblads förslag, att man ska kunna jobba förebyggande och att det ska kunna finnas lagstiftning. Som det är nu står det bara att man bör jobba förebyggande och att man ska se till att kommunen och socialtjänsten har samtal med föräldrarna och så vidare. Men alla föräldrar är inte mottagliga för detta. De kan känna sig svikna av samhället och vill inte bli blandade med samhället. Då är det inte så lätt att nå fram den vägen.

Anf. 44 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Fru talman! För oss och för mig är det viktigaste att nå dithän att brottet aldrig begås. Jag menar att det inte räcker med ungdomstjänst, för den kommer i ett för sent skede. Det är en insats som ska till innan dess, och då löser inte ungdomstjänsten någonting av detta.

Den ekonomiska skadan, oavsett om det är rika eller fattiga familjer, blir inte större med detta förslag. Den blir inte större, utan tvärtom minskar den skuldbördan för ungdomarna. Precis som det står i vårt ställningstagande är det så. I mina ögon har vi på tok för många ungdomar som går in i vuxenlivet med skulder på grund av saker som de har gjort som underåriga.

Jag tycker att det är rimligt att familjen tillsammans får ta det här ansvaret och att föräldrarna får ansvaret för att deras barn inte ska hamna i den här situationen. Men vi har uppenbarligen olika syn på och olika uppfattningar om detta. Från Alliansens sida värnar vi de här ungdomarna och lägger på ett vuxenansvar där man får ha en konstruktiv dialog för att försöka undvika de här situationerna som tyvärr uppkommer i en del familjer med jämna och ojämna mellanrum.

Anf. 45 LISELOTTE OLSSON (v) replik:

Fru talman! Precis som Christina säger finns det mycket man vill bemöta då Lennart har pratat. Jag ska ta upp några saker.

Lennart Pettersson säger att det inte behövs någon forskning utan bara sunt förnuft. Då undrar jag: Gäller det allt annat som ni i alliansregeringen också beslutar om? Lutar ni er inte mot forskning ibland i alla

fall? Tittar ni bara på det sunda förnuftet? Det jag saknar i propositionen och det här betänkandet är just forskningen kring de här sakerna. Vad händer? Vilka familjer drabbas? Jag vet också att det kan förekomma brott i alla typer av familjer, men man kan i undersökningar titta på vilka familjer som riskerar att drabbas hårdast av det här.

Jag tycker att ett sådant här förslag som ändrar synen på föräldrarollen, barnens roll och själva lagstiftningen kring den här frågan borde ha föregåtts av riktig forskning och empiriska kunskaper. Men det har ni skippat. Det är tydligen bara sunt förnuft som gäller, och då blir det så här konstigt.

Sedan tycker jag också att Lennart Pettersson misstror föräldrarna om han tror att det behövs en ekonomisk piska för att de ska ta sitt ansvar. Som jag sade i mitt anförande tror jag att de allra flesta föräldrar vill vara bra föräldrar, och de vill ta det här ansvaret. Det behövs ingen piska för att de ska göra det, utan det som behövs är stöd i föräldrarollen, förebyggande insatser i samhället och ökade resurser på olika håll.

Vi måste börja i den änden i stället för att skuldbelägga föräldrar och få dem att framstå som någon sorts sämre föräldrar för att de inte klarar av sin roll. I och med att du är en sämre förälder ska du dessutom straffas genom att betala pengar. Jag tycker att det är en vidrig människosyn och en vidrig syn på familjen över huvud taget.

Anf. 46 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Fru talman! Det är intressant det här med forskning och sunt förnuft. Det är självklart skillnad på ärendekaraktär. I många fall har vi forskning i botten, men samtidigt ska vi också erkänna att mycket av lagstiftningen inte är grundad på forskning i sig, utan det är faktiskt politiska avvägningar som ligger bakom.

Jag vill nog påstå, för det gör jag i andra sammanhang, att jag om jag ska välja mellan bildning och utbildning tycker att bildning är viktigare. Där finns också en koppling till det här med forskning och gott omdöme och sunt förnuft.

LiseLotte Olsson uttryckte någonting om att vi kommer att förändra barnens roll. På vilket sätt förändrar vi barnens roll till det sämre med detta förslag? Vad är det i detta förslag som oppositionen och Vänsterpartiet kan peka på kommer att öka antalet brottsbenägna ungdomar om vi låter det gå igenom?

Jag har inte hört någon som har sagt något om de negativa konsekvenserna för barnen. Vad säger LiseLotte Olsson om detta med barnens ekonomi? Varför vill ni att fler ungdomar ska gå in i vuxenlivet med en skuldbörda jämfört med om föräldrarna tar det ekonomiska ansvaret? För det är de facto så – och då pratar vi om fakta och forskning – att huvuddelen av ungdomarnas skuldbörda i vuxenlivet härrör från skadestånd. Det är inte något som jag har hittat på bara utifrån sunt förnuft, utan det är på det sättet.

Vi är överens om att de allra flesta tar ansvaret som föräldrar, men det är de andra som behöver stödet från oss i en lagstiftning som de kan föra ett resonemang med sina barn om. Det måste väl vara positivt i alla fall.

Anf. 47 LISELOTTE OLSSON (v) replik:

Fru talman! Lennart säger att ärendets karaktär avgör om man ska titta på forskningen eller inte. Så är det ju säkert. I det här fallet är det ideologin som får styra. Ideologin och er människosyn har styrt det här förslaget, och därför har ni kommit fram till att det behövs ekonomiska piskor för att föräldrar ska ta sitt ansvar. Men jag tycker att det finns mycket barn- och ungdomsforskning som man skulle kunna ta till sig. Många remissinstanser, som vi har sagt, pekar just på att det här förslaget inte kommer att innebära att ungdomsbrottsligheten minskar. Det tycker jag att ni borde ha lyssnat på.

Stöd till föräldrar, säger Lennart Pettersson. Absolut, det är ju det jag efterlyser, men jag tycker inte att det här är ett stöd. Vad ska stödet bestå i? Menar ni att man ska sitta och säga till sina barn: Nu får jag betala så här mycket om du begår det här brottet, och att barnet då slutar begå brott? Så enkelt är inte livet och familjesituationen. Det är en lite konstig syn.

Vad jag menar när jag talar om barnets roll är att hela familjen hamnar i en skuldfälla om barnet begår ett brott och föräldrarna inte kan betala. Det utsatta barnet som nu blir skurken i familjen gör att familjen kanske inte kan byta bostad och kanske hamnar hos kronofogden, och vi vet ju alla vilka konsekvenser det kan ha.

Det jag menar är att barnet stigmatiseras ännu mer, både i samhället och inom familjen. I och med det som har hänt drabbas hela familjen. Till exempel kanske barnets syskon får en sämre tillvaro för att det äldre syskonet har gjort det här. Hela familjens situation påverkas alltså till det negativa, och det blir skurken, alltså barnet eller ungdomen, som är orsaken till det. Det tycker jag är en otäck utveckling.

Anf. 48 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Fru talman! Jag hörde fortfarande inte någonting som visade på att detta skulle göra det sämre för barnen. Vi sätter barnen i centrum. Vi sätter inte de vuxna i centrum i detta sammanhang utan menar att ett ökat föräldraansvar är givet. Vi kan inte lägga det på samhället, annat än i vissa sammanhang. Det är föräldrarna som i huvudsak har ansvar för barnen. Det gäller generellt.

Det är möjligt att vi har olika syn på detta, men att det skulle vara bättre för en familj om ett barn ensamt fick ta det ekonomiska ansvaret för sin handling än att familjen gjorde det kollektivt har jag svårt att smälta. På vilket sätt skulle det bli bättre för barnet att sitta med en skuld på 10 000 kronor i stället för att föräldrarna var med och betalade? Jag får det inte att gå ihop.

Om man anser att 8 000–9 000 kronor är en piska har vi olika syn på vad man har en piska till och vad en piska innebär. Det är ingen ekonomisk piska. Det är ett styrinstrument.

Slutligen, när det gäller påverkan på familjen, tycker jag att det är nyttigt om vi kan få i gång en konsekvensdiskussion om våra handlingar, vad det innebär om vi gör på ett visst sätt. Det tror jag skulle berika både samhället i stort och, framför allt, familjediskussionerna. Man behöver gå mer på djupet med vad det innebär när man gör olika saker. Detta är en sådan sak som jag känner att vi behöver diskutera mycket flitigare i familjerna, skolan, förskolan. Vi måste diskutera vad det innebär om man

gör på ett visst sätt mot sina kompisar eller mot vem det vara må. Därför tror jag att detta är stödjande.

Prot. 2009/10:126
26 maj

Anf. 49 JAN ERTSBORN (fp):

Fru talman! Vi kan konstatera och vara överens om att vi har en hög ungdomsbrottslighet i det här landet, en alltför hög ungdomsbrottslighet. Det gäller alltifrån snatteri och inbrott i lokaler, villor, fritidshus till väskryckningar och butiks- och bankrån. Vi måste naturligtvis vidta åtgärder för att försöka få ned ungdomsbrottsligheten.

Jag tillhör dem som har träffat unga personer som begått brott några timmar, ibland något dygn, efter att de gripits av polis och spärrats in. Jag har upplevt hur förtvivlade, gråtande ungdomar sagt: Hur kunde det bli så här? Varför har ingen ställt upp och hjälpt mig tidigare? Så tänker man många gånger när man övernattat på en polisstation.

Det är tydligt att vi måste vidta en mängd olika åtgärder. Olika myndigheter, liksom föräldrarna, måste vidta åtgärder. Skolan spelar givetvis en stor roll, och där försöker vi göra stora förändringar och har också drivit igenom en hel del under den här mandatperioden. Likaså måste socialtjänsten och polisen vidta kraftiga åtgärder i dessa sammanhang.

Vi måste även lyfta fram föräldrarna och hemmet. Det är det vi vill göra med den nu aktuella propositionen. Det, mina vänner i oppositionen, är inte någon patentrösning på att bekämpa ungdomsbrottsligheten. Det är en begränsad del för att försöka få ned ungdomsbrottsligheten. Genom skadeståndsskyldigheten vill vi skicka en tydlig signal om att också föräldrarna har ett ansvar. Vi kan inte lägga allt ansvar på samhället. Det för mig viktigaste med denna proposition är signalen till föräldrarna och hemmet att även de har ett ansvar i dessa sammanhang.

När det gäller själva skadeståndet skulle jag vilja utveckla det lite grann. Vi talar om ett skadestånd på grund av brott. Skadeståndsskyldigheten för den skada som ungdomen, barnet, förorsakat ligger på barnet. Den ligger alltså i familjen, om man vill uttrycka det så. Där finns hela det belopp det handlar om, beroende på vad det är för typ av brott som har begåtts.

Föräldrar har i dag ett skadeståndsansvar om de inte uppfyller sin vårdnadsplikt. Det är inte särskilt vanligt förekommande att föräldrar ådöms skadeståndsskyldighet, det ska gärna medges, men skadeståndsskyldigheten finns för föräldrar som uppträder på ett vårdslöst sätt; det är begreppet vårdslöshet som gör att föräldrarna kan bli skadeståndsskyldiga.

Vad vill vi nu göra? Jo, vi vill lägga på ett så kallat principalansvar på föräldrarna, att föräldrarna ska ta del i den skadeståndsskyldighet som redan ligger på barnet. Det gör vi med ett mycket begränsat belopp just för att det handlar om en signalverkan. Vi måste dock ha klart för oss att om barnet ådöms ett skadestånd på 5 000 kronor, till exempel för en kränkning, och förälderns principalansvar inträder enligt den lagstiftning vi föreslår är det samma 5 000 kronor vi talar om. När föräldern betalar dessa 5 000 kronor blir barnet skuldfritt från just det skadeståndet. Det kanske vi också måste beakta i detta sammanhang.

Det finns dessutom föräldrar som betalar skadestånd, som kan och vill betala skadestånd, eftersom de på så sätt vill ta ansvar för vad deras barn har åstadkommit.

*Ett skärpt
skadeståndsansvar
för vårdnadshavare*

Jag blir väldigt förvånad när jag lyssnar på debatten, för den fick en inledning och sedan också fortsättning som om detta skulle vara hela lösningen på ungdomsbrottsligheten. Så är det inte. Det här är en liten del. Till exempel är de åtgärder som Christina Oskarsson räknade upp sådana som samhället måste fortsätta att arbeta med på den kommunala nivån – fritidsgården, skolan, socialtjänsten och så vidare. Egentligen måste alla i samhället bidra på något vis för att vi ska få ned ungdomsbrottsligheten.

Min, Folkpartiets och Alliansens uppfattning är att en mängd åtgärder måste vidtas. Där har vi under dessa fyra år bara hunnit till början, och vi hoppas innerligt att vi får ytterligare fyra år så att vi kan fortsätta på den inslagna vägen.

Anf. 50 YVONNE ANDERSSON (kd):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationen.

Det är en egendomlig debatt som förs, och det finns – återigen – anledning att korrigera de bilder som ges. Redan inledningsvis vill jag påpeka att de remissinstanser som uttalat sig om förslaget och uttrycker sig positivt om det bland annat är Riksförbundet Barnens Rätt i Samhället, Bris, Brottsoffermyndigheten och Barnombudsmannen. Att det är organisationer som sätter barnet främst var inte precis den bild som Christina Oskarsson gav. Jag vill påpeka att dessa organisationer arbetar för barnets bästa och tycker att förslaget är bra.

Förslaget handlar om att föräldrar som har vårdnaden om barnet också blir skyldiga att betala skadestånd för vissa typer av skador som orsakas genom brott. På det sättet blir det fokus på barnet. Syftet är att tydliggöra att föräldrarna har huvudansvaret för sina barn och ungdomar. Ansvaret blir begränsat till 8 500 kronor. Dessutom är det tydligt att vid bedömningen ska tas i beaktande dels föräldrarnas förhållande till barnet, dels föräldrarnas vidtagande av särskilda åtgärder för att förhindra barnet att begå brottet.

Vi uppmärksammar föräldrarna på deras ansvar för barnet. Barnet är skadeståndsskyldigt. Jag kan inte låta bli, fru talman, att fråga: Vem ska annars betala?

Det finns forskning som visar att barns och ungdomars familjesituation i hög grad påverkar risken för ungdomsbrottslighet. En aspekt som har visat sig ha stark koppling till risken för detta är föräldrarnas reaktioner när deras barn och ungdomar uppvisar ett beteende som strider mot grundläggande samlevnadsregler och normer. Även bristande föräldratillsyn när det gäller till exempel tider för hemkomst har betydelse. Här uppmärksammar vi ett beteendemönster som är långt djupare. Ambitionen långsiktigt är barnets bästa.

Det är viktigt att vi för en debatt om värdegrunder med tydliga principer om vad som är rätt och fel i samhället. Det här har uppkommit under en rad år och är inte något samhällsfenomen som vi har bara just nu och som uppkommit under den här regeringens tid. Därför måste vi i all ödmjukhet inse att det återigen kommer en handlingskraftig alliansregering med ett tydligt och konkret förslag om hur vi ska åtgärda detta. Vi följer upp detta och lägger in alla skyddsmekanismer.

Men vad har en gammal socialdemokratisk regering med stöd av Miljöpartiet och Vänsterpartiet gjort tidigare, och vad har den konstellation-

en av partier över huvud taget för tydligt förslag? Jo, de kommer med ett strålande konkret förslag: Vi ska ha en utökad satsning på föräldrastöd! Det är precis som om det inte hade gjorts. Den här mandatperioden har 76 kommuner fått dela på 70 miljoner kronor för ökat föräldrastöd. Nu står Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet och talar om att de eftersom den sittande regeringen inte gör någonting och inte har några förslag kommer att ge föräldrastöd. Varför följer ni inte åtminstone med vad som är gjort? Vi håller på att sätta till alla klutar för att få hejd på den här brottsligheten, eftersom vi ser barnets bästa och vet att föräldrarna är en jättebra resurs i sammanhanget.

Fru talman! Genom den här lagen kommer den unges skadegörelse att få konsekvenser för föräldrar. Föräldrar kommer att uppmärksamma det: Hjälp! Jag måste hjälpa till, annars kommer mitt barn att få en skuld som ligger där vid 18 års ålder och tickar. Den framtiden vill jag inte att mitt barn ska ha!

Vi tycker att barn och föräldrar tillsammans ska diskutera normer – moral och etik, helt enkelt. Man skulle kunna fokusera på det. Vi vet att handlingskraftiga förslag ger de här möjligheterna, och vi har sådana. Vi förebygger med ökat föräldrastöd. I många kommuner sker detta hela tiden nu. Vi lägger tydlighet på skolans roller när det gäller att ytterligare tala om värdegrunder, normer och vad som är rätt och fel. Vi tar vara på familjernas och föräldrarnas viktiga roll när man ska arbeta på det här sättet. Sker det ändå vill vi fokusera på barnets bästa för att komma vidare genom att uppmärksamma att föräldrarna annars kan få ta del av skadeståndsansvaret. Är inte det här ett jättebra förslag? Tack och lov för en handlingskraftig regering, och tack för ordet!

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 18 §.)

14 § Tillgängliga elektroniska kommunikationer

Föredrogs
trafikutskottets betänkande 2009/10:TU18
Tillgängliga elektroniska kommunikationer (prop. 2009/10:193).

Anf. 51 LISBETH GRÖNFELDT BERGMAN (m):

Fru talman! I trafikutskottets betänkande *Tillgängliga elektroniska kommunikationer* behandlas regeringens proposition 2009/10:193 med samma namn samt en följdmotion som väckts med anledning av propositionen. Dessutom behandlas även andra IT-politiska frågor som tagits upp i 28 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2009.

”Det är mycket med det elektriska” hette det förr när man tyckte att något var krångligt. Nu får man väl säga att ”det är mycket med det elektroniska”. Visst lever vi i en tid med en oerhört snabb teknisk utveckling. I slutet av 80-talet fick jag min första mobiltelefon. Men så mobil var den kanske inte. Det var en stor fastmonterad batteridel som tog upp halva bagageluckan och en fastmonterad låda med lur och sladd inne i bilen. Men jag var lycklig! Jag kunde ju i alla fall ringa från bilen.

Prot. 2009/10:126
26 maj

*Ett skärpt
skadeståndsansvar
för vårdnadshavare*

*Tillgängliga
elektroniska
kommunikationer*

Alla var dock inte lyckliga över teknikens intrång i arbetsliv och privatliv på den tiden. Jag minns en stark man i Göteborg som vid persondatorernas införande på börsen i Göteborg yttrade: ”En sådan där jäkla tv vill jag aldrig ha på mitt skrivbord!” Det var ett citat, fru talman, inte en svordom.

En del var skeptiska. Jag minns särskilt en person, som kallade Internet för en snart övergående fluga. Andra var lyriska och ropade: Bredband åt alla! Och snart är vi väl där.

I dag är det framtidsfrågor som ska debatteras här i kammaren. Utskottet har i föreliggande betänkande föreslagit att riksdagen ska godkänna regeringens förslag till ett nytt delmål 3 inom det IT-politiska målet. Enligt det nya delmålet ska Sverige ha bredband i världsklass. Det stipulerar också att alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda elektroniska samhällstjänster och service via bredband.

Som ett led i en modernisering av lagstiftningen föreslås vidare bland annat att godkänna regeringens förslag till lagändringar i lagen om elektronisk kommunikation från 2003 och i offentlighets- och sekretesslagen från 2009 med ikraftträdande den 1 augusti 2010. Det finns mycket mer i detta betänkande, men det återkommer debattörerna till.

Med dessa inledande ord, fru talman, föreslår jag att debatten kan börja.

Anf. 52 DÉSIRÉE LILJEVALL (s):

Fru talman! Jag inleder med ett citat. ”Det går inte att lära mormor något.” 78-åriga Gun Nydahls barnbarn slet sitt hår när hopplösa mormor ställde femtioelva varför-frågor om Internet och han till slut varken kunde eller orkade svara.

Men mormor Gun Nydahl lät sig inte nedslås. Hon hade både vilja och nyfikenhet och visste att hon också skulle kunna lära sig att använda dator och Internet precis som sina barn och barnbarn. Därför vände hon sig till kommunens bibliotek, Mjölby bibliotek, och fick hjälp av personalen att öka sitt digitala självförtroende. I dag mejlar hon ett par gånger i veckan och håller nu på att lära sig Skype, där hon kan se och tala med sina nära och kära på nätet. Barnbarnet har för övrigt fått äta upp det där med att det inte går att lära mormor något.

Gun Nydahl i Mjölby är bara en av de äldre som introduceras i den digitala världen. På biblioteken i Östergötland pågår nu flera satsningar på att utveckla bibliotekens möjligheter att stödja östgötarnas digitala kompetens, bland annat med hjälp av projektmedel från Internetstiftelsen Punkt SE.

Liknande satsningar görs på andra bibliotek i landet. Genom det nationella projektet IKT-lyftet utvecklas samverkan, metoder och resurser mellan folkbibliotek och folkbildning för att minska de digitala klyftorna i samhället.

Men även andra initiativ utanför den offentliga förvaltningen växer fram. Min kollega och jag var nyligen och besökte en av Seniornets filialer, den i Roslagen, och hälsade på några av de 8 000 seniorer runt om i landet som är knutna till nätverket och nu tar sina första steg in i det digitala samhället.

På Vuxenskolan i Nybro har man under ett par år framgångsrikt arbetat med studiecirklar som bygger på ett upplägg där deltagarna bland

annat får lära sig att sköta bankärenden via nätet och beställa biljetter. Cirkarna heter *Data för skrämde nybörjare* och har lockat alla möjliga, även deltagare födda på 80-talet.

Stiftelsen för Internetinfrastruktur, Punkt SE, har i sitt projekt Internet för alla gett bland annat hemlösa i Stockholm digitala färdigheter. De har också riktade insatser till ungdomar i Värmdö kommun i åldern 15–25 år som har liten eller ingen datorvana. Särskild hänsyn tas till de ungdomar som kommer från socialt och ekonomiskt svaga hushåll.

Alla dessa exempel är lovvärda, för att inte säga jättebra. Men det räcker inte. Man behöver göra mer.

Sverige brukar benämnas som en av de främsta IT-nationerna i världen, och vi har mycket att vara stolta över. Det är dock 1,7 miljoner vuxna svenskar över 16 år som inte använder Internet och så mycket som 3,2 miljoner om man räknar med dem som använder Internet i mycket begränsad utsträckning.

Det är inte godtagbart att så många som tre miljoner svenskar står kvar på perrongen när det digitala tåget går, utan vare sig biljett eller någon ny avgång i sikte.

Fru talman! De svenskar som inte använder Internet finns i alla samhällsklasser, men det är framför allt äldre och personer med låg utbildning, långtidsarbetslösa och andra i svag socioekonomisk ställning som saknar kunskap om hur man använder Internet.

World Internet Institute visar i sin undersökning *Unga svenskar och Internet*, som kom förra veckan, att hälften av de yngsta i åldern 12–13 år känner att de står utanför informationssamhället. Institutet visar också att barn till välutbildade föräldrar kommer till skolan väl förberedda för att använda Internet, medan många barn till mindre välutbildade föräldrar börjar skolan utan större erfarenheter av Internet.

Orsaken står säkert att finna i det faktum att det finns ganska många barn i Sverige som växer upp i familjer med svag ekonomi, där inte mycket pengar bli över sedan mat och räkningar är betalda.

Om man måste kämpa för att få ekonomin att gå ihop varje månad är kostnader för kurser, datorer och bredband lågprioriterade. Om man dessutom saknar kunskapen om Internet är det svårt att se möjligheterna och att uppleva behovet av att kunna gå ut på nätet.

Vi rödgröna vill ta ett ordentligt grepp om den digitala klyftan och låta alla svenskar få möjlighet att ta del av det digitala samhället. Vad behöver då göras?

För det första måste det till kraftfulla åtgärder för att stärka IT-kompetensen i samhället och ge dem som står utanför en rimlig chans att ta sig in, exempelvis genom statliga resurser till folkbildningsinsatser. Särskilda åtgärder bör riktas mot skolbarn. Det finns knappast andra arbetsplatser där IT används för stora delar av arbetet där man skulle acceptera att behöva boka en apparat, gå till ett annat rum, vänta på sin tur etcetera. Vi vill ha en modern skola för alla elever. Elevernas tillgång till IT är en central del i detta.

Fru talman! För det andra vill vi påpeka att tillgången till en bra Internetanslutning är en grundförutsättning för att kunna delta i informationssamhället. Det måste därför finnas goda datakommunikationer, tillgängliga på likvärdiga villkor, över hela landet. För att främja utbyggnaden i gles- och landsbygd vill vi dessutom undersöka möjligheterna att

använda mer av de medel som finns tillgängliga inom EU-programmen, inte minst inom landsbygdsprogrammet.

Vi vill med andra ord driva en mer framåtblickande bredbandspolitik. När marknaden sviktar måste staten ta ett ansvar och styra utbyggnaden av höghastighetsnät för datakommunikation på ett sådant sätt att hela landet ges likvärdiga utvecklingsmöjligheter. Vi bedömer att den samhälleliga kontrollen över IT-infrastrukturen skulle behöva stärkas.

Det är ett välkänt problem med tillträdet till infrastrukturen på IT-området. Regeringen har försökt komma åt detta genom regleringsvägen. Det har hittills inte visat sig vara tillräckligt. Detta har nyligen uppmärksamats av EU-kommissionen, som kräver att Sverige vidtar ytterligare åtgärder för att stärka konkurrensen.

I veckan kom ett beslut från Post- och telestyrelsen, PTS, om tillträdesreglering av Telias nät som visar på mycket stora problem på bredbandsmarknaden. Vi kan hoppas att det kommer att betyda en bättre fungerande marknad. Men det finns en risk att vi får fortsatta juridiska processer mellan telekombolagen. Nästa regering kan behöva gå vidare. Det är mot denna bakgrund vi har föreslagit att man ska se över möjligheterna för en strukturell separation.

Vi behöver en politik för en bättre fungerande marknad som gynnar kunder och leverantörer av telefoni och bredband.

Fru talman! Med de avslutande orden vill jag yrka bifall till reservationerna 2 och 4.

I detta anförande instämde Christina Axelsson, Lena Hallengren och Lars Mejern Larsson (alla s) samt Peter Pedersen (v).

Anf. 53 PETER PEDERSEN (v):

Fru talman! Detta betänkande innehåller om jag inte minns fel fem reservationer. Vi står förstas bakom dem, men för tids vinnande nöjer vi oss med att yrka bifall till reservation 3. Det är också i huvudsak innehållet i den reservationen jag ska hålla mitt anförande om.

Det sägs väldigt mycket fina ord från regeringens sida om att vi ska få en bredbandsutbyggnad i världsklass och så vidare. Vi konstaterar att det finns väldigt lite. Man kan säga på varje område att det ska bli i världsklass. Frågan är vilka åtgärder som krävs och vilka resurser som ska till. Det är en hel del som saknas från regeringens sida och som man måste utveckla om det ska bli trovärdigt.

Den 4 maj var det ett seminarium på Kulturhuset i Stockholm på inbjudan av ett stort känt företag i branschen, *Sverige och den digitala underklassen*. Där visas att endast 15–20 procent av Internetanvändarna i Sverige som har förgymnasial utbildning kommunicerar till exempel med myndigheter via Internet. Nästan hälften av all förskolepersonal och 40 procent av alla grundskollärare bedömer sin egen IT-kompetens som mindre bra eller inte alls bra.

Detta visar att det finns en del att göra. Även om Sverige säkert fortfarande ligger långt framme visar PTS senaste undersökning att vi antingen inte marscherar lika fort framåt eller att andra länder kommer i kapp. Det är i och för sig bra att andra länder också utvecklas på området. Men om vi ska leva upp till målsättningen att vara ett land i världs-

klass när det gäller IT-frågor krävs det nog ett lite bättre batteri av handlingsprogram och åtgärder för att det ska kunna ske.

I det här sammanhanget som i alla andra sammanhang betonar vi att man måste ha en mer tydlig strategi för hur man ska få hela landet att leva, som vi brukar säga även när det gäller dessa frågor. Man kan bara konstatera att man om man så envetet tror på marknadslösningar som regeringen gör även i detta fall lämnar en stor del av landet. Om man tror att marknaden ska fixa detta kommer man att få problem. Då ska tydligen eventuellt staten komma in som sista instans och fixa till det.

Vi tycker att hela landet är värt god och fungerande IT och elektronisk kommunikation. Oavsett om det gäller bredband, fast telefoni eller mobil telefoni är det rimligt, även för en riksdagsledamot som har riksdagens abonnemang, att man kan ringa och ta emot samtal om man befinner sig någonstans i norra Sverige, till exempel någon mil utanför staden Umeå. Det är ytterst tveksamt om man kan göra det om man inte har tilläggsabonnemang.

Så kan det bara inte vara. Man kan leva med det om man råkar ut för det vid något tillfälle då och då. Men om man bor och jobbar i de här trakterna är det rimligt att ha väl fungerande kommunikation, inte minst om man bor utanför de större städerna. Inte minst där är det oerhört viktigt både för enskilda och för företag att det fungerar. Man kan inte bara prata i allmänna termer om att vi ska ligga i världsklass. Hur ska det här gå till?

Jag hoppas att infrastrukturminister Åsa Torstensson, som glädjande nog är här i dag, kan utveckla resonemanget lite grann. Vad krävs för att Sverige ska bli ett land i världsklass? Eller jag kanske ska säga förbli, för vi ligger redan ganska högt.

En annan sak som oroar är att det har kommit vissa propåer om att regeringen kommer att gå vidare och sälja ut hela Telia Sonera. Då vill vi gärna ha ett svar: På vilket sätt kommer det att bidra till att vi får en väl fungerande elektronisk kommunikation i hela landet? Finns det någonting som tyder på att privata aktörer, som väl är alternativet om någon ska köpa upp Telia Sonera, skulle ha speciellt mycket större intresse av att fixa till de problem som finns ute i landet? Det finns fortfarande vita fläckar där de elektroniska kommunikationerna fungerar mindre bra. Vad finns det för garantier att man vid en sådan förändring säkerställer att det ska fortsätta att gå i rätt riktning och inte bara stanna av och kanske gå åt fel håll?

Avslutningsvis, herr talman, poängterar vi i en reservation att man bör ta fram en nationell strategi vad gäller IT och miljö. Vi tror att det finns mycket mer att göra här, så att man kan använda IT-kommunikation på ett sådant sätt att det bidrar till att vi får mindre behov av transporter, till exempel genom att ha möten och konferenser via elektronisk kommunikation. Här tror jag att det finns mycket mer att göra. Även här behöver regeringen sätta ned foten och föreslå faktiska åtgärder för att vi ska kunna bli ett land i världsklass när det gäller IT och miljö.

Anf. 54 LAGE RAHM (mp):

Herr talman! Vi diskuterar i dag viktiga frågor kring elektroniska kommunikationer. Frågan om delaktighet har lyfts upp tidigare, och jag vill också börja med att lyfta upp den aspekten. De elektroniska kommu-

Prot. 2009/10:126
26 maj

*Tillgängliga
elektroniska
kommunikationer*

nikationerna och Internet används till oerhört mycket i dag, och det är en fantastisk utveckling som gagnar oss alla på massor av olika sätt.

Tyvärr är inte alla i Sverige lika delaktiga i det här. Det kan skapa problem, dels för att man blir utanför en struktur som finns och som används av många, dels för att man missar de möjligheter som finns. Det handlar om att vara delaktig i den demokrati vi har och den utveckling som sker men också om att arbetsmarknaden i dagsläget ställer högre krav på att man ska veta vad som händer och vara delaktig i den elektroniska utveckling som sker.

Det är då oerhört viktigt att se att vi för att ha ett bra samhälle måste få med många fler i utvecklingen. Där är regeringen alltför passiv. De initiativ som jag känner till som har gjort mest är på lokal nivå och i Punkt SE-stiftelsen. Det är klart att det här måste utgå från lokal nivå och från människor. Men det är väldigt konstigt om regeringen inte ser att det är en nationell fråga där man från statligt håll skulle kunna stödja de lokala initiativ som finns kring bibliotek, folkbildning, föreningsliv och många andra saker.

En annan fråga i betänkandet gäller tillgången till Internet. Även om man vet hur man ska använda det och känner att man har koll på vad som sker gäller det att man också har den fysiska möjligheten. Det finns andra saker än Internet att ha fysisk tillgång till, och det är väldigt oroande att vi i dag ser att utvecklingen går mot att en del av kopparnätet avvecklas. Det blir alltså omöjligt för vissa att ringa med fast telefon därför att den möjligheten tas bort. Det skapar också mindre chanser att ta sig ut på Internet via fast lina, som fortfarande är det i särklass snabbaste och tryggaste försörjningssättet med minst avbrott och liknande.

Man kan förstå att det är oerhört dyrt att dra ledningar ut till glesbygd och landsbygd där de inte redan finns. Men det skulle vara förvånande om man i stor skala avvecklar kopparnätet. Vi tycker att det borde vara mycket tydligare att alla faktiskt ska kunna ha tillgång till fungerande Internet och fungerande telefon.

Det har sagts från utskottets majoritet, och är på gång, att det finns mobiltäckning och så vidare. Det finns mobiltäckning på många ställen, men det fungerar inte alltid på grund av de fysiska förutsättningarna i just de områden där människor har bott sedan länge. Om det ligger berg i vägen eller vad det kan vara kan det bli oerhörda problem. Innan man tar bort kopparnätet borde man se till att det finns möjlighet för människor att få tillgång till omvärlden.

Det är positivt att regeringen sätter upp mål för hur stor del av landet som ska ha tillgång till Internet och så vidare, men det krävs också att man vidtar konkreta åtgärder så att det händer någonting. Att bara kommunicera ett mål gör inte att det händer någonting, utan någon måste följa upp det. Man kan hoppas att olika aktörer får för sig att tycka att detta mål är bra och att de ska jobba enligt det. Så kommer kanske att ske, men det rimliga är väl att man från statens sida är med och försöker se till att det sker på ett mer konkret sätt.

Jag vill också prata lite kort om IT och miljö. Här säger regeringen att det är bra och att man vill använda IT för att främja en bättre miljö. Det är utmärkt. Jag har i mitt liv inte stött på någon som är emot detta. Då kan man tycka att väldigt mycket redan borde vara gjort, om ingen är emot och allting har skett. Men tyvärr är det inte så.

De positiva möjligheter som finns utnyttjas i väldigt liten utsträckning i förhållande till vilka möjligheterna är. Om det beror på allmän konservatism på olika ställen, ovana, ovilja eller något annat är svårt att veta. Men det är rimligt att man i planer inte bara sätter upp mål om att det ska ske utan också kräver att åtminstone myndigheter ska jobba utifrån detta. Det går till exempel att jobba med telekonferenser i stället för att göra en massa resor och liknande.

Den här utvecklingen har skett i större utsträckning i Norge, där man har oerhört mycket resande. Om vi skulle börja gå dithän skulle vi kunna minska vårt resande och därmed miljöbelastningen ganska mycket om det började hända någonting. Det är möjligt att dessa planer nu äntligen får effekt med den allmänna miljödebatt vi har, men det är ändå rimligt att vi från riksdagen kräver att regeringen gör någonting mer aktivt.

Jag vill med detta yrka bifall till reservationerna 2 och 3.

(Applåder)

Anf. 55 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m):

Herr talman! Jag älskar IT! Informationsteknik och elektroniska kommunikationer finns i så många aspekter av våra liv, och de kan användas på så många olika sätt för att uppnå så mycket.

Informations- och kommunikationsteknik är viktig för ekonomisk tillväxt, för utveckling, för hållbarhet, för konkurrenskraft och för innovation. Den är viktig för människor i deras arbete, i skolan, på deras fritid och spelar även en stor roll i våra sociala kontakter. IT har till och med förändrat politiken och demokratin och har mycket stor betydelse när det gäller statlig förvaltning. E-förvaltningen effektiviserar administrationen och förbättrar servicen för medborgarna, till exempel genom olika e-tjänster.

IT kan bidra till produktivitetstillväxt och är en viktig motor som driver hela ekonomins tillväxt. Statens och politikens roll är att skapa bra förutsättningar för utveckling. Eftersom vi tror på en marknadsstyrd IT-sektor har den största utmaningen varit – och är fortfarande – att säkerställa att vi har en väl fungerande konkurrens på telekommarknaden. Vi har till exempel uppdaterat LEK, lagen om elektronisk kommunikation. Vi har reformerat överklagandeprocesser och infört möjlighet till funktionell separation av en dominerande aktör på marknaden.

Sverige har bra förutsättningar för fortsatt utveckling och ekonomisk tillväxt. Med Alliansens regering har vi ordning och reda i offentliga finanser. Vi har också bra bredbandstäckning.

Enligt Post- och telestyrelsens rapport *Bredbandskartläggning 2009* har 99,97 procent av de svenska hushållen tillgång till bredband med en överföringshastighet på 1 megabit per sekund eller mer. Fibernätets täckningsgrad ökar, från 35 procent år 2008 till 40 procent år 2009. Mobilt bredband baserat på tekniken HSPA har också fått en ökad täckningsgrad, från 94 till över 99 procent.

Det är en mycket positiv utveckling, men vi nöjer oss inte med det. Våra ambitioner är att Sverige ska ha bredband i världsklass och att minst 90 procent av hushållen och företagen i hela landet år 2020 bör ha tillgång till bredband med en hastighet på 100 megabit per sekund. De här ambitionerna formulerades i Bredbandsstrategin som presenterades av regeringen i slutet av förra året. Nu vill vi att de här ambitionerna

även återspeglas i våra IT-politiska mål. Därför vill vi från Alliansens sida ha ett nytt delmål, att Sverige ska ha bredband i världsklass och att alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska kommunikationer och service via bredband.

Hur ska vi uppnå detta? Framför allt genom välfungerande marknader där det finns konkurrens utan snedvridningar, där tydliga, långsiktiga och teknikneutrala regler främjar investeringsviljan och leder till tillväxt, konkurrenskraft och innovationsförmåga.

För fortsatt utbyggnad av bredband behövs det en aktiv dialog och samverkan mellan regeringen, myndigheter, organisationer och företag som verkar på den svenska bredbandsmarknaden. Ett verktyg som ska hjälpa till med detta är Bredbandsforum, som initierades av regeringen i slutet av mars.

Dessutom kan jag nämna att PTS på uppdrag av regeringen leder ett koordineringsarbete som syftar till att förenkla rutiner, koordinera hur medel används och öka informationsutbytet mellan olika aktörer, både privata och offentliga.

För att snabba på bredbandsutbyggnaden beslutade regeringen för ett par dagar sedan att ta bort kravet att man enbart får stöd för kanalisation vid utbyggnad av annan infrastruktur, till exempel när man gräver för elledningar. Samtidigt kom beslutet att PTS får disponera 95 miljoner kronor till projekt för framtidssäkra bredbandslösningar. Dessa medel ska användas till etablering av ny passiv IT-infrastruktur i områden där det saknas vilja för marknadsmässig utbyggnad.

Herr talman! Nya spännande möjligheter öppnas i samband med trådlösa tekniker. Människor är mer mobila än någonsin förut, och man vill kunna vara uppkopplad när som helst och var som helst. Vi i Alliansen tycker att effektiv spektrumförvaltning är nödvändig, och därför moderniserar och effektiviserar vi nu reglerna för tillstånd att använda radiosändare i LEK, alltså lagen om elektronisk kommunikation.

I dag beslutar vi här i riksdagen bland annat att den som har tillstånd att använda radiosändare inte ska behöva något särskilt tillstånd för varje enskild radiosändare. Med de nya reglerna minskar vi den administrativa bördan både för operatörerna och för tillståndsmyndigheten, vilket kan leda till mycket minskade statliga kostnader och förhoppningsvis lägre slutkundspriser.

När efterfrågan på frekvenser överstiger utbudet ska ett allmänt inbudsingsförfarande gälla. Tillstånd för vissa frekvenser ska inte kunna förlängas, däremot kan tillstånd att använda en viss radiosändare förlängas med maximalt fem år. Det kommer även att finnas möjlighet att hyra ut tillstånd att använda radiosändare, allt detta i syfte att öka användningen av frekvenserna och öka dynamiken på marknaden.

Trafikutskottet föreslår vissa ändringar jämfört med propositionen. Vi föreslår att lagändringarna ska träda i kraft den 1 augusti 2010 och att övergångsbestämmelserna kompletteras. Vi förtydligar också att det när det gäller regler om särskilda tvistlösningar i LEK gäller tvister som grundar sig på just denna lag.

En effektiv spektrumförvaltning kommer att förbättra tillgängligheten och förhoppningsvis främja även nya trådlösa lösningar för mobilt bredband.

Herr talman! Ju mer vi använder oss av elektroniska kommunikationer, desto mer sårbara blir de, och toleransen för störningar i näten minskar. Därför lägger vi stort fokus på säkerheten och robustheten i IT-infrastrukturen. I budgeten för 2010 hade vi inom anslaget för Politiken för informationssamhället ett nytt anslag till driftsäker och tillgänglig elektronisk kommunikation på 195 miljoner kronor. Det är dock viktigt att komma ihåg att IT-säkerhet innebär ett ständigt pågående arbete.

Sverige är aktivt när det gäller IT-frågor även på EU-nivå, och vi får synliga resultat. För en vecka sedan, den 19 maj, antog EU-kommissionen en Digital Agenda för Europa, vilken är en ny färdplan för EU:s gemensamma IT-politik. Den baserades på Visbydeklarationen från vår ordförandeskapskonferens i Visby i november förra året.

Sverige leder också i olika internationella rankningar. Till exempel ligger vi etta i EU-kommissionens Broadband Performance Index, etta i Internationella teleunionens rankning av IT-utveckling, etta enligt London Business School och etta enligt World Economic Forum. Vi har också många toppositioner i många andra internationella jämförelser, där vi ligger på andra eller tredje plats.

Men vi vill ha tillgängliga, välfungerande elektroniska kommunikationer inte bara för att få de högsta placeringarna i olika internationella jämförelser. I slutändan handlar det om att elektroniska kommunikationer ska finnas till för människor och underlätta vardagen för människor och företag. Elektroniska kommunikationer ska möjliggöra att vardagen går ihop i våra krävande tider med höga prestationsförväntningar och högt tempo.

Informations- och kommunikationsteknik har också förändrat och revolutionerat företag och företagande. Bredband kan bidra till stärkt konkurrenskraft när kostnadstrycket ökar från låglöneländer. Vi i Alliansen vill att fler små företag använder sig av IT och de möjligheter som kommer med IT. Ett steg i denna strävan är att regeringen gav i uppdrag till KTH, Kungliga Tekniska högskolan, att utarbeta ett förslag till handlingsprogram för att stimulera småföretagens IT-användning.

Herr talman! Elektroniska kommunikationer hjälper oss också att möta olika stora utmaningar, till exempel globalisering, klimatförändringar och en åldrande befolkning.

Globaliseringen ställer krav på ökad konkurrens och innovationsförmåga. Standardisering och kompatibilitet har blivit allt viktigare. Ett ständigt ökande antal Internetanvändare och antal enheter kopplade till Internet innebär problem med så kallade IP-adresser. Lediga adresser i det nuvarande systemet, IPv4, börjar ta slut och andra lösningar, till exempel ett nytt Internetprotokoll, IPv6, måste implementeras för att säkerställa Internets utveckling.

Infrastrukturen måste också anpassas till framtida kapacitetskrav. Vi ser tydliga trender på utveckling av molnbaserade tjänster, det vill säga att mer och mer av information sparas på servrar på nätet, allt fler tjänster tillgängliggörs och applikationer körs direkt via Internet. Allt fler personer använder Internet alltmer och allt oftare. Vi måste alltså titta på kapacitetsproblemen redan nu och framtidssäkra våra nät.

Vi har mycket att vinna på detta långsiktigt, speciellt på områdena miljö, vård och omsorg. IT kan göra våra hus energisnålare och våra transporter smartare eller till och med minska behovet av resande. Med

moderna IT-lösningar inom sjukvården och vård på distans kan vi möta framtidens utmaningar i samband med en åldrande befolkning.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslagen i betänkandet och avslag på alla reservationer. Framtiden börjar redan nu.
(Applåder)

I detta anförande instämde Sten Bergheden och Lisbeth Grönfeldt Bergman (båda m), Christer Winbäck (fp) och Lars-Axel Nordell (kd).

Anf. 56 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! *Tillgängliga elektroniska kommunikationer* är namnet på betänkandet vi nu debatterar. För de allra flesta av oss är tillgängligheten till elektroniska kommunikationer en oerhört viktig del av vardag och arbete. Detta tillsammans med kunskapen att också använda grejerna är grundläggande.

Jag tror att det var Désirée Liljevall som talade om den digitala klyftan. Vi kanske i hög grad har kommit bort från den och numera är inne i det som Iva, Ingenjörsvetenskapsakademien, kallar den digitala trappan där vi har olika kunskapsnivåer. Många behöver ta trappsteg upp i den digitala trappan, men det råder inget tvivel om att Sverige ligger bra till i alla internationella jämförelser.

Herr talman! När jag tar tåget från Hudiksvall till Stockholm och riksdagen på måndag eller tisdag morgon varje vecka är det numera så att det på de flesta platser i vagnen sitter människor och arbetar – en del kanske roar sig – med sina laptoppar i knät. Om inte har man framme sin mobiltelefon eller Iphone, en mobil multimedietelefon, en så kallad smartphone, med Internetuppkoppling, multitouch-skärm och ett grafiskt gränssnitt där man kan göra det mesta som man också kan göra på en dator, läsa och skriva e-post, kolla nyheter, göra inlägg på Facebook eller vad det nu kan vara. Och så kan man också ringa, för den som nöjer sig med detta.

På våra kontor finns det väl knappast en arbetsplats som inte har en dator. Jo, jag läste faktiskt i Computer Sweden att på kontoret hos Wanja Lundby-Wedin i LO-borgen, LO:s ordförande, finns det ingen dator. Hon klarar sig tydligen ändå, men hon är nog undantaget som bekräftar regeln.

Herr talman! Hur beroende vi har blivit av elektroniska kommunikationer demonstrerades väldigt tydligt för oss i ledamotshuset här i riksdagen i går eftermiddag. När alla satt på sina rum och arbetade gick plötsligt strömmen. På några ögonblick fylldes korridorer och fikarum av oss alla som plötsligt inte riktigt visste vad vi skulle hitta på. En del var mer förtvivlade än andra därför att de hade glömt att spara sina dokument. De var förtvivlade och slet sitt hår. Vad de med mycket möda och stort besvär arbetat med hade plötsligt försvunnit i rymden. Det är något som vi alla har varit med om, antar jag. Nu kom strömmen tillbaka efter bara tio minuter och det mesta återgick till ordningen, utom då för dem som tappat allt klokt och välformulerat som de skrivit och inte sparat.

Herr talman! Det händer mycket inom IT-området. Det har flera talar tidigare understrukt. Att tekniken går blixtnabbt framåt är naturligtvis lika spännande som glädjande. Av propositionen som vi behandlar i detta betänkande framgår tydligt att regeringen arbetar aktivt och fram-

synt med dessa frågor. Det är en påtaglig skillnad jämfört med hur det var en gång för oss som har varit med några år. En del av ledamöterna i kammaren minns löftena om 98 procents täckning inom ett par år som gavs i samband med den med pukor och trumpeter lanserade IT-propositionen för precis tio år sedan. Då hette ministern Björn Rosengren. Han hade insett att Internet inte bara är en fluga. Men inte ens sex år senare vid regeringsskiftet 2006 var löftena från IT-propositionen från 2000, sex år tidigare, uppfyllda.

Under de senaste åren har mycket hänt, och Sverige ligger i alla mätningar bland de allra främsta när det gäller antalet IP-adresser och täckning med bredband i hela landet, och så vidare. Centerpartiets vision om en digital allemansrätt närmar sig, även om vi inte ska slå oss till ro. Kraven på bandbredd stegras hela tiden.

Nu har vi fått en bredbandstrategi på plats, och med beslutet som följer av denna proposition och detta betänkande slår vi nu fast det offensiva delmålet om bredband i världsklass. Vi bör, som Peter Pedersen framhöll, förbli ett land i världsklass. Det tror jag att vi är överens om.

Viktigt är att marknaden känner förtroende för den IT-politik som förs. Kortsiktiga politiska nycker bör vi undvika. Bredbandsstrategin anger att år 2020 bör 90 procent av alla hushåll och företag ha tillgång till bredband om minst 100 megabit per sekund. Alla hushåll och företag i Sverige ska ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband. Det råder inget tvivel om att en hög användning av IT och Internet är bra för Sverige på många sätt, inte minst för tillväxt, konkurrenskraft och innovationer och för ökad miljöhänsyn och en bättre miljöteknik.

Herr talman! Det är lätt att fascineras av den snabba utvecklingen och de stora möjligheter som följer av IT-utvecklingen. Men även om vi i dagarna kan läsa i tidningarna om att svenskarna nu ringer fler samtalsminuter i mobilnäten än i fasta telenätet är den fasta telefonin för väldigt många människor en trygghet och en tillgång som måste värnas, precis som Lage Rahm var inne på i sitt anförande. Inte minst finns väldigt många äldre människor som har svårt med den nya tekniken och som självklart ska ha rätt och möjlighet att använda den gamla vanliga fasta telefonen. Det finns också ett stort antal elöverkänsliga människor som inte kan använda ny och trådlös teknik och som också måste ha rätt och möjlighet att lita till den fasta telefonin.

Tillgång till fast telefoni är en fråga som i hög grad berör människor på landsbygden och äldre människor. Det teknikskifte vi nu upplever skapar på sina platser oro. Jag vill, som också betonas i utskottets betänkande, understryka vikten av att förändringarna i det fasta telenätet ska ske kontrollerat så att ingen ska stå utan kommunikationer med omvärlden. Det råder inget tvivel om att underhållsbehovet av dagens fasta telenät med många små stationer och långa stolplinjer är stort, men det måste skötas och skötas väl så att också denna del av kommunikationerna fungerar.

Herr talman! Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 57 CHRISTER WINBÄCK (fp):

Herr talman! Sverige ska ha bredband i världsklass, och alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband. Målet ska i första hand uppnås genom väl fungerande marknader. Detta är något som oppositionen ondgör sig över, och man skriver i sin reservation att regeringen inte lämnar egentliga besked om hur det höga målet ska nås. Därför föreslår man avslag på förslaget till mål.

Jag vill ta några exempel på vad regeringen har gjort. I november 2009 presenterade man en bredbandsstrategi för Sverige som säger, som en del har sagt tidigare här i kammaren, att 90 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till bredband av minst 100 megabit år 2020. 40 procent bör dessutom ha tillgång till bredband med denna hastighet redan år 2015. Utöver dessa två mål ska man ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband.

Samtidigt har regeringen givit följande uppdrag till PTS. Detta är bara några exempel. PTS, som är vår myndighet på området, ska i samråd med relevanta myndigheter utreda och ge förslag på hur tillgång till bredband kan säkerställas. PTS ska följa bredbandsutbyggnaden i Sverige och rapportera resultatet till regeringen. Efter samråd med relevanta myndigheter ska man ta fram förslag på hur utvecklingen mot målen i bredbandsstrategin ska följas upp. Man ska beskriva goda exempel på regionala och lokala initiativ, vilket efterfrågades tidigare under denna debatt, och på privat-offentlig samverkan som främjar utbyggnad av bredband och föreslå hur sådana initiativ kan främjas.

PTS ska inom ramen för ordinarie verksamhet bistå de myndigheter som har i uppdrag att hantera stöd för utbyggnad av bredband.

Man har inrättat ett bredbandsforum, som vi hörde för en stund sedan, som ska vara mötesplats för dialog och samverkan mellan regering, myndigheter, organisationer och företag som verkar på den svenska bredbandsmarknaden och andra som är intresserade. Man ska identifiera hinder för utbyggnad av bredband och i samverkan undanröja dessa. Det handlar om bredbandstillgång för hushåll och företag.

Regeringen har dessutom beslutat om en proposition om en enklare plan- och bygglag, som också kommer att hjälpa oss i det här. Man har gett Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser i uppdrag att göra en kartläggning av IT-användning och av behovet av accesskapacitet hos småföretag i olika branscher och i olika typer av landsbygd som underlag för kommande åtgärder.

Man har gett Kungliga Tekniska högskolan i uppdrag att utarbeta förslag till handlingsprogram för att stimulera småföretagens IT-användning och har för avsikt att utvärdera bredbandsstrategin år 2012.

Herr talman! Det kallar jag att ha en rad åtgärder för att peka ut en tydlig inriktning.

Jag beklagar att en del från oppositionens sida tidigare här i debatten vill låsa in sig i gammal teknik. Jag ser fram emot att de här sakerna kommer att stödja oss när det gäller att få en bättre bredbandstillgänglighet framöver.

Herr talman! Jag vill säga några ord om IT och miljön. I reservation 5 skriver oppositionen att IT-produkterna själva från tillverkning till skrotning står för 2 procent av världens energiförbrukning. Oppositionen

beklagar sig över att det inte finns någon strategi för att minska IT-sektorns miljöpåverkan. Det är rätt intressant när Lage Rahm faktiskt sedan står och hyllar regeringen för en del av dessa insatser. Jag hörde att han stöder det som regeringen står för, om än han tycker att det ska vara lite mer, om jag uppfattade det rätt. Även Peter Pedersen underströk detta. Det kanske behövs mer. Jag hörde inte att s sade särskilt mycket om miljön inom IT.

Det finns två saker som är viktiga att konstatera. Det ena handlar om att få en grön IT-sektor. Det andra handlar om hur man ska använda IT för att främja en hållbar tillväxt för framtiden. Medan det förra handlar om att effektivisera datorer och deras tillverkning och senare utfasning från ax till limpa handlar det senare om hur IT kan vara ett hjälpmedel för att effektivisera andra samhällsdelar, exempelvis transporter och möten, inom såväl offentlig förvaltning som samhället i övrigt.

När det gäller det förstnämnda måste man för att få en grön IT-sektor enas om gemensamma metoder, ha mätverktyg för att generera data om energiprestanda och ställa upp mål som är realistiska och mäta framsteg. Det understryks också att arbetet bör beakta hela livscykeln och dess sammanhängande miljöpåverkan.

Vi har sett många märkningar på IT-produkter och även på annat – Svanen, Energy Star, TCO med flera – som med olika mål arbetar för förbättrad miljö, ergonomi och dylikt. Det finns en hel del att göra. En del kan vara krav. En del kan vara frivilliga åtaganden. Om det finns frivillighet i det innebär det att branschen lättare kan koncentrera sig på de delar där det med dagens och den nära morgondagens teknik går att åstadkomma skillnad. Det innebär också att miljöprestanda på IT-utrustning kan komma att vara en konkurrensfördel vid försäljning av produkterna. Se bara på de lyckade resultaten av TCO-märkningen av datorskrämar!

När det gäller den andra aspekten, herr talman, kan IT användas för att minska miljöpåverkan. Det kan effektivisera inte bara arbetet utan också energianvändning, påverka respolicyer etcetera. Precis detta har regeringen antagit en förordning om under förra året. Det handlar om hur de statliga myndigheterna ska miljöanpassa sina verksamheter.

Man har särskilt understrukit vikten av att staten utgör ett gott exempel inom området IT och miljö när man lämnar uppdraget att Naturvårdsverket att utarbeta förslag till handlingsplaner för IT och miljö för offentlig sektor, som också redovisades tidigare i år. Man betonar gemensamhet i planer och anskaffning av utbildning av personal etcetera. Man ska också se över tillgången till lämplig teknik för virtuella möten.

Genom ny teknik där det offentliga många gånger kan gå i framkant ökar påverkan på samhället i övrigt. Möjligheten att arbeta på distans ökar, vilket minskar resandet och gör att människor kan arbeta där de bor i stället för att bo där de arbetar.

IT kan vara ett verktyg för effektiva och klimatsmarta transportlösningar. ITS, intelligenta transportsystem, erbjuder stora möjligheter för att minska belastningar på miljön. En del av oss här var på ITS-mässan i Älvsjö i höstas och förundrades över den kommande tekniken för både säkerhet, miljö och effektivitet inom transportsektorn.

Även inom EU pågår arbete. Den svenska regeringen tog under ordförandeskapet flera initiativ. EU-kommissionen påpekade i ett med-

delande under förra året vikten av ökad energieffektivisering för att nå EU:s mål om koldioxidutsläpp och energieffektivisering senast 2020. Kommissionen understryker informations- och kommunikationsteknikens potential för stora besparingar i hela ekonomin. Man har också presenterat förslag på åtgärder.

Inför ordförandeskapet gjorde regeringen en studie för att identifiera de viktigaste IT-politiska frågorna för gemenskapen fram till 2015. En av slutsatserna är att klimatförändringarna är den viktigaste utmaningen i vår tid. Det framhålls att IKT genom sin förmåga att bidra till minskade koldioxidutsläpp har en ledande roll i kampen mot klimatförändringar. Rapporten var en av grunderna till de toppmötesdiskussioner som ordnades i Visby i november förra året där man diskuterade vad som skulle stå högst på den IT-politiska agendan fram till 2015.

Herr talman! I ordförandeskapets slutsatser fastslås att EU snabbt måste uppfylla miljömålen genom handlingsplaner för grönare lösningar på IT-området.

Detta har regeringen varit med och bidragit till, så nog händer det saker även inom detta område. Jag är glad att se att vi har en regering som aktivt arbetar med frågorna och ser fram emot resultaten framöver.

(Applåder)

Anf. 58 LAGE RAHM (mp) replik:

Herr talman! Jag måste ha hört fel när jag hörde Christer Winbäck säga att jag skulle ha pratat för att vi ska hålla fast vid en gammal teknik. Jag funderade länge på vad det kunde ha inneburit och kom fram till att det måste ha varit detta att jag sade att det är rimligt att människor har tillgång till telefoni. Det är onekligen en gammal teknik, om än inte föråldrad. Det finns fortfarande många människor som ringer och som anser att det är ett bra sätt att kommunicera. Jag hade nog trott att också Christer Winbäck ansåg det.

Han menade kanske att problemet är att det sker via kopparnätet och att det är en gammal teknik som man inte ska ha. Jag menar att det inte är givet att man måste ha ett kopparnät överallt. Däremot är det givet att man ska kunna vara garanterad att tekniken faktiskt fungerar. Annars är det inte en fungerande teknik. Om man vill ha en teknik och tycker att det är rimligt att människor kan ringa i telefon är det rimligt att det också är möjligt i praktiken.

Jag skulle gärna vilja få ett svar från Christer Winbäck om vad han egentligen menade med att jag skulle ha sagt någonting om att vi skulle vilja hålla kvar vid en gammal teknik.

Anf. 59 CHRISTER WINBÄCK (fp) replik:

Herr talman! Jag tycker att Lage Rahm svarade på frågan ganska bra själv. Först och främst är det bra att Lage Rahm höll med om att många av de saker som vi har gjort ändå fungerar och är bra och att vi har goda ambitioner för framtiden. Så förstod jag i alla fall av Lage Rahms inlägg att det var.

Vi är helt överens när det gäller tillgång till telefoni; det är helt riktigt. Vad Lage Rahm sade var också det han påpekade nyss: Det behövs koppar för att ha tillgång till telefoni. Ungefär så uppfattade jag inlägget tidigare. Men nu har Lage Rahm tydliggjort att det inte var det han me-

nade, utan att det var telefonin i sig. Det gläder mig, för det innebär att det inte är kopparn som är det viktiga utan att man har tillgång till telefoni oaktat vilket sätt man har det på.

Anf. 60 LAGE RAHM (mp) replik:

Herr talman! Självklart är det så. Däremot är det rimligt att man i de fall man har en fungerande teknik inte byter ut den mot en icke fungerande teknik, vilket mobiltelefoni kan vara på de ställen där det inte finns en tillräckligt bra täckning. Det tycker jag att man ska utgå från.

Man ska inte heller glömma de andra användningsområden, utöver telefoni, som finns för kopparnätet. Men jag vill vara tydlig med att det inte är en speciell teknik eller ett specifikt sätt att förmedla tekniken som jag vill slå vakt om, utan det viktiga är att det ska finnas en garanti för att det fungerar.

Man kan inte från statens sida bara hoppas att telefonin för människor fungerar. Det är rimligt att vi går in och säger att vi vill ha fungerande tjänster med telefoni i Sverige och att man ser till att det blir så.

Anf. 61 CHRISTER WINBÄCK (fp) replik:

Herr talman! Jag är inte oenig med detta på något sätt. När man byter ut gammal teknik mot ny teknik är det självklart att den nya bör fungera innan man tar bort den gamla. Det är vi eniga om.

Anf. 62 LARS-AXEL NORDELL (kd):

Herr talman! Att använda olika IT-lösningar har blivit en så självklar del av vår vardag att vi knappt tänker på det. Nästan allt har någon form av IT-lösning i botten. Globaliseringen och utvecklingen av tjänstesamhället hade knappast blivit av utan denna teknik. Många av de yngre har aldrig upplevt något annat än att ha tillgång till en kraftfull dator, bredband och telekommunikation.

Men faktum är att Internets historia inte är särskilt lång. Det var 1969 som fyra universitet i USA för första gången kopplade sig samman till ett första Internet, men det var först 21 år senare, när webbläsaren och hyperlänken kom, som det blev användarvänligt och man på allvar började kunna använda det. Efter tio år fanns det 300 miljoner Internetanvändare, och sedan dess har det skett något av en explosion. Vi närmar oss med snabba steg två miljarder användare i världen. Vi är inte där än, men vi kommer dit inom en inte alltför avlägsen framtid. I dag toppar, som vi hörde, Sverige flera rankinglistor där IT-utvecklingen i olika länder jämförs.

Trafikuskottets betänkande slår fast att vi i Sverige ska anta målet att ha bredband i världsklass och att alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda elektroniska samhällstjänster och service via bredband. Målet ska i första hand uppnås genom väl fungerande marknader.

Många företags kontakter med kunder, leverantörer och myndigheter förutsätter i dag bredbandskapacitet. Den kontinuerliga utvecklingen av tjänster kräver successivt högre överföringskapacitet för att företagen ska kunna fortsätta utvecklas. Det gäller på landsbygden likaväl som i storstäderna. Även hushållens behov och efterfrågan på bredbandslösningar

växer successivt. Hälso- och sjukvården är en annan aktör som blir alltmer beroende av snabba och stabila bredbandskommunikationer.

För att våra landsbygder fortsatt ska kunna utvecklas som attraktiva boendemiljöer behöver tillgången till bredband med hög kapacitet spridas till betydligt större delar av landet än i dag. Det finns fortfarande områden som helt saknar tillgång till bredband eller som har låg kapacitet eller låg kvalitet.

Det trådlösa bredbandet kommer särskilt till användning i glesbygder med få invånare. Därför har regeringen med denna proposition skapat en ny frekvenspolitik som säkerställer möjligheten att utnyttja radiospektrum effektivt i framtiden. Flera operatörer planerar eller genomför investeringar i utbyggnad av fibernät och fjärde generationens mobilnät.

Den före detta monopolisten Telia Sonera har tidigare haft skyldighet att upplåta sitt kopparnät åt övriga operatörer på den svenska marknaden. Det beslut som Post- och telestyrelsen nyligen fattade innebär en skyldighet för Telia Sonera att upplåta sitt nät så att andra operatörer ska kunna erbjuda bredbandstjänster till konsumenterna genom att köpa tillträde till Telia Soneras accessnät, oavsett om det består av koppar eller fiber. Operatörerna kan därmed köpa tjänster av Telia eller sätta in sin egen utrustning i telestationerna.

Tillträdet innebär en större flexibilitet och en ökad trygghet för de aktörer som vill investera och ge svenska konsumenter bra bredbandstjänster och många operatörer att välja mellan – det sistnämnda är inte minst viktigt. EU-kommissionen har dessutom uppmanat Post- och telestyrelsen att inkludera Telia Soneras kanalisering, det vill säga tomrören där fiberkablarna kan dras.

Herr talman! I går hade jag förmånen att få arrangera ett seminarium i riksdagen med föreningen Surfa Lugnt, med dess ordförande Kristina Axén Olin. Föreningen arbetar för att unga och vuxna ska prata med varandra om vad som händer på nätet.

För drygt två år sedan tog vår socialminister Göran Hägglund initiativ till en överläggning med IT- och telekombranschen för att öka tryggheten för ungdomars vardag på nätet. Efter de mötena har också Surfa Lugnt ändrat inriktning något till att koncentrera sig på ungas nätvanor och hjälpa föräldrar och andra vuxna att förstå dem bättre.

De flesta ungdomar är medvetna om och har strategier för att hantera obehagliga situationer som uppstår på Internet, men trots kunskap och försiktighet händer det att unga råkar ut för mobbning och trakasserier på nätet.

Vi nåddes alla för några veckor sedan av de förfärliga händelserna i Bjästa utanför Örnsköldsvik, där en elev via Facebook utsattes för förtal, nätmobbning och direkta hot som innebar att hon tvingades flytta från orten samtidigt som vuxenvärlden tittade bort. Det är fullständigt oacceptabelt. Och nu senast i Gävle har en lärare hängts ut av eleverna och attackerats via Internet.

Uppenbarligen saknar många gymnasieskolor riktlinjer för hur nätmobbning ska bekämpas. Det är dags att införa nolltolerans mot hot, våld och trakasserier i skolan, där lärarna ska agera direkt mot varje förekomst av mobbning. Naturligtvis ska nolltoleransen inte bara gälla nätmobbning utan all mobbning över huvud taget, oavsett om den sker i skolans lokaler eller på nätet.

Bilden av en oinformerad och oförstående vuxengeneration växer fram. Föräldrar och skolpersonal har för lite kunskap om hur nätet fungerar som mötesplats. Barn och ungdomar upplever ofta att vuxna inte har kunskaper om deras nätvanor, och den bilden bekräftas av flera experter. Detta kan leda till att unga inte vänder sig till vuxna om de stöter på problem som är Internetrelaterade.

Föreningen Surfa Lugnt, som består av parter från både myndigheter, näringslivet och den ideella sektorn, gör mycket viktiga insatser på detta område.

Herr talman! För oss kristdemokrater är det viktigt att IT inte bara handlar om teknik utan också att det är ett verktyg som förenklar vardagen och gör livet bättre på olika sätt. Med den proposition som vi nu behandlar tar vi ytterligare ett viktigt steg framåt. Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på motionerna.

Anf. 63 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! En god tillgång till elektroniska kommunikationer är i dag en förutsättning för att man ska kunna verka som företagare i hela vårt avlånga land. Och som medborgare har du långt fler möjligheter att kommunicera och göra din röst hörd, att påverka och vara samhällsengagerad om du har god tillgång till Internet.

Den revolution som vi är mitt uppe i är smått fantastisk. Enligt de flesta mätningar ligger svenskarna väldigt långt framme och har gjort det under en längre tid. Jag kan bara nämna några. Svenskarna anses vara bäst i världen på att kommunicera elektroniskt, enligt The Connectivity Scorecard. Enligt Ciscos Global Broadband Quality Study ligger vi bäst till i Europa. Och den senaste mätningen visar att vi snabbt håller på att komma ifatt Japan och Sydkorea.

I betänkandet finns nu ett antal olika mätningar som alla visar att Sverige ligger i det absoluta toppskiktet.

I PTS bredbandskartläggning kan man läsa att 98 procent av Sveriges hushåll har faktisk tillgång till bredband via telefonjacket. Vidare kan man läsa att fiberutbyggnaden går fortsatt starkt. I dag har vart femte hushåll tillgång till fiberuppkoppling. När det gäller trådlöst bredband, som det här betänkandet i stor utsträckning handlar om, har mer än 99,9 procent av hushållen möjlighet till denna uppkoppling.

På många sätt och vis är Sverige ett föregångsland, vilket vi ska vara stolta över.

När den här regeringen i december 2007 fattade beslut om att avsätta väsentliga delar av det analoga tv-nätets frekvensutrymme till mobila tjänster var det ett ganska djärvt beslut. Vi var först i världen med att låta detta radioband bli tillgängligt för telekombranschen. Vi har arbetat hårt för att få med fler länder, och nu har nästan hela övriga Europa följt efter. Dessutom har kommissionen tagit intryck av vårt arbete och följer upp det, och det ekonomiska värdet av det här frekvensbandet är nu beräknat till uppemot 44 miljarder euro.

När regeringen beslutade att det här så kallade 800-bandet skulle avsättas för mobila tjänster var ett av syftena att öka möjligheten till täckning även i glest bebyggda områden. I det förslag som PTS har presenterat ingår nu täckningskrav, vilket ytterligare kommer att förbättra tillgången till mobilt bredband i mycket stora delar av vår geografiska yta.

Med regeringens bredbandsstrategi tog regeringen ett nytt grepp om bredbandspolitiken och tydliggjorde inriktningen. Vi har valt att peka med, om jag nu ska säga så, hela handen när det gäller vart vi ska.

Vi garanterar att det ska finnas bra förutsättningar för konkurrens, och här har vi levererat. Vi har infört möjligheten till funktionell separation. Vi har effektiviserat lagen om elektronisk kommunikation så att Post- och telestyrelsens beslut snabbare får effekt, vilket gör att våra telekomoperatörer snabbare får reda på vilka regler som gäller, och kunderna kan dra nytta av att besluten som underlättar konkurrens snabbare får verkan. Vi har infört en begränsning för vad offentliga aktörer får lov att bedriva för kommersiella verksamheter, vilket bland annat är en tydlig signal om att kommunala stadsnät inte ska gå för högt upp i värdekedjan, allt i syfte att stimulera en mångfald av privata aktörer, vilket i sin tur pressar priser och ger bättre tjänster åt konsumenterna.

Under det svenska ordförandeskapet hade jag också möjlighet att ro telekompaketet i land, vilket stärker konsumenternas och Internetanvändarnas rättigheter och förbättrar för konkurrensen i hela EU.

I och med bredbandsstrategin, som regeringen beslutade om i november, fick bredbandspolitiken en ny inriktning. Vi poängterade här att utvecklingen inom området i första hand är marknadsdriven. Utgångspunkten är att marknaden tillhandahåller och utvecklar infrastruktur och tjänster. Statens huvudsakliga roll är att bidra till att skapa goda förutsättningar för väl fungerande marknader. Det handlar bland annat om att se till att konkurrensen fungerar, att lagstiftningen är klar och tydlig och att det finns stabila spelregler så att företag som ska investera vet vad som gäller.

För att skapa en ökad tydlighet ersätter vi det förra målet, att IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet ska finnas tillgänglig i alla delar av landet, med ett nytt mål som säger: Sverige ska ha bredband i världsklass. Alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband.

För de delar av landet där inte marknaden själv kan se till att invånarna får möjlighet till uppkoppling har regeringen avsatt 625 miljoner kronor under 2010–2012. Det handlar bland annat om medel till landsbygdsprogrammet, stöd till kanalisation och husavdrag för bredband. Utöver detta kommer också andra offentliga investeringar i bredband som planeras av kommuner och regioner.

Den absoluta lägstanivån, som den förra regeringen införde, på 20 kilobit per sekund kommer regeringen att höja kraftigt till en nivå någonstans mellan en halv och två megabit per sekund. Att logga in på Försäkringskassans webbsida tar cirka fem sekunder med en megabit. Med den nivå som nu finns, som den förra regeringen tyckte var funktionell, tar det nästan fyra minuter.

Herr talman! Valmöjlighet för mig som konsument är en möjlighet att fritt välja mellan olika operatörer och tjänster. Det handlar om att det på marknaden finns ett bra utbud av tjänster vad gäller innehåll, kvalitet och pris. En av Sveriges styrkor är att vi har en god tillgång till infrastruktur för bredband, och det ska vi ha även fortsättningsvis. Men också att svenska företag med hjälp av kraftfullt bredband kan vara konkurrenskraftiga i en alltmer globaliserad värld är oerhört avgörande. Villkoren

för kommunikation är avgörande för hur vi ska lyckas i den globala konkurrensen.

Med den här propositionen reformerar vi lagstiftningen kring reglerna för tillstånd att använda radiosändare. Den här regeringen arbetar intensivt för att förenkla företagens regelverk. Även den här propositionen kommer att leda till mindre regelkrångel. Vi föreslår också ändrade bestämmelser för att skapa ett så konkurrensfrämjande och förutsebart system som möjligt. Det gör också att nya aktörer enklare kommer att kunna få tillgång till den knappa naturresurs som trots allt radiospektrum är. Vi förenklar således för nya entreprenörer som vill komma in på marknaden för att testa sina affärsidéer.

Herr talman! När det gäller det här betänkandet finns det en gemensam motion från de rödgröna partierna som gör mig lite förvånad.

I denna vill man införa en så kallad strukturell separation när det gäller Telia Sonera, det vill säga att kopparnätet skiljs ut och placeras i ett eget bolag. Jag måste börja med att fråga varför ni inte genomförde detta innan Socialdemokraterna börsnoterade Telia, när det bara fanns en ägare? I dag finns det över 600 000 aktieägare i bolaget med en omsättning över 200 miljarder kronor. Jag skulle vilja höra om ni har funderat på hur aktieägarna ska kompenseras för det här ingreppet. Har ni funderat på vilken oerhörd kostnad och vilket massivt krångel som ett sådant förslag skulle leda till?

Dessutom föreslår ni att Teracom ska ta över Telias kopparnät, eftersom de "erbjuder öppna bredbands- och fastighetsnät". Det kanske är lite övermaga, men jag måste ändå påpeka att ni uppenbarligen helt har missat att Teracom sålde hela sin bredbandsverksamhet för en krona i september förra året. Jag kan från min sida hänvisa till Computer Sweden. Man säger att det är 1,4 miljarder kronor i skattepengar som har investerats i den här verksamheten, som sedan såldes för en krona. Och nu vill den rödgröna oppositionen flytta över hela Telias kopparnät till Teracom.

Med den här politiken skapar de rödgröna partierna stor osäkerhet. Socialdemokraternas IT-politiska talesperson har också förklarat att "all infrastruktur ska vara statlig". Det man gör här är att skapa osäkerhet på marknaden. Telekomoperatörer som står i begrepp att investera mångmiljardbelopp på svenska marknaden måste känna till vilka spelregler som ska gälla. Det ni nu gör är att ni skapar osäkerhet, och det gör att det svenska IT-undret faktiskt står på spel.

Med er motion signalerar ni att IT-politik inte är viktigt. Den bilden förstärks också av att Miljöpartiets språkrör har sagt att en kommande infrastrukturminister i en rödgrön regering inte ska ha fokus på IT-frågor.

IT-politiken är, herr talman, oerhört viktig för Sverige som nation och för att vi ska vara konkurrenskraftiga och ta nästa steg för att på ett mycket tydligare, horisontellt sätt involvera IT-politiken i alla politikområden. Det är oerhört avgörande att de förslag som vi nu har lagt fram till riksdagen ses i sitt sammanhang för att utveckla IT-sektorn och IT-användandet i Sverige.

(Applåder)

I detta anförande instämde Sven Bergström (c), Sten Bergheden, Lisbeth Grönfeldt Bergman, Malin Löfsjögård och Eliza Roszkowska Öberg

Prot. 2009/10:126

26 maj

*Tillgängliga
elektroniska
kommunikationer*

Anf. 64 DÉSIRÉE LILJEVALL (s) replik:

Herr talman! Eftersom ministern visar intresse och deltar i den här debatten väljer jag att lägga mina repliker på ministrarnas anförande och därmed direkt till regeringens politik.

Jag vill börja med att säga att målen för bättre och snabbare bredband i allt väsentligt är utmärkta. Problemet är att regeringen inte redovisar vilka medel man avser att använda för att nå målen. Man hänvisar genomgående till att lagstiftning och myndighetstillsyn ska garantera väl fungerande marknader. Problemet är att bredbandsområdet är fullt av marknadsmisslyckanden som inte kan lösas, hur bra lagstiftning eller myndighetstillsyn man än har. Det handlar inte minst om utbyggnad av bredbandsinfrastruktur i områden där det saknas kommersiella förutsättningar.

Vi vill ha en fungerande marknad på IT-området. Det kräver att operatörer kan konkurrera och ges tillträde till nödvändig infrastruktur. Regeringen förefaller värna mer om halvstatliga monopol än om en fungerande konkurrens, och man har därför också fått smäll på fingrarna av EU-kommissionen.

Nu hör jag Åsa Torstensson från talarstolen låtsas som att problemet är De rödgröna. Åsa Torstensson bör inte gå i opposition. Det är ju hon som sitter i regeringen.

Här står jag nu och lyssnar till vad Åsa Torstensson säger om IT-politik för Sverige. I veckan har PTS fattat beslut om tillträdesreglering av Telias nät. Låt oss hoppas att det bidrar till en bättre fungerande marknad! Om inte kan nästa regering behöva gå vidare.

Anf. 65 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Herr talman! Det kanske hade varit på sin plats om Désirée Liljevall inledningsvis hade svarat på om det är så att all infrastruktur ska vara statlig, för då kan man utgå från samma diskussion vad det gäller rätt förutsättningar för marknadens villkor.

Jag tror att det är oerhört avgörande att se att det här är en ständigt pågående process för att skapa bättre och bättre förutsättningar för att vi ska ha rätt regler på marknaden, allt i syfte att marknaden undan för undan utvecklar både tekniken och tillgängligheten över hela landet. Det är det vi har gjort under hela mandatperioden. 800-bandet är naturligtvis en avgörande del i att skapa bra möjligheter för en bra infrastruktur i de mest glesbebyggda områdena.

Vi har tillfört 625 miljoner till de områden runt omkring i landet där marknaden trots allt inte träder in. Jag är den första att beklaga att man inte utifrån marknadens område träder in överallt, men jag är också mycket medveten om att i vissa områden behöver staten träda in. Det är därför som vi också på två år avsätter resurser till detta.

Vi skapar också ett tydligare regelsystem via plan- och bygglagen så att kommunerna får ett tydligare ansvar just för att IT-infrastrukturen ska finnas med i deras planering, allt i syfte att undan för undan skapa bra förutsättningar för att det ute i de yttersta områdena ska ges bra möjligheter till bra kapacitet för alla.

Anf. 66 DÉsirÉE LILJEVALL (s) replik:

Herr talman! Återigen försöker Åsa Torstensson gå i opposition. Men bollen ligger hos regeringen. Efter den 19 september har statsrådet goda chanser att få opponera, men ännu sitter statsrådet i regeringen och svaret är hennes.

Vi har föreslagit stimulanser för att göra Internet tillgängligt för alla. Jag vill passa på att be Åsa Torstensson att ta tillfället i akt och berätta varför den digitala klyftan inte är värd mer uppmärksamhet. Eftersom Åsa Torstensson sätter upp mål som marknaden ska uppnå kan hon väl också berätta hur hon ser på politikens ansvar att ge alla tillgång till Internet.

Det är Åsa Torstensson som sitter i regeringen. Vi anser att det är besynnerligt beige att lägga fram en proposition utan att säga hur målen ska uppnås och sedan lämna kvar folk på perrongen när det digitala tåget går. Det är det jag tycker att hon ska göra här och nu.

Anf. 67 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Herr talman! Det blir lite hopplöst att diskutera med Désirée Liljevall när hon inte själv svarar på frågor utan bara kör en retorik, precis som om oppositionen över huvud taget inte har någon IT-politik. Det är kanske det som är svaret, och därför bekräftar man inte heller sina tidigare uttalanden. Det är precis det som marknaden efterlyser: Vad är oppositionens svar när det gäller att skapa bra bredbandskapacitet i hela landet? Vad är oppositionens svar när det gäller åtgärder riktade till att minska de digitala klyftorna?

Den här regeringen har de facto tydliga projekt som riktar sig just till människor som i dag inte har möjlighet eller väljer bort att använda sig av modern teknik – precis det som Désirée Liljevall efterlyser.

Vi står fortfarande här med ett icke-svar. Är det så, Désirée Liljevall, att du vidhåller att all infrastruktur ska vara statlig? Det är en ganska tydlig skiljelinje mellan regeringens politik och den eventuella oppositionspolitik som ni ska gå till val på.

Anf. 68 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Jag hoppas att minister Torstensson kan utveckla det här resonemanget om att vi ska bli ett land i världsklass när det gäller IT. Vi har just konstaterat att vi redan ligger i världsklass när det gäller den frågan, och allt det kan väl knappast den borgerliga regeringen ta åt sig äran för. Hittills har ni hela tiden hävdad gamla försyndelser som ni har tagit reda på. Vill ni hävda att det stora revolutionsundret på IT-sidan hände när ni tog makten? Var det ingenting som hade skett innan?

Det skulle vara intressant. Ni byter liksom bara fot.

Sedan kan man göra sig lustig över att vi föreslår att Teracom ska ta över bredbandsverksamhet när man har sålt ut det. Men vi skrev den här motionen i höstas, och nu är vi inne på behandlingen av det hela. Det kan man göra sig lustig över, men faktum är att era avregleringar och utförsäljningar går så snabbt att det är svårt till och med för dem som sitter i riksdagen att hänga med i vad som pågår alla gånger. Om det nu var någon dag när försäljningen skedde som vi i Vänsterpartiet missade när vi skrev vår motion är väl det ett misstag som jag får leva med. Ministern har ju också trampat i klaveret någon gång och pratat om vad göteborg-

gare skulle göra i Borås. Alla gör vi våra misstag när det gäller olika frågor, och jag har stor förståelse för att vi kan hamna fel ibland.

Jag tänker inte gå in i några exerciser. Vi tycker fortfarande att det är oerhört väsentligt att det offentliga har ett inflytande över hur det materiella nätet används när det gäller hur vi kan kommunicera, till exempel via koppartråd. Det pratades förut om gammal teknik, men det som är intressant är att man kan använda gammal – om man så vill – teknik och materia till ny teknik.

Vi har just konstaterat att kopparnätet är jätteviktigt för att upprätthålla telefoni och just nu bredband till väldigt många i hela landet. Därför tycker vi att det är rimligt att man på något vis garanterar att det finns kvar.

Om man aviserar att man tänker fortsätta avveckla ägandet i Telia Sonera vill vi veta hur en privat monopolist i så fall ska säkerställa att detta fungerar ända ut till kunden i glesbygd.

Anf. 69 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att säga följande till Peter Pedersen: Jag har inte, vare sig i mitt anförande eller i mina underlag, sagt när det gäller Sveriges topposition vad gäller användande av och utbyggnad av bredband att alla problem har lösts under denna fyraårsperiod. Jag har sagt att det ständigt pågår ett arbete för att undan för undan göra förbättringar så att det blir bättre täckning, större kapacitet och större tillgång över hela landet. Det är det arbetet som vi mycket tydligt har konkretiserat under denna mandatperiod. Undan för undan lägger vi fram förslag om förändringar när det gäller lagstiftningen för att undanröja det som marknaden tidigare faktiskt hänvisade till var hämmande och inte konkurrensneutralt.

Det är klart att när syftet är att stödja en marknad är det bättre att marknaden bygger ut verksamheter än att staten ska lägga in pengar om så inte behövs.

Men jag återkommer, Peter Pedersen, till det som staten nu gör för att utveckla möjligheterna till bredbandsuppkoppling över hela landet. Vi tillför nya resurser som ska användas under tvåårsperioden för att fortsätta den utbyggnad som tidigare så tydligt har varit framgångsrik, allt i syfte att täcka ytterligare vita fläckar.

Det är Telia som har ansvar för telefoninätet. Det är Telia som byter teknik. Politiker tar inte ställning till tekniska frågor. Däremot har vi en lagstiftning som garanterar att alla har rätt till telefoni. Vi har i budgeten tillfört resurser för upphandling i de fall då Telia mot förmodan inte träder in och ersätter fast telefon med ny teknik för att det av någon anledning inte anses kommersiellt gångbart.

Anf. 70 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Frågan om fast telefoni är intressant. Det är jättebra om det finns reglerat. Men det ska också vara rimliga priser för inkoppling av fast telefoni. Förut var det så att oavsett om man bodde i Stockholm, i Arjeplog eller någon annanstans i landet kunde man få fast telefoni inkopplad till en rimlig kostnad. Det var något slags utjämnningssystem. Frågan är: Fungerar det fortfarande så om man vill ha ett nytt abonnemang? Vi har fått signaler – jag tror att det var från PTS – om att det inte

fungerar riktigt så. Det är lätt att säga att man ska ha rätt till det, men vad kostar det? Det ska vara en rimlig kostnad.

Det var bra att Åsa Torstensson nu erkände att det inte bara är den borgerliga regeringen som har sett till att Sverige har kommit upp i världsklass. Det kan vara så att vissa steg har tagits även av tidigare regeringar. Då faller argumentationen ganska platt när vi nu får höra att vi inte har någon politik på området. Vi hade tydligen en politik som såg till att vi kom i världsklass innan ni tog över. Men nu har vi ingen politik.

Det blir något slags omvänd diskussion här. Det är inte vi som ska svara på vad vi gör, utan det är faktiskt regeringen som ska försöka förklara vad man menar när man säger att man tar bort det gamla målet och att landet ska få ett bredband i världsklass.

Vi kan säga att vi ska ha en utbildning i världsklass, att vi ska ha vägar i världsklass och att vi ska ha allting i världsklass. Jag vill vara i världsklass. Hur ska detta gå till? Det är det som själva frågan. Hur ska det gå till att upprätthålla den världsklass som vi har och ligga i spetsen och se till att vi hela tiden förser landet med bredband och har möjlighet till IT-kommunikation i hela landet till nytta för skolor, bibliotek, företag och så vidare. Det är det som helt saknas i målbeskrivningen. Det är bara ett tomt mål som det ser ut just nu. Delvis är det redan uppfyllt. Då börjar man fundera på vad det är för extra som ni ska tillföra för denna lilla extra spets. Det finns inte förklarat någonsans.

Anf. 71 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Herr talman! Jo, vi har en lagstiftning där det mycket tydligt står att vi har rätt till telefoni till vettiga priser. Lagstiftningen är mycket tydlig i fråga om det.

Jag ska ta upp det som jag inte hann säga tidigare. I budgetpropositionen har det avsatts resurser om det mot förmodan skulle vara så att Telia, efter bedömning av PTS, inte ersätter den fasta telefonen med motsvarande fast mobiltelefon till exempel. Då träder upphandlingen in. Alla har alltså rätt till detta, och det pågår ett antal försök i fyra kommuner, allt i syfte att man ska lära sig av detta teknikskifte.

Peter Pedersen, vi har skapat förutsättningar för att vi fortsatt ska vara i världsklass. Vi ser mycket tydligt över det funktionella tillträdet till bredband eller till Internet av den anledningen att 20 kilobit inte är någon hög ambition. Vi skapar grundläggande högre nivåer, och även där inte 100 megabit träder in har vi höjt det funktionella tillträdet mycket tydligt.

Jag upprepar: Vi tillför nya resurser för att utbyggnad av bredband ska ske även på de vita fläckarna. Vi har skapat förutsättningar via 800-bandet för att tekniken ska kunna möta det behov som finns i de mest glesbebyggda områdena, allt i syfte att undan för undan höja nivåerna eftersom Internetanvändandet hela tiden når i högre nivåer och högre krav ställs.

Anf. 72 LAGE RAHM (mp) replik:

Herr talman! Trots att det inte är Åsa Torstensson som har begärt replik beklagar hon att andra inte svarar på frågor. Det är lite konstigt särskilt som hon själv notoriskt vägrar att svara på frågor. Jag har inte hört att Åsa Torstensson någonsin har svarat på någon fråga när hon har deltagit i någon debatt. Jag har inte deltagit i alla debatter som Åsa Tor-

stensson har deltagit i, men jag tycker att detta är lite anmärkningsvärt. Trots att hon inte svarar överskrider hon notoriskt talartiden. Men nog om det.

Jag fick här höra att marknaden efterlyser oppositionens svar. Jag har aldrig hört marknaden efterlysa oppositionens svar på denna fråga. Faktum är att jag undrar vem eller vilka som man i detta fall skulle definiera som marknaden. Den enda som jag har hört efterlysa oppositionens svar är Åsa Torstensson. Jag kan förstå att hon vill ha ett svar eftersom det hade varit bra om det hade funnits något svar över huvud taget. Då är det kanske oppositionen som har möjlighet att bidra med det när regeringen inte gör det.

Det svenska IT-undret äventyras, säger Åsa Torstensson, för att en person har sagt någonting vid ett tillfälle. Det är Åsa Torstensson som säger att det svenska IT-undret äventyras. Däremot har många företrädare från IT-branschen gått ut och sagt att det svenska IT-undret äventyras. Men det har de sagt i samband med att regeringen hårdnackat och utan att lyssna på någon annan har drivit igenom den så kallade FRA-lagen. Det är då som man har gått ut och sagt att det svenska IT-undret äventyras. Det är snarare där som problemet ligger.

Jag tycker att detta är konstiga dimridåer, och jag önskar att Åsa Torstensson kunde tydliggöra att det faktiskt är så att FRA-lagen är ett större problem än om en enskild person som inte sitter i regeringen uttalar någonting.

Anf. 73 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Herr talman! Mycket av det som Lage Rahm tog upp hör inte till dagens debatt om nya tillgängliga elektroniska kommunikationer. Men låt mig ändå ta diskussionen om oppositionen eftersom Lage Rahm fastnade vid den.

Om oppositionen yrkar avslag är det då inte rimligt att oppositionen svarar på vad alternativet är?

Denna proposition som regeringen har lämnat till riksdagen visar på möjligheter för oss att fortsatt vara i täten vad gäller bredband och Internetanvändande, allt i syfte att skapa bra möjligheter i hela landet.

Eftersom Lage Rahm inte vill lyssna på mina svar utan bara hänvisar till att jag inte svarar upprepar jag: Via lagen om elektroniska kommunikationer skapar vi nya regler för att marknaden ska ha större möjligheter att på marknadens villkor bygga ut och förbättra kapaciteten så att det är en god kapacitet i större delen av landet. Där marknaden inte gör det skapar regeringen nu ett utrymme genom 625 miljoner kronor under två år för att användas i områden med vita fläckar – allt i syfte att just skapa bättre möjligheter att ha en god kapacitet runt om i landet.

Detta har betydelse för jobben och för att människor ska kunna bo var som helst. I allra högsta grad har det också betydelse för våra möjligheter att fortsatt ligga i täten och att vara bäst i ett globalt perspektiv.

Anf. 74 LAGE RAHM (mp) replik:

Herr talman! Ytterligare en gång grep Åsa Torstensson tillfället att prata om oppositionens förslag. Helst talar hon om andra; åtminstone är det den uppfattning jag fått. Inte heller har Åsa Torstensson svarat på den fråga som jag ställt.

Med mina inledande påståenden ville jag vederlägga det felaktiga i Åsa Torstenssons anförande. Jag ville att det som där var felaktigt tydligt skulle framgå och därmed visa att det är någonting som inte stämmer.

Jag ställde också frågan om det inte är så att det svenska IT-undret äventyras mer av regeringens instiftande av FRA-lagen än av att någon enskild från oppositionen säger någonting – vad det än må vara. Åsa Torstensson har inte svarat så jag vill fortfarande ha ett svar på min fråga. Jag förstår att Åsa Torstensson inte tycker att det tillhör debatten. Men problemet är att det var Åsa Torstensson som från början lyfte fram hela den här grejen. Då är det väl rimligt att också svara på ställda frågor.

Anf. 75 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Herr talman! För det svenska IT-undret har det betydelse att vi ständigt bygger vidare på Internetanvändandet och skapar bättre möjligheter för bredbandsutbyggnad i hela landet. Det har betydelse för nästa steg. Någon pratade om olika trappor i Internetanvändandet.

Så sent som i går var jag i Amsterdam och diskuterade ICT och den relationen till andra transporter. Det har en oerhört stor betydelse när det gäller att möta både klimatutmaningen och effektiviseringen inom transportområdet. Det är ett mycket tydligt exempel på vikten av att ha en bra infrastruktur för alla olika kommunikationer runt om i landet. Detta har betydelse för IT-undrets nästa steg på trappan.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 18 §.)

15 § Ålderskrav vid buss- och taxitransporter m.m.

Föredrogs
trafikutskottets betänkande 2009/10:TU23
Ålderskrav vid buss- och taxitransporter m.m. (prop. 2009/10:209).

Anf. 76 INGEMAR VÄNERLÖV (kd):

Herr talman! I betänkandet *Ålderskrav vid buss- och taxitransporter m.m.* behandlar utskottet dels proposition 2009/10:209 *Ålderskrav vid buss- och taxitransporter*, dels förslag i nio motioner från allmänna motionstiden 2009 som rör taxi- och bussfrågor.

I propositionen föreslår regeringen bland annat att ålderskravet för att få framföra buss förvärvsmässigt och för att få taxiförarlegitimation under vissa förutsättningar sänks till 18 år. Ett av de krav som ställs är genomgången förarutbildning för persontransporter med buss inom gymnasieskolan eller motsvarande utbildning.

Regeringens förslag innebär ändringar i följande lagar: körkortslagen och yrkestrafiklagen från 1998, lagen om yrkesförarkompetens från 2007 samt lagen om vägtrafikregister från 2001.

I motionerna från allmänna motionstiden 2009 tar man bland annat upp frågor om åtgärder mot svarttaxi, om beställaransvar vid upphandling av yrkestrafik samt om överlastsavgifter.

Prot. 2009/10:126
26 maj

*Tillgängliga
elektroniska
kommunikationer*

*Ålderskrav vid buss-
och taxitransporter
m.m.*

I betänkandet finns det tre flertireservationer – alla gemensamt undertecknade av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Herr talman! Låt mig nämna några ord om vad som i gångna tider har stadgats när det gäller ålderskrav avseende behörighet för buss och taxi. Om buss kan man i vägtrafikförordningen från 1951 läsa att ”körkort må meddelas för bil (och därmed även buss) endast för den som fyllt 18 år”.

I körkortskungörelsen från 1972 angav reglerna om körkortsålder 20 år som lägsta ålder för att få köra buss.

Fem år senare föreskrev bestämmelser om körkortsålder i 1977 års körkortslag 21 år för bussbehörighet. Denna åldersgräns slogs fast ännu en gång i nu gällande körkortslag från 1998.

Körkortsbehörighet för taxi infördes i och med 1977 års körkortslag. Då föreskrevs 19 år för taxibehörighet. Denna behörighet försvann sedan ur körkortslagstiftningen, vilket gäller från den 1 oktober 1998. Därefter regleras taxiförarlegitimation endast i gällande yrkestrafiklagstiftning från 1998.

Därmed, herr talman, kan debatten starta.

Anf. 77 LARS MEJERN LARSSON (s):

Herr talman! I detta betänkande behandlas regeringens förslag om nya ålderskrav för att få köra buss och taxi. Tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet välkomnar vi socialdemokrater att regeringen nu har hörsammat vad vi uttryckt i många motioner.

Det är glädjande att hela utskottet nu ställer sig bakom denna viktiga reform. Det här kommer förhoppningsvis att bidra till att fler väljer bussförarlinjen på gymnasiet. Det passar bra när det gäller möjligheterna att säkra behovet av fler förare till branschen – särskilt efter det att vi rödgröna tagit över makten i Rosenbad, för vi kommer att satsa hårt på kollektivtrafiken. Det kommer då att behövas både bussförare och taxichaufförer.

Herr talman! Det jag i mitt anförande vill fokusera på är det som gömmer sig mellan raderna i texten och som borgarna i viss mån har valt att blunda för. Det handlar om transportnäringens ansvar för klimatet och om den ökande svarttaximarknaden i Sverige.

I Sverige finns det ca 7 400 taxibolag. De kör 99 miljoner mil, motsvarande en genomsnittlig körsträcka på 6 600 mil per år. Detta sker med ca 15 000 bilar. Det tycker man gott och väl skulle räcka. Men ändå har en svartmarknad växt fram bredvid. Denna svarttaximarknad ökar i landet. Ekonomisk brottslighet inom taxinäringen beräknas omsätta 2–4 miljarder kronor; ingen vet det exakta beloppet. Dess värre riskerar kriminaliteten att slå ut seriösa taxiföretagare eftersom konkurrensen i dag inte sker på lika villkor.

I Sveriges storstäder är problemen med svarttaxi särskilt stora. Polisen jobbar hårt med att komma åt den kriminella verksamheten. Ibland går det bra och ibland mindre bra. För ett halvår sedan gjorde polisen i Göteborg en razzia mot svartåkare. Ett antal civilklädda poliser i civila bilar spanade under en novemberhelg på svarttaxibilar som tog upp kunder runt Avenyn. De fick allt som allt fem svarttaxichaufförer på kroken. Det var enligt polisen inte så mycket i det stora hela, eftersom man uppskattar att minst ett femtiotal är aktiva bara i centrala Göteborg under helgerna, men man såg det som en bra början.

Ett annat problem med svarttaxi är att många kunder råkar illa ut. Bara häromdagen var det en man som blev avslängd på E6:an mitt i natten av sin svarttaxichaufför. Ett annat exempel kommer från Landskrona, där två 16-åriga flickor i slutet av mars misshandlades när de tackat nej till skjuts av en svarttaxiåkare. Vidare har vi 19-åringen i Helsingborg som rånades på sin mobiltelefon av en svarttaxichaufför som inte var nöjd med de pengar han fick som betalning för resan. Detta är bara några exempel på hur det ser ut i dag. Vi tycker att det är angeläget att kraftfulla åtgärder vidtas mot taxiförare som saknar taxiförarlegitimation eller fuskas på annat sätt.

När det gäller frågan om taxiförarlegitimation kan det konstateras att hundratala förare i Sverige under senare år har mist sin legitimation eftersom de har begått allvarliga brott. I dag finns emellertid ingenting som hindrar en dömd taxiförare att fortsätta köra taxi. Domstolen lämnar efter fällande dom automatiskt handlingen till Transportstyrelsen, som i sin tur skickar ett meddelande till föraren om att legitimationen är indragen. Det är då meningen att föraren själv ska lämna in sin taxiförarlegitimation. Det är på denna punkt det finns brister i systemet – information om att legitimationen har dragits in går inte vidare till arbetsgivaren eller taxibeställningscentralen.

Herr talman! I utredningsbetänkandet *Ekonomisk brottslighet inom taxinäringen* föreslås ett antal åtgärder för att minska den ekonomiska brottsligheten inom taxinäringen. Vi vill påpeka att den tidigare regeringen lade fram flera förslag från taxiutredningen. Det finns likväl ett antal frågor som återstår, men i stället för att presentera en proposition har regeringen valt att utreda vissa frågor vidare, däribland bestämmelser om återkallelse av taxiförarlegitimation.

Vi anser dessutom att det bör införas ett system med obligatorisk anslutning till godkänd tömningscentral för taxiägare. Den avreglering av taximarknaden som genomfördes 1990 kom visserligen att innebära att det blev lättare att få en taxi, men det blev otryggt för passageraren. Fifflande med taxametern, utbildade förare, obefogade priser, hot och våld figurerar allt som oftast i pressen. Den nuvarande regeringen har trots detta gång på gång avvisat kravet på tömningscentraler med hänvisning till att regelkrånglet skulle öka.

Det är viktigt att taxi förknippas med trygghet och trafiksäkerhet, och det är anmärkningsvärt att fortkörning, rattfylleri och sådant som att inte använda bilbälte kan fortsätta att finnas. Vad den borgerliga majoriteten inte vill förstå är att aktörerna behöver tydliga regler och ett effektivt kontrollsystem. Den seriösa taxiverksamheten måste uppskattas och därmed prioriteras.

Dagens betänkande innehåller mer, herr talman – bland annat ett avsnitt om beställaransvar. Här förstår jag heller inte majoritetens ställningstagande. Även i ett modernt samhälle kommer vi att vara beroende av lastbilen; det tror jag att vi är överens om. Samtidigt står transporter med lastbil för en mycket stor del av utsläppen i vårt land; det tror jag också att vi är överens om. Där går dock gränsen.

Vi från De rödgröna vill göra någonting åt hotet mot klimatet. Vi anser att det behöver utvecklas metoder för att minska den tunga trafikens klimatpåverkan. Vi kan se möjligheter till mindre klimatpåverkan som går ut på att organisera och samordna trafiken bättre, utvecklade motorer

och lägre utsläpp av främst koldioxid etcetera, men det räcker inte. Det tar för lång tid att ställa om. Vi anser att det behövs mer, och ett av de förslag vi lägger fram här i dag är att utveckla beställaransvaret.

Det handlar alltså om att förmå den som beställer och köper transport av en vara att ta ansvar för att transporten av varan genomförs på ett sätt som överensstämmer med lagar och avtal och utförs klimatsmart. Vi vill ge beställaren verktyg att utifrån sina egna förutsättningar upphandla transportsystem som minimerar verksamhetens klimatpåverkan genom att det sker i fordon med så låg miljöbelastning som möjligt.

Detta kan ske genom att beställaren försäkrar sig om hög fyllnadsgrad och att åkeriet som utför transporten tillämpar så kallad sparsam körning – ecodriving – vilket jag hoppas att alla elever till chaufförsyrken får lära sig.

Beställaren ska också försäkra sig om att transportförelaren följer gällande lagar på arbetsmarknaden såsom till exempel kör- och vilotider samt rättar sig efter trafikregler och hastighetsgränser med mera. Beställaransvar kan även innebära att flera leverantörer arbetar med kombitrafik – fartyg och lastbil – när så är möjligt och att man har kontroll över hela transportkedjan tillsammans med de fordon som utför uppdragen.

Herr talman! I ett rödgrönt Sverige blir dagens logistikföretag stimulerade att successivt utveckla helhetslösningar som samordnar och utvecklar transportsystem för allas bästa – inklusive miljön, de som jobbar med transport och de som köper den. Det är bra även för kunderna, som mer och mer börjar efterfråga varors och produkters totala klimatpåverkan. Vi ser möjligheter att genom upphandling steg för steg utveckla transportsystemen i en långsiktigt hållbar riktning såväl miljömässigt som socialt och ekonomiskt utifrån tekniska landvinningar och logistiska förutsättningar.

Här säger den samlade borgerligheten dock nej, samtidigt som de slår fast att det är viktigt att ta vara på den potential som finns för den tunga trafiken att minska sin miljö- och klimatpåverkan. De säger ingenting om hur det ska göras. Att ett eventuellt införande av beställaransvar inrymmer en rad komplicerade frågeställningar är ingen anledning till att inte göra någonting.

Herr talman! Jag yrkar bifall till De rödgrönas gemensamma reservationer 1 och 2.

(Applåder)

Anf. 78 PETER PEDERSEN (v):

Herr talman! Vänsterpartiet står bakom samtliga reservationer i betänkandet, men för tids vinnande yrkar vi bara bifall till reservation 2.

När det gäller beställaransvaret tycker jag att Lars Mejern Larsson höll en bra genomgång, så jag behöver inte uppehålla mig mer vid den saken. Vi tycker också att det är självklart att det behöver ställas krav om beställaransvar.

Herr talman! Jag tänkte i huvudsak ägna mig åt detta med åtgärder mot svarttaxi. Det känns som att utskottsmajoriteten försöker balansera på slak lina. Man framhåller vikten av att komma till rätta med missförhållandena inom taxinäringen och hänvisar till finansminister Anders Borgs svar på en interpellation i riksdagen den 18 mars 2010, då han

tydiligen bland annat framhöll att det är självklart att bolag ska konkurrera på lika villkor och att man ska ha kollektivavtal. Är någon förvånad?

Man kan ju tycka att det är väldigt trevligt att finansministern säger så, men problemet är det som framgår i början av vår reservation nr 1, nämligen att den ekonomiska brottsligheten i taxinäringen beräknas om-sätta mellan 2 och 4 miljarder kronor. Det är alltså inte så att man följer de lagar, föreskrifter och regler som finns, utan många bluffar. Därför fungerar inte konkurrensen mellan dem som är seriösa taxiförare och taxiägare och dem som så att säga rider på systemet och försöker komma undan och lyckas ganska bra med det.

Ett stort antal motionärer från båda sidor – det är socialdemokrater, moderater och centerpartister, till exempel – har konkreta förslag där man tycker att åtgärder måste vidtas. Dessutom gjorde trafikutskottet, vilket framgår på s. 13 i betänkandet, 2005 ett tillkännagivande vad gäller ekonomisk brottslighet inom taxinäringen. Det konstateras att det ännu inte har slutredovisats. Det saknas uppgift om beräknad tidpunkt för slutbehandling. Därför säger också hela trafikutskottet att man förutsätter att de tillkännagivanden som riksdagen har avgett behandlas med hög prioritet. Utskottet emotser att regeringen återkommer till riksdagen vid lämpligt tillfälle. I praktiken säger vi här att alla trafikpolitiker är något irriterade över att regeringen inte fullföljer riksdagens beslut och återkommer med förslag.

Å ena sidan håller de borgerliga med om den beskrivningen, å andra sidan säger man strax ovanför i stycket att det kan vara nödvändigt att invänta resultat från olika utredningar. Hur mycket är det som behöver utredas? Kan vi åtminstone inte ta några små steg för att komma till rätta med de missförhållanden som finns inom taxinäringen? Det innebär inte att vi kan lösa alla problem med en gång, men vi måste stegvis kunna komma åt dem som inte vill följa de regler som finns, oavsett om vi pratar om skattelagstiftning eller arbetsmiljöavtal och så vidare. Det kan inte vara rimligt att allting ska vara i hamn och totalt vattentätt på alla områden, och innan vi vet det till 100 procent gör vi ingenting. Det är en helt orimlig hållning. Om vi skulle agera så på alla andra områden skulle inte mycket ske.

När det gäller vissa andra saker som att sälja ut gemensam egendom brukar regeringen kunna ta ganska frejdiga och snabba beslut utan några större konsekvensanalyser. Men här törs man inte ta minsta lilla steg för att komma till rätta med en stor ekonomisk brottslighet och missförhållanden i en stor bransch som missgynnar en massa seriösa företagare. Vadan denna väntan, kan man fråga. Vad är det som är så svårt att genomföra?

Anders Borg, som inte är här och kan försvara sig, har sagt att när det gäller möjligheter att integrera taxameter och kreditkortsläsare var det hans uppfattning att detta inte hjälper om föraren inte slår på taxametern eller om han kör svarttaxi. Frågan är vilka förslag Anders Borg och den borgerliga majoriteten har på hur vi ska komma till rätta med de här missförhållandena. Om detta inte hjälper, vilka förslag finns då?

Jag uppfattar att vi från och med 2005 har haft ett enigt trafikutskott som har fått riksdagen att göra ett tillkännagivande. Nu har det gått fem år, och ingenting händer. Ni kan inte bara skylla på den gamla regering-

en, utan nu måste ni nog fundera på vad den egna regeringen gör, kära kamrater på den borgerliga sidan.

(Applåder)

Anf. 79 STEN BERGHEDEN (m):

Herr talman! I dag presenterar och debatterar vi betänkande TU23 som behandlar propositionen *Ålderskrav vid buss- och taxitransporter*. Betänkandet behandlar också nio motioner från den allmänna motionstiden. Det finns tre reservationer från oppositionen i betänkandet. Alliansen är överens om innehållet i hela betänkandet.

Alliansregeringen och trafikutskottet har tidigare varit tveksamma till att sänka åldern för bussförare från 21 till 18 år men har ändå funnit en bra väg för att lösa detta genom ökade utbildningskrav på yngre chaufförer. Utbildningen ska ske inom gymnasieskolan eller motsvarande utbildning. Efter 280 timmars utbildning får eleven som 20-åring köra buss med persontransporter. Som 18-åring får man också köra busslinjetrafik där linjens längd är högst 50 kilometer. Man kan även få köra taxi vid 18 års ålder om man har genomgått denna 280-timmarsutbildning.

Herr talman! Om vi ger våra ungdomar rätt utbildning kan vi nu sänka ålderskravet för att få köra buss och taxi. Det är också bra eftersom det ger fler möjligheter för våra ungdomar att få jobb. Det är glädjande att vi även är överens om detta med oppositionen. Alliansen är också övertygad om att detta kommer att fungera på ett bra sätt och att ungdomar kommer att bli bra förare efter utbildningen. Men utskottet kommer självfallet ändå att följa upp tillämpningen av detta och begär i betänkandet en årlig åiterrapportering till riksdagen om hur detta fungerar.

Sverige står inför en stor brist på förare i många delar av landet. Vi behöver nu pröva nya vägar för att klara detta behov.

Herr talman! Några av motionerna och reservationerna som behandlas i betänkandet handlar om problemet med svarttaxi. En bred arbetsgrupp har sedan 2005 jobbat med att hitta lösningar och minska problemet med svarttaxi. Vi måste självfallet fortsätta att bekämpa problemet med svarttaxi utan att för den skull öka den byråkratiska bördan för de taxiförare som sköter sin verksamhet och följer lagar och regler. Det är alltid en avvägning hur hård kontrollverksamhet man ska ha på en bransch. Vi vill inte reglera och byråkratisera sönder taxiverksamheten. Att några bryter mot reglerna ska inte drabba en hel yrkeskår.

Företrädarna har haft träffar för att lösa problemen, men de som struntar i att följa reglerna gör detta vilka regler vi än inför och vilka lagar vi än stiftar här i riksdagen. Mot detta fusk hjälper normalt sett bara polisiära insatser och kännbara straff. Alliansen har därför ökat antalet poliser och utgår ifrån att de kommer att fortsätta bekämpa brottsligheten inom den svarta taxinäringen. Alliansen utgår också ifrån att Skatteverket och övriga myndigheter kontinuerligt jagar dessa brottslingar. Vi fortsätter också de här samtalen för att hitta breda och bra lösningar för att minska svarttaxiproblemet.

Herr talman! En av reservationerna tar också upp problemet med överlast på våra lastbilar. Oppositionen vill höja straffavgifterna för detta ytterligare. Avgifterna är redan i dag höga och kännbara för dem som gör överträdelser. Branschen arbetar med att minska problemet. Antalet över-

lastningar har minskat, och vi i Alliansen har en kontinuerlig dialog med åkerinäringen för att hitta bra lösningar inför framtiden.

Problemet är oftast inte den totala bruttovikten på bilen utan för höga axelvikter på enskilda hjulaxlar. Det kan vara svårt att åtgärda då lösvikt ofta förskjuter sig vid del- och avlastningar eller vid stycke gods körning.

Om vi vill utnyttja våra lastbilstransporter så effektivt och miljövänligt som möjligt är det också viktigt att komma ihåg att vi har fullt lastade lastbilar. Att köra en för liten lastvolym är inte optimalt vare sig för åkeriägaren eller för miljön. Vi tittar också på försök att förlänga lastbilar och även på att kunna öka bruttovikten.

Herr talman! Sverige är ett land som har tjäle, vilket i sig orsakar tjäl-skador på våra vägar, men tjälen är också mycket effektiv när det gäller att köra tyngre transporter utan att förstöra vägarna. En tjälad vinterväg kan tåla betydligt högre bruttovikter än en våt vårväg utan att bli sönderkörd.

Herr talman! Den tredje reservationen som oppositionen har handlar om att man vill införa ett beställaransvar för offentliga upphandlingar där kommuner med flera ska ta reda på att de som levererar varor och tjänster verkligen följer lagar och hur miljövänliga transporterna är.

Kommuner och andra beställare har redan i dag möjlighet att begära en redovisning av detta, men det är ändå upp till varje beställare att själv avgöra hur man vill göra sina upphandlingar och vilka krav man ställer innanför lagens gräns. Alliansen litar på att kommuner med flera gör de undersökningar man anser nödvändiga för att våga handla av en leverantör eller specificerar hur viktiga transporterna är i upphandlingen.

Vi i Alliansen litar på att kommunerna med flera upphandlare klarar detta på ett bra sätt utan att vi behöver gå in och ändra lagstiftningen på detta område. Det är också viktigt att leverantörer av varor, tjänster och transporter marknadsför sina produkter så att inköparna och upphandlarna är informerade fullt ut inför varje upphandling och inköp.

Avslutningsvis vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 80 LARS MEJERN LARSSON (s) replik:

Herr talman! Det är spännande att höra av Sten Bergheden att ni i Alliansen är överens. Det är bra. Det är ändå beklagligt att ledamöter från den moderatledda alliansen inte kan vara överens med oss i en så viktig fråga som hur branschen ser ut dit vi nu ska slussa våra gymnasister.

Vi från den rödgröna sidan vill peka på att konkurrensen inom en bransch måste vara grundad på lika villkor, vilket bland annat förutsätter att aktörerna följer lagar och regler. Enligt utskottets mening är det angeläget, men man behöver invänta resultat från olika utredningar såsom den utredning som genomförde en översyn av lagstiftningen om vägtrafikregister. Utredningen är framlagd. Vad väntar ni på? Dessutom var ni så ivriga förra mandatperioden att ge regeringen ett tillkännagivande. Varför inte nu?

Den nuvarande regeringen har dock gång på gång, som jag sade tidigare, avvisat kraven på tömningscentraler med hänvisning till att regelkrånglet skulle öka. Vad är värst, krångel eller brottslighet? Dessutom är det inte så krångligt, enligt branschens företrädare, som du vill hävda.

Det är konstigt, tycker jag, att ni som annars är för konkurrens inte vill att den ska ske på sjysta villkor.

Anf. 81 STEN BERGHEDEN (m) replik:

Herr talman! Jag är inte så förvånad att vi i Alliansen är överens. Det har vi faktiskt varit i de flesta beslut som har fattats, och vi tänker fortsätta jobba på den linjen. Däremot kan man konstatera att oppositionen inte är överens. Miljöpartiet vill sänka antalet ton som våra lastbilar får köra med till 45 ton, enligt EU:s modell, och Socialdemokraterna ligger kvar på 60 ton. Så jag tror nog att ni har en del kvar att förhandla innan ni är helt färdiga i den delen.

Den andra frågan när det gäller taxi och att detta inte är genomfört vet jag att 1998 gjordes en taxiutredning. Efter det satt ni alltså vid makten i åtta år, då ni kunde ha genomfört de förändringar som ni i dag föreslår mycket av i er reservation. Frågan blir då: Varför genomförde ni inte detta under åtta år vid makten i stället för att sitta och vänta i åtta år på att en allians skulle ta över och sedan kritisera att detta inte blivit genomfört. Det är lite anmärkningsvärt.

När det gäller brottsligheten handlar det om att de som vill fuska inom taxinäringen kommer att försöka hitta kryphålen. Det är därför vi har förstärkt polisen. Vi har också gett möjlighet till Skatteverket att gå in med hårdare revisioner och begära in uppgifter under löpande år för att stämma av om intäkter och annat stämmer överens med vad man faktiskt redovisar.

Vi har skärpt upp, vi har tillsatt poliser, vi har ökat Skatteverkets möjligheter att gå in. Frågan är varför inte ni gjorde någonting under era åtta år när ni nu återkommer med förslagen. Eller tar det den tiden för er att över huvud taget komma fram till ett förslag och beslut?

Anf. 82 LARS MEJERN LARSSON (s) replik:

Herr talman! De som sitter och följer våra olika debatter på tv märker att det finns en röd tråd. Det är nämligen så att man inte får något svar, och det verkar fortsätta. Du svarar inte på frågan.

Du säger att man inte ska krängla till det för några bara för att någon fuskar. Tycker Sten Bergheden att 2–4 miljarder är något som bara kan fuskas bort? Det skulle jag vilja ha svar på.

När det gäller beställaransvaret pratar du om vad ni gör för att minska de tunga transporternas miljöpåverkan. Det skulle vara intressant att höra vad ni har att komma med där. Frågan är: Har vi råd att inte göra någonting?

Anf. 83 STEN BERGHEDEN (m) replik:

Herr talman! När det gäller beställaransvaret har kommunerna redan i dag möjligheten att vikta in miljövänliga transporter i det hela. När man sedan verkligen kommer fram till LOU-upphandlingen får man se hur man kan vikta det hela, men möjligheten finns. De politiker som vi har runt om i landet borde vara väl medvetna om hur man kan jobba för att verkligen stimulera miljövänliga transporter.

Jag tycker inte att vi från riksdagens sida ska gå in och stifta lagar om att man måste försäkra sig om att företag och andra följer sina lagar. Jag utgår från att det är självklart att kommunerna ändå har den kontrollen

och försöker skaffa leverantörer som följer lagarna i landet innan man upphandlar. Det handlar nog om ökad information och en dialog mellan dem som lägger in anbud i stället för att vi uppifrån ska styra det här med lagstiftning.

När det gäller taxiverksamheten är det faktiskt så, som jag sade, att vi har ökat på polisen. Vi har också gett möjlighet för Skatteverket att granska verksamheten mycket hårdare. Det är ju detta det handlar om. Det måste vara tillräckliga straff för dem som kör svarttaxi, annars är risken att de hela tiden kommer att söka sig utanför systemet. De kommer inte att ingå i de system som vi försöker införa, utan det är de vanliga taxichaufförerna som sliter från morgon till kväll för att få sin verksamhet att gå runt som belastas med ökad byråkrati och ökade regler med ert förslag, och det är någon annan som ska betala. Det är de som åker taxi som får betala hela den fördyrade kostnaden och byråkratin. Detta är vi inte i detta läge beredda att införa, utan vi jagar i stället dem som begår brott i samhället.

Anf. 84 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! Förslagen i betänkandet om en sänkning till 18 år för att kunna ta körkort för buss och taxi är en reform som har legat i luften under en längre tid. Branschen har efterfrågat detta, inte minst därför att man haft svårt att rekrytera förare. Samtidigt har unga människor som önskat köra gått arbetslösa.

Nu sänker vi äntligen körkortsåldern för buss- och taxiförare. För att få köra buss redan från 18 år ska man dock uppfylla vissa specifika villkor. Ett av kraven är att man ska ha gått igenom förarutbildning för persontransporter med buss inom gymnasieskola eller motsvarande utbildning. Ett annat villkor är att fordonet används för persontransporter i linjetrafik på linjer som inte är längre än 50 kilometer. 18-åringar ska alltså inte få köra långlinjetrafik, inte heller turist- och beställningstrafik.

Det här förslaget, herr talman, är naturligtvis en seger för buss- och taxibranschen. Men vi ska även komma ihåg att det är en seger för och gynnar en ökad kollektivtrafik i allmänhet. En sänkt åldersgräns ger ökade förutsättningar för att man i framtiden ska kunna rekrytera det antal förare som är nödvändigt för att klara av att hålla rullande alla de bussar som faktiskt är basen för kollektivtrafiken runt om i landet. Och det finns ju en bred enighet om det angelägna i att snarast fördubbla kollektivtrafiken, inte minst för att minska trängseln och klara de miljömål som vi har satt upp.

Herr talman! Varför är det då så svårt att klara rekryteringen av bussförare och att få godkända förare att verkligen jobba i branschen? Stora pensionsavgångar i förening med att alltför få personer för närvarande utbildar sig till bussförare är en del av förklaringen, liksom att många med bussförarkompetens helt enkelt väljer andra arbeten.

Som jag framhöll tidigare leder de satsningar på en förstärkt kollektivtrafik, som bland annat miljöskäl talar för, till ett behov av fler bussförare. För företagen inom buss- och taxibranscherna förväntas följaktligen ett sänkt ålderskrav innebära ett större rekryteringsunderlag samtidigt som de personer som anställs kommer att ha en gedigen och bra utbildning.

Herr talman! Det finns som alltid farhågor när vi sänker åldersgränser, inte minst när det gäller frågor av säkerhetskaraktär. Och föraryrkets karaktär är verkligen speciellt.

Ansvar som det innebär att köra buss och taxi förutsätter en hög kompetens, tydlig trafikmognad och stor stresstålighet. Trafiksäkerheten ska vi absolut inte tumma på, och därför måste tillämpningen av de nya reglerna löpande följas upp av regeringen med återrapportering till riksdagen. Detta är ett krav som TU ställer. Skulle olycksfrekvensen öka måste regeringen snabbt vidta nödvändiga åtgärder.

Fru talman! När det gäller taxibranschen måste en självklar ambition vara att företag inom branschen ska kunna verka på lika villkor. Det är ingen hemlighet att svart verksamhet förekommer i alltför stor utsträckning inom denna bransch. Att komma till rätta med brottsligheten inom taxibranschen är nödvändigt och angeläget. Därför har regeringen och ansvarig minister Åsa Torstensson inlett en dialog med taxibranschen om olika åtgärder som kan främja en sund och konkurrenskraftig taxinäring.

Lyssnar man på oppositionen är beställningscentraler och tömningscentraler lösningen på problemet med svarttaxi. Vi har ett tillkännagivande från trafikutskottet, men utredningen och de remissvar som kom på utredningen visar att det inte var riktigt så enkelt och smärtfritt som vi hoppades och trodde när vi gjorde tillkännagivandet i trafikutskottet. Det blir administrationskostnader och andra komplikationer som inte är alldeles enkla att hantera.

Viktigast i dag är inte att stifta fler lagar. I stället är det viktigt att stärka polisens tillsyn och kontroll. Det måste effektiviseras. Mer samverkan mellan ansvariga myndigheter visar också på goda resultat. Skatteverkets och Ekobrottsmyndighetens senaste razzior mot taxinäringen är bevisligen rätt väg i arbetet med att bekämpa den ekonomiska brottsligheten inom taxinäringen.

Systemet med redovisningscentraler har inte visat sig fullkomligt då det allra enklaste sättet att fuska, att inte slå på taxameter, kvarstår, precis som Sten Bergheden sade. Det kan till och med antas att sådant fusk skulle kunna öka. Det är mot denna bakgrund som regeringen i dagsläget inte ämnar gå vidare med att införa ett system med obligatoriska redovisningscentraler.

När det gäller de höga priser som taxiresor kan innebära för den oerfarne eller en utländsk gäst tror jag, precis som utskottet, att vi måste satsa på att taxikunder ges bättre information om vad det är rimligt att betala för varje enskild resa. När något inte fungerar i en tidigare reglerad bransch kommer rop på återreglering, men det är ingen bra väg framåt att återgå till ett gammalt system med betydande brister.

Fru talman! Ett ökat missbruk av den fria prissättningen i taxibranschen innebär inte att vi ska utöva något slags kollektiv bestraffning gentemot alla taxiåkare. Det har alltid funnits en grupp inom taxibranschen, främst i storstadsområdena, som har valt att leva vid sidan av alla kontroller och vid sidan av dem som sköter sig och jobbar på ett seriöst sätt. En fri prissättning är i grunden bra för taximarknaden och för kunderna. Stoppar man det stoppar man också alla incitament för branschen att öka lönsamheten och bli ännu bättre på det som kunderna efterfrågar. Annars kommer samhället att ångra sig. Se bara hur långt vi kommit när

det gäller exempelvis miljöbilar inom taxibranschen i Sverige jämfört med andra taxibranscher i Europa.

Fru talman! Det går att säga mycket om detta, men jag nöjer mig med det här och yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 85 CHRISTER WINBÄCK (fp):

Fru talman! Det har sagts många goda ord här på slutet, och jag ska inte upprepa dem utan bara lägga tonvikt på några saker.

När det gäller svarttaxi är det viktigt att undersöka var problemet är. I den reservation man har från oppositionen vill man med tömningscentraler lösa ekonomisk brottslighet. Man vill även lösa fortkörning, rattfylleri, underlåtande av användning av bilbälte etcetera. Mycket är sammanblandat i samma reservation, och hela tiden talar man om tömningscentraler.

Det är viktigt att vi här skiljer på olika typer av brottslighet. Det ena handlar om ekonomisk brottslighet där friåkare eller andra taxichaufförer på olika sätt inte följer det regelverk som finns utan fifflar. Det är naturligtvis viktigt att lösa detta.

Det andra handlar om svarttaxi som sådan. Tömningscentraler i all ära, men de tar inte bort en enda svarttaxi. De fortsätter köra utan taxameter och annat.

Det tredje, som också har nämnts i sammanhanget, är våldsbrott av olika slag. Det händer att taxichaufförer, även registrerade, fälls för att de utövat våld eller något annat otillbörligt mot sina passagerare. Jag läste nyligen om en ung dam som åkt i en taxi där chauffören tänkt tömma något helt annat än taxametern.

Det är viktigt att konstatera att olika saker kräver olika lösningar. Det är viktigt att vara tydlig med det. Jag håller med om att det är viktigt med trygghet för taxikunder. Det får man i registrerade taxibilar av olika slag, oavsett om de är knutna till en tömningscentral eller inte. Tryggheten i den delen har inget med tömningscentraler att göra.

Vi måste se till att ha kompetenta chaufförer. Det är också en kvalitetsfråga hos dem som är seriösa, oavsett om man är friåkare eller på annat sätt registrerad taxichaufför.

Det är också viktigt hur man marknadsför sina tjänster, att det är en tydlighet i vad det kostar att åka och så vidare. Då kan kunderna välja vilka bolag de vill åka med.

Regeringen är på väg åt rätt håll, och vi avvaktar som sagt en del av det utredningsmaterial som tidigare har nämnts.

Jag är glad över att Lars Mejern Larsson sade att i alla fall Socialdemokraterna och borgerligheten är överens i olika delar vad gäller lastbilstrafiken. Däremot är det väl fråga om hur överens man är om lastbilstrafikens nödvändighet inom De rödgröna, men den diskussionen kan vi ta vid ett annat tillfälle. Jag nöjer mig här och yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 18 §.)

Prot. 2009/10:126

26 maj

*Ålderskrav vid buss-
och taxitransporter
m.m.*

16 § Hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen m.m.

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2009/10: MJU26
Hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen m.m.
(prop. 2009/10:164).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 18 §.)

*Personlig assistans
och andra insatser –
åtgärder för ökad
kvalitet och trygghet*

17 § Personlig assistans och andra insatser – åtgärder för ökad kvalitet och trygghet

Föredrogs
socialutskottets betänkande 2009/10: SoU21
Personlig assistans och andra insatser – åtgärder för ökad kvalitet och trygghet (prop. 2009/10:176).

Anf. 86 ELINA LINNA (v):

Fru talman! Våren 2003 begärde riksdagen en bred översyn av lagen om assistansersättning. Efter en tid tillsattes en kommitté, och efter fyra års utredande kom betänkandet *Möjlighet att leva som andra*. Remissrundan tog två år, och nu till sist har vi möjlighet här i kammaren att ta ställning till en proposition med namnet *Personlig assistans och andra insatser – åtgärder för ökad kvalitet och trygghet*.

Regeringens proposition omfattar inte alla LSS-kommitténs förslag, utan som jag förstår planerar regeringen att återkomma med ytterligare förslag senare.

Fru talman! Jag vill börja med några ord om kostnadsutvecklingen och intentionerna i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS.

Både i utredningen och i propositionen problematiseras kostnadsutvecklingen. Regeringen skriver att möjligheter att dämpa kostnadsutvecklingen måste övervägas. Det behöver i sig inte finnas någon konflikt mellan å ena sidan åtgärder att spara pengar, å andra sidan åtgärder att öka kvaliteten, men det är inte ovanligt att dessa åtgärder är svåra att förena.

Vänsterpartiet anser att man måste vara mycket noggrann och aktsam om man vill spara pengar inom området personlig assistans. Rätten till en god personlig assistans bör stå i fokus. Det bör upprepas: Rätten till en god personlig assistans bör alltså stå i fokus. Vi har också LSS intentioner att ta hänsyn till. Jag vill därutöver påminna om de fyra grundbegrepp som är avgörande för assistansreformens måluppfyllelse, nämligen överblick, helhet, självbestämmande och integritet. Dessa begrepp beskrivs mycket bra i boken *Personlig assistans*, skriven av Gerd Andén med flera.

Alla vi i socialutskottet har fått många och tydliga bevis på att förändringar som gjorts under den senaste tiden vid behovsbedömningar riskerar att underminera själva lagstiftningen. Jag kan ta ett exempel. Det är

ett citat från ett brev från ett av handikappförbunden som jag tycker på ett tydligt sätt beskriver verkligheten för personer med assistans. Det lyder så här:

Det handlar om pengar och det handlar om att lägga fast praxis. Det kan vi förstå till en viss gräns. Men när förutsättningarna hela tiden ändras, när till och med de som är satta att döma i förvaltningsdomstolarna så tydligt låter sig påverkas av skiftningarna i samhällsklimatet då urholkas inte bara reformens rättigheter utan själva grundvalarna för ett rätts-samhälle.

Lite senare i samma brev finns tre retoriska frågor till oss ledamöter i socialutskottet. De lyder så här:

Vi kan inte låta bli att undra om stödet vi får muntligt uttryckt i olika sammanhang bara är politisk retorik. Ses människor med funktionsnedsättningar som andra klassens medborgare trots allt? Förväntas medborgare tacka och buga och inte ställa krav?

Fru talman! Jag tycker att personer med funktionsnedsättningar har rätt att ställa krav på oss politiker. Vi har stiftat många lagar under de senaste decennierna som ska garantera dem med funktionsnedsättningar att leva ett jämlikt liv. Vi har också ratificerat FN:s konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättningar. Där fastslås funktionshindrades rätt till självbestämmande och rätten att kunna delta i samhället. Vårt stöd ska bli handling, inte politisk retorik.

Fru talman! Som ett bevis på att frågan om behovsbedömningar är speciellt viktig för samtliga partier, har vi, för första och säkert enda gången under mandatperioden, lyckats enas om ett tillkännagivande till regeringen. På så sätt sänder riksdagen tydliga signaler till regeringen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på åtgärder. Det är bra. Jag förväntar mig att man tar hänsyn till detta tillkännagivande i Socialstyrelsens och Försäkringskassans arbete med bedömningsinstrumentet.

Fru talman! Vänsterpartiet är alltså nöjt med betänkandet i den delen, men vi har ändå egna förslag till förbättringar till propositionens förslag inom vissa andra områden. Jag vill nu kommentera regeringens förslag om tillstånd och anmälningsplikt när det gäller att bedriva yrkesmässig verksamhet med personlig assistans.

I grunden har Vänsterpartiet ingen annan syn än regeringen men vi anser att det är viktigt att de assistenter som anställs direkt av assistansberättigade inte har sämre arbetsvillkor än andra assistenter. Regeringen anser att en assistansberättigad som själv är arbetsgivare åt sina assistenter inte ska behöva ha något tillstånd utan endast ska göra en anmälan till Socialstyrelsen. Jag och Vänsterpartiet menar att regeringen ska ta initiativ till en dialog med de berörda parterna i syfte att hitta en lösning som gör det möjligt att tillförsäkra personliga assistenter samma grundläggande arbetsrättsliga skydd som andra löntagare samtidigt som brukarnas behov tillgodoses.

Utskottsmajoriteten avslår vårt yrkande med motiveringen att arbetsmiljölagen sedan den 1 januari 2009 är direkt tillämplig också för arbetet i arbetsgivarens hem. Det stämmer, men det finns stora problem med att kontrollera efterlevnaden av lagen. Vänsterpartiets kritik handlar inte bara om det utan även om det faktum att lagen om arbetstid m.m. i hushållsarbete ersätter LAS i de fallen. Därmed har man som anställd ett

Prot. 2009/10:126
26 maj

*Personlig assistans
och andra insatser –
åtgärder för ökad
kvalitet och trygghet*

sämre arbetsrättsligt skydd. Vi förstår att det är en svår balansgång att reglera den här typen av anställningsförhållanden så att hänsyn tas både till den assistansberättigades rimliga krav på integritet och de anställdas arbetssituation, arbetsmiljö och anställningsskydd. Inte desto mindre måste personliga assistenter, oavsett vem som anställer dem, omfattas av samma arbetsrättsliga skydd som andra. Den dialog med berörda parter som vi kräver ska alltså handla om arbetsmiljön med mera för samtliga personliga assistenter samtidigt som man behöver diskutera arbetsrättsliga villkor för dem som är direktanställda av brukare och inte omfattas av LAS – lagen om anställningsskydd.

Fru talman! Vänsterpartiet har en reservation i betänkandet där vi vill ytterligare förstärka barnperspektivet i samband med beslut om insatser enligt LSS. Vi vill också utreda möjligheten att få hjälp av en oberoende företrädare. Vi har också, återigen, ett förslag om rätt till daglig verksamhet för personer med psykiska funktionsnedsättningar – ett förslag som också Psykiatriutredningen lade fram redan för snart fyra år sedan. Utskottsmajoriteten säger nej också till detta förslag och vill avvakta med en sådan rättighet för att regeringen i stället lovar att starta en försöksverksamhet med meningsfull sysselsättning för gruppen.

Redan Psykiatriutredningen kom i kontakt med flera verksamheter med daglig sysselsättning. Jag anser att det inte behövs fler försöksverksamheter. Flera av de befintliga verksamheterna är utvärderade och visar goda resultat. Nej, det är en lagstiftning som behövs nu.

Fru talman! Avslutningsvis står jag bakom Vänsterpartiets samtliga reservationer men för tids vinnande yrkar jag enbart bifall till reservation nr 1.

Anf. 87 THOMAS NIHLÉN (mp):

Fru talman! I det här betänkandet *Personlig assistans och andra insatser – åtgärder för ökad kvalitet och trygghet* har Miljöpartiet tre reservationer som jag naturligtvis står bakom, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation 7 som handlar om assistans vid sjukhusvistelse.

En av grundtankarna med personlig assistans är att människor med funktionsnedsättning ska få leva det liv som de vill leva. Personlig assistans har förbättrat livskvaliteten enormt för många människor med allvarlig funktionsnedsättning och är en av de viktigaste jämlikhetsreformer som har genomförts. Rätten till personlig assistans är för dessa människor en ovärderlig förutsättning för frihet och självständighet.

Den statliga utredningen, LSS-kommittén, har sett över hela lagstiftningen och lämnade 2008 efter fyra års utredande i sitt slutbetänkande ett stort antal förslag till förändringar. Regeringens proposition, som till största delen bygger på LSS-kommitténs förslag, behandlar dock enbart ett fåtal av utredningens förslag. Hur regeringen avser att hantera övriga förslag från LSS-kommittén är fortfarande till stor del oklart.

Vi har inga invändningar mot de förslag till beslut som redovisas i betänkandet. Att barnperspektivet förs in i lagstiftningen är principiellt bra och viktigt. Barns bästa ska beaktas, och när en LSS-insats rör ett barn ska barnet ges möjlighet att framföra sina åsikter utifrån barnets ålder och mognad. Förslaget om registerkontroll av personer som utför LSS-insatser åt barn är också en rimlig och proportionerlig skyddsåtgärd för

barn om den begränsas på samma sätt som registerkontrollen avseende förskoleverksamhet, skola och barnomsorg.

Behovsbedömningsinstrumentet för personlig assistans är en fråga som vi i Miljöpartiet sett som den mest problematiska. Regeringens hantering av behovsbedömningsinstrumentet har enligt vår mening varit helt oacceptabel och skadat tilltron till LSS-reformen.

Sedan ett år tillbaka arbetar Socialstyrelsen och Försäkringskassan, på regeringens uppdrag, med att ta fram ett behovsbedömningsinstrument för personlig assistans. Till arbetet har knutits en referensgrupp i vilken flera representanter för handikapp- och brukarrörelsen fanns med.

Arbetet med att ta fram ett behovsbedömningsinstrument väcker dock många frågor. Handikappförbunden lämnade i början av året referensgruppen i protest mot inriktningen på arbetet. Det utkast till förslag till behovsbedömningsinstrument som presenterades och som skulle provas på brukare bestod av ett 91-sidigt dokument där varje detalj i en persons liv skulle redovisas och därefter, inom varje detaljerat område, rimlighetsbedömas av Försäkringskassans handläggare. Instrumentet i den utformningen var enligt vår mening klart integritetskränkande. Vi har inget emot att Försäkringskassan ges möjlighet att skapa och verka för lika bedömningar i hela landet, inte minst mot bakgrund av att Försäkringskassan redovisat olikheter som inte beror på olikheter i befolkningsstruktur utan på att det finns olika lokala rutiner och riktlinjer för handläggningen av ärenden.

I samband med socialutskottets beredning av betänkandet enades utskottet, som sagts här tidigare, för första gången om ett tillkännagivande till regeringen rörande behovsbedömningsinstrumentet. Det innebär att regeringen ska återkomma till riksdagen med redovisning och förslag till åtgärder utifrån de två uppdrag som Försäkringskassan och Socialstyrelsen har att redovisa i mars och juni nästa år och som handlar om hanteringen av behovsbedömningsinstrumentet.

Fru talman! Det finns ett antal förslag som saknas i betänkandet och propositionen. Det är förslag där regeringen ännu inte tagit ställning och där det saknas skarpa förslag. I betänkandet beskrivs att regeringen följer frågorna och att det finns ett antal uppdrag som lämnats till olika myndigheter.

Ett av förslagen gäller situationen när en person har behov av mer än en personlig assistent samtidigt, så kallad dubbelassistans. Han eller hon har rätt till detta endast under förutsättning att möjligheterna att erhålla bostadsanpassningsbidrag eller andra hjälpmedel har utretts. Regeringen anser dock att det även fortsättningsvis ska stå den enskilde fritt att välja att ansöka om dubbel assistans i stället. Kravet är dock att de alternativa lösningarna först ska ha utretts.

Det sägs vidare i betänkandet att det är angeläget att den enskilde inte drabbas negativt under tiden som ärenden om bostadsanpassning eller hjälpmedel provas. Därför bör ärenden av detta slag handläggas skyndsamt med hänsyn till den enskildes situation.

Miljöpartiet menar att det trots allt finns en risk att handläggningen dröjer och att den enskilde därför riskerar att befinna sig i en besvärlig situation. Därför måste det vara möjligt för den enskilde att få ansöka om dubbel assistans under tiden, även om han eller hon senare väljer att

avsluta insatsen när bostadssituationen är anpassad och hjälpmedel provats ut.

Kravet som bör gälla är alltså att ansökan om att utreda alternativ ska ha lämnats in, men vi menar att ärendet inte ska behöva vara färdigutrett för att en person ska kunna ansöka om dubbel assistans.

En annan för den enskilde mycket konkret förändring och förbättring skulle vara att ändra regelverket för assistans vid sjukhusvistelse. LSS-kommittén föreslog att tidsperioden för när man har rätt till personlig assistans vid sjukhusvistelse skulle förlängas till sex månader.

I betänkandet kan man läsa att det pågår ett arbete med att ta fram underlag för att bereda frågan. Vi tycker att det är svagt av regeringen att man inte lyckats lösa denna fråga och lägga fram ett skarpt förslag i den nu aktuella propositionen.

I dagsläget kan assistansersättning, när särskilda skäl föreligger, lämnas även för den tid då den funktionshindrade vårdas för kortare tid på sjukhus, högst fyra veckor. Det här är ett påtagligt problem både för den enskilde och för den personlige assistenten. Den enskilde riskerar att bli av med en personlig assistent som fungerar väl och behöva anställa en ny efter en sjukhusvistelse.

Praktiska svårigheter blir än större för dem som själva är arbetsgivare. För den som arbetar som personlig assistent är det naturligtvis otryggt att med mycket kort varsel kunna förlora sin anställning. Det kan skapa stor oro för båda parter och är något som kan försvåra rekrytering.

Fru talman! Avslutningsvis: Ytterligare ett förslag från LSS-kommittén som regeringen väljer att inte lägga fram ett skarpt förslag på är att personkrets 3 ska få rätt till daglig verksamhet. Ett skäl anses vara de åtgärder som vidtas för att skapa arbete i olika former för denna grupp. Ett annat skäl som tas upp är att det är så få som i dag går vidare från daglig verksamhet till någon form av lönearbete.

Vi delar bedömningen att människor med psykisk funktionsnedsättning självklart i första hand måste få tillgång till anställning på arbetsmarknaden. Men det är också viktigt att se att långt ifrån alla har möjlighet att nå dit, trots de satsningar som pågår. Insatsen daglig verksamhet behöver utvecklas så att den ger en meningsfull sysselsättning av god kvalitet samt stärker den enskildes möjlighet att övergå till lönearbete.

Vi i Miljöpartiet vill att även personkrets 3 ska få samma rättigheter till daglig verksamhet som de andra. Ett förslag om detta borde ha funnits med i propositionen. I stället väljer regeringen att avvakta med beslut till förmån för en försöksverksamhet.

Anf. 88 KENNETH JOHANSSON (c):

Fru talman! Kära åhörare! Äntligen får vi fatta viktiga och efterlängtrade beslut i Sveriges riksdag för att säkra, stärka och öka kvaliteten och tryggheten i den personliga assistansen och besluta om viktiga förbättringar av LSS-verksamheten i övrigt. Visst, det finns mer att göra, men i dag tar vi ett viktigt steg.

Det känns bra att det finns en bred politisk uppslutning bakom reformen, liksom det var bakom LSS-kommitténs förslag, som regeringens proposition i hög grad bygger på, och som det nu är när vi slutligt tar ställning här i riksdagen.

Assistansreformen som den förra borgerliga regeringen med stort stöd i riksdagen införde 1994 har betytt och betyder ökad valfrihet, större inflytande och bättre livskvalitet för många människor med svåra funktionsnedsättningar. Ja, många har vittnat om att man upplever assistansen som en revolution i vardagen!

Intentionerna i LSS om jämlikhet i levnadsvillkor, full delaktighet i samhällslivet och en verksamhet grundad på respekt för den enskildes självbestämmande och integritet – att kunna leva som andra – är mycket angelägna att värna och bära vidare i framtiden. Det är något som vi från socialutskottet starkt understryker.

Nu slår vi fast att LSS fortsatt är en rättighetslagstiftning. Barnperspektivet i LSS är en viktig nyhet. Barnets bästa ska särskilt beaktas, och barnet ska få relevant information och ges möjlighet att framföra sina åsikter. Registerkontroll för personal som ska arbeta åt barn enligt LSS är också viktigt att få på plats.

Andra nyheter rör tillståndsplikt för och aktivare tillsyn av assistansanordnare i syfte att kvalitetssäkra verksamheter.

Assistansen är en av våra största valfrihetsreformer. Det är den assistansberättigade som bestämmer om tjänsten ska utföras av ett privat företag, ett kooperativ, kommunen eller om den enskilde själv vill vara arbetsgivare. Detta ligger fast. Dessutom förstärker vi den enskildes rättigheter ytterligare med en rätt till personligt möte med socialnämnd och att den som fått en LSS-insats ska erbjudas en individuell plan.

Nu tar vi ytterligare ett steg för att nå målet att personer med funktionsnedsättning tillhörande personkrets 3 ska ha LSS-rätt till daglig verksamhet. Det har gjorts viktiga insatser som redovisas i propositionen främst för personer med psykisk funktionsnedsättning. Nu satsar alliansregeringen 35 miljoner per år i tre år för att utveckla den dagliga verksamheten ytterligare.

LSS-kommittén visade att assistans beviljas mycket varierande över landet. Så ska det inte vara. Den enskilda människans behov ska avgöra insatsens omfattning, inte vilket försäkringsområde eller vilken kommun man tillhör. En enhetligare bedömning utifrån den enskildes behov och på ett rättssäkert sätt är vad vi ska ha. Då krävs bland annat ökade kunskaper hos personalen som arbetar med behovsbedömning, och det behövs också ett behovsbedömningsinstrument som absolut inte ska vara mer detaljerat än nödvändigt och absolut inte vara integritetskränkande, vilket utskottet tydligt markerar.

Regeringens uppdrag till Socialstyrelsen, som ska vara redovisat i mars 2011, att i samråd med Försäkringskassan ta fram instrument gick fel i inledningen. Jag förstår reaktionen från referensgruppen. Enligt den information jag har är arbetet åter i gång i konstruktiv anda, och det är viktigt.

Till Thomas Nihlén vill jag säga att det inte alls var regeringen som var orsaken till den här händelsen. Det var ett uppdrag som Socialstyrelsen i samråd med Försäkringskassan hade att hantera. Regeringen hade ingenting med upplägget i den delen att göra.

Regeringens andra uppdrag är att Försäkringskassan senast den 30 juni 2011 ska redovisa hur arbetet med enhetlighet i besluten om personlig assistans utvecklas såväl när det gäller grundläggande behov som andra personliga behov. Det är viktigt för att kunna följa upp och kon-

trollera hur tillämpningen faller ut och om Försäkringskassan uppfyller intentionerna i LSS. Här har det framförts en oro, och det har framförts synpunkter. Det är ett absolut krav att intentionerna i LSS ska uppfyllas. För att vara riktigt på den säkra sidan har socialutskottet i stor enighet föreslagit ett tillkännagivande om att regeringen så fort underlag finns bör återkomma till riksdagen med en redovisning och vid behov med förslag till åtgärder – allt i syfte att kunna åtgärda om tillämpningen inte går i önskvärd riktning.

Fru talman! Parallellt arbetar Socialdepartementet med förslag om till exempel assistans vid sjukhusvistelse. Det är en absolut målsättning att vi ska klara av det. Thomas Nihlén säger att det är svagt att man inte kommer med förslag. Men om vi redovisar att arbetet pågår och Thomas Nihlén i sin reservation säger att vi ska utreda frågan, vad är då skillnaden? Det är ett klart besked att vi vill lösa frågan om assistans vid sjukhusvistelse, och det står jag för. Detsamma gäller assistenters uppsättningslöner när den assistansberättigade avlider, differentierad schablonersättning och avräkningsperioden för assistansersättningen liksom att klargöra ansvaret för hjälpmedlen. Det finns ett par landsting som, anser jag, inte riktigt följer lagstiftningen. Nu tydliggörs det så att det inte ska vara någon tvekan. Vistelsebegreppet och ansvaret för vikarieförsörjningen ska också få sin lösning.

Det finns viktiga frågor kvar, till exempel huvudmannaskapsfrågan och andra. Men det var alldeles tydligt i remissvaren att det framkom både synpunkter och behov av åtgärder för att fördjupa studier och arbete. Det är alltså någonting som vi har kvar, men vi ska ju ha något att göra under nästa mandatperiod också.

Fru talman! Jag vill avslutningsvis yrka bifall till förslaget i socialutskottets betänkande och avslag på reservationerna.

Anf. 89 ELINA LINNA (v) replik:

Fru talman! Jag vill ställa frågor till Kenneth Johansson också i hans roll som ordförande i LSS-kommittén. Jag hoppas att Kenneth har det i bakhuvudet när vi debatterar sedan.

Regeringsrättens dom från 2009 ledde till en snävare tolkning av begreppet ”grundläggande behov”. Detta innebar i praktiken att Försäkringskassans handläggare skulle bedöma sådant som är privat och känsligt. Individerna själva framtogs rätten att besluta om det som är mest privat. Det känns mycket märkligt att en persons livssituation ska jämföras med en person utan funktionsnedsättning när LSS till exempel säger att personer med funktionsnedsättning också ska ha goda levnadsvillkor.

Jag läste i talarstolen ur ett brev som vi alla i socialutskottet har fått. Där skriver brevskrivaren att det till och med är så att de som är satta att döma i förvaltningsdomstolarna tydligt låter sig påverkas av skiftningarna i samhällsklimatet, och då urholkas hela reformen. Jag är beredd att dela uppfattningen att det har skett skiftningar i samhällsklimatet under de senaste åren som inte är till fördel för personer med funktionsnedsättningar.

Anf. 90 KENNETH JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! För mig är utgångspunkten LSS intentioner: möjligheter att leva som andra. Det säger lagstiftningen, och det är jag beredd att

slåss för. Jag har uppfattat att vi i socialutskottet är helt eniga om att vi ska värna det.

Vi har både vid vår hearing och på annat sätt fått oss till del att det finns personer som anser att de har fått assistansen indragen. Det är enligt Försäkringskassan drygt 150 personer. De sade också från Försäkringskassan att det fanns de som hade fått mer assistans. Det hade alltså varit åt båda hållen.

Det som jag tycker är viktigt – det är därför jag tycker att vårt tillkännagivande är så viktigt – är att vi måste få en ordentlig genomgång, uppföljning och beskrivning om det är så att det har lett till förändringar som det inte finns några politiska beslut om. I så fall måste vi få fram det. Så har vi fört diskussionen.

Jag vill medverka till – jag menar att tillkännagivandet är en garant för det – att vi mycket noggrant ska följa och se till att vi lever upp till LSS intentioner. Vi ska ta de synpunkter och farhågor som har framförts på allra största allvar. Jag får inte lägga mig i hur en domstol dömer, men är vi inte nöjda med domstolens utslag är vår makt att kunna ändra lagstiftningen – därav tillkännagivandet. I sak tror jag att Elina Linna och jag är överens om att det är LSS intentioner som ska vara avgörande.

Anf. 91 ELINA LINNA (v) replik:

Fru talman! Ja, det stämmer. Min slutsats efter hearingen var – en uppfattning som jag tror att Kenneth Johansson delar – att vi måste överväga en lagändring. Men det som jag vill lyfta fram är de skiftningar som har skett i samhället under de senaste åren. Kenneth ser inte kopplingen, så jag måste vara väldigt tydlig.

Under de senaste åren har regeringens attityd mot människor som är sjukskrivna och arbetslösa hårdnat mer och mer. Det finns hårdare lagstiftning när det gäller dem som inte kan arbeta och som på något sätt är beroende av samhällets stöd. Jag får en känsla av att den attitydförändringen också präglar de skiftningar som personer med funktionsnedsättningar i dag märker. De exempel som vi fick vid hearingen är klart och tydligt integritetskränkande. Det känns mycket märkligt att personer som ska kunna ha goda livsvillkor, likadana som vi som står här i kammaren och debatterar, behandlas på det sättet av tjänstemän på Försäkringskassan.

Anf. 92 KENNETH JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Jag vill upprepa att det inte finns några politiska beslut som säger att det ska göras besparingar eller hårdare bedömningar. Det enda som är uttalat är att vi ska ha ett rättssäkert och ett enhetligare system, just för att säkra den enskildes behov. Det är ännu viktigare när det handlar om en rättighetslagstiftning. Det är grunden.

Sedan tycker jag att det är ett flagrant angrepp på domstolen att påstå att dess domslut sker utifrån någon allmän attityd i samhället. Jag tycker att Elina Linna inte borde använda det som argument. Jag menar att de har, och ska ha, till uppgift att göra sina tolkningar och tillämpningar av lagstiftningen. Man ska inte anklaga enskilda domare och andra för att de inte gör det utifrån sitt bästa.

Däremot, om vi inte är nöjda med resultatet – därav nu tillkännagivandet – och får ett bättre underlag för att kunna ta ställning om LSS

intentioner inte uppfylls, då är jag beredd att medverka till att vi ska ändra lagstiftningen så att LSS intentioner verkligen uppfylls. Det måste vara utgångspunkten. Vi har en självständig och fristående domstol, och det systemet tycker jag att vi ska ha även framöver.

Anf. 93 LARS U GRANBERG (s):

Fru talman! I den konvention som denna riksdag har valt att ratificera, FN-konventionen om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning, fastslås rätten till självbestämmande och rätten att kunna delta i samhället. För detta behövs ibland personligt stöd i vardagen.

Vårt svenska system med personlig assistans bidrar till ökat självbestämmande och deltagande i samhället på lika villkor för personer med funktionsnedsättningar. Utan ett sådant stöd skulle många människor med funktionsnedsättningar tvingas tillbaka till ett liv i passivitet.

En av grundtankarna med personlig assistans är att människor med funktionsnedsättning ska få leva det liv som man själv vill leva. Personlig assistans har förbättrat livskvaliteten enormt för många människor med ytterst allvarliga funktionsnedsättningar och är i och med det en av de viktigaste jämlikhetsreformer som denna riksdag har fattat beslut om. Rätten till personlig assistans är för människor i vårt land en ovärderlig förutsättning för frihet och självständighet.

Den statliga utredningen LSS-kommittén har sett över hela LSS-lagstiftningen och har efter fyra års utredande lämnat ett stort antal förslag till förändringar.

Något av ett antiklimax är det när regeringen i den proposition som vi nu behandlar enbart väljer att lyfta fram ett fåtal av utredningens förslag. Hur man sedan kommer att utreda de övriga förslagen från utredningen framgår inte. Här är Nihlén's fråga på sin plats: När kommer de frågor som inte avhandlas i dag att se dagens ljus i riksdagen? Att det pågår ett arbete är intressant att höra, men när kommer de övriga frågorna?

I vår motion som behandlas i betänkandet väljer vi socialdemokrater att hålla oss till det fåtal frågor som regeringen plockar upp i propositionen. Men jag vill understryka att vi socialdemokrater kommer att återkomma till övriga aktuella och viktiga frågor kring personlig assistans och LSS i andra sammanhang.

Regeringens proposition innehåller i stort inga direkt kontroversiella frågor från utredningen. Regeringen har just nu valt att plocka fram de frågor från utredningen där vi på de flesta områden inte har några allvarliga invändningar.

Att barnperspektivet förs in i lagstiftningen är principiellt viktigt. Men framtiden får ge besked om hur mycket man väljer att satsa på barnperspektivet. Resurserna avgör hur man kan slå sig för bröstet för att man nu väljer att satsa på barnen.

Barnens bästa ska beaktas – det är bra. När det gäller LSS-insatser för barn ska barnet ges möjlighet att framföra sina åsikter utifrån barnets ålder och mognad.

Förslaget om registerkontroll av personer som utför LSS-insatser till barn är också en rimlig och proportionerlig skyddsåtgärd för barn om den begränsas på samma sätt som registerkontroll avseende förskoleverksamhet, skola och barnomsorg.

Daglig verksamhet för delar ur personkrets 3 är även det en satsning som vi välkomnar. Men att inte gå hela vägen och fatta beslut som skapar en tydlig, långsiktig ändring för gruppen är olyckligt. Men det är en riktning som vi känner är rätt.

Det visionära målet uttalas inte, att alla som har rätt till LSS ska ges rätt till daglig verksamhet. I dag stängs de som inte omfattas av daglig verksamhet, av en sådan visionär rätt till insats, ute från Arbetsförmedlingens satsningar på att få människor att ta sig ut på arbetsmarknaden. Visionen bör därför vara att alla ges rätten till daglig verksamhet.

På ett område känner vi stor oro. Det gäller avsnittet i regeringens proposition som beskriver pågående arbete med att ta fram ett behovsbedömningsinstrument för personlig assistans.

Vi har inget emot att Försäkringskassan ser möjligheter att verka för lika bedömningar i hela vårt land, inte minst mot den bakgrund som många redan har tagit upp: att det har redovisats olikheter som inte beror på olikheter i befolkningsstruktur utan på att det finns olika rutiner och riktlinjer för handläggningen av ärenden.

Men behovsbedömningsinstrumentet har redan nu kantats av bakslag. I arbetet hos Försäkringskassan och Socialstyrelsen deltar en referensgrupp bestående av brukare från handikapprörelsen. Den gruppen valde i början av året att lämna sitt arbete i protest mot att ett utkast läckt ut som skulle prövas skarpt på brukare. Det är ett 91-sidigt dokument fullt med integritetskränkande frågor. En rimlighetsbedömning av svaren skulle genomföras av Försäkringskassans handläggare. Dokumentet drogs tillbaka, tack och lov. Utan att i sak gå in på vad dokumentet innehöll konstaterar vi att hela den hanteringen av instrumentet är oacceptabel och skadar tilltron till hela LSS-reformen.

Det är bra att både Försäkringskassan och Socialstyrelsen lyssnat på argument som framförts, men frågor om det fortsatta arbetet kvarstår. Arbetet måste framgent bygga på respekt för individen och dennes oberoende och integritet. Regeringen bör vad gäller både den nuvarande tolkningen från Försäkringskassan och det pågående arbetet vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa detta.

Nu har utskottet valt att gå på ett tillkännagivande till regeringen om den fortsatta hanteringen som vi kan vara eniga om. Det är bra, men hela historien är en stor varningssignal.

Jag vill erinra om vad vi uttalade i ett särskilt yttrande när LSS-kommittén presenterade sitt förslag i augusti 2008:

Vi känner en allmän oro för genomförandeprocessen. Under de senaste åren har det beslutats och genomförts flera betydande förändringar i regler för till exempel arbetslöshetsförsäkring och sjukförsäkring som har varit dåligt och otillräckligt förberedda. Det har lett till stark obefogad oro hos många berörda människor som inte fått något klart besked om vilken hjälp de kan få och vad de kan räkna med i framtiden. Om LSS-förändringarna hanteras på det sättet kommer en mycket allvarlig situation att uppstå, när enskilda drabbas hårt samtidigt som tilltron till samhällets förmåga att hantera frågor allvarligt rubbas. En särskild plan för genomförandeprocessen bör upprättas för att säkra att förändringarna sker på ett tryggt och samordnat sätt för individen. Försäkringskassans nuvarande hantering av behovsbedömningen gör att det just nu är hög tid

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.54 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

18 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

JuU23 Advokaters vittnesplikt och andra processrättsliga frågor

Punkt 1 (Förlängd frist för huvudförhandling i mål med frihetsberövade vid tingsrätt)

1. utskottet
2. res. (s, v, mp)

Votering:

136 för utskottet

130 för res.

83 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 77 m, 18 c, 22 fp, 18 kd, 1 -

För res.: 100 s, 17 v, 13 mp

Frånvarande: 30 s, 19 m, 11 c, 6 fp, 6 kd, 5 v, 6 mp

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU39 Införande av trängselskatt i Göteborg

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU15 Luftfartens lagar

Punkt 1 (Tillståndsprövning av flygplatser)

1. utskottet
2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

136 för utskottet

130 för res. 1

83 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 77 m, 18 c, 22 fp, 18 kd, 1 -

För res. 1: 100 s, 17 v, 13 mp

Frånvarande: 30 s, 19 m, 11 c, 6 fp, 6 kd, 5 v, 6 mp

Prot. 2009/10:126

26 maj

Punkt 2 (Konkurrens inom flygtrafikledningstjänsten)

1. utskottet

2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

136 för utskottet

131 för res. 2

82 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 77 m, 18 c, 22 fp, 18 kd, 1 -

För res. 2: 101 s, 17 v, 13 mp

Frånvarande: 29 s, 19 m, 11 c, 6 fp, 6 kd, 5 v, 6 mp

Punkt 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU23 Ett skärpt skadeståndsansvar för vårdnadshavare

1. utskottet

2. res. (s, v, mp)

Votering:

136 för utskottet

131 för res.

82 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 77 m, 18 c, 22 fp, 18 kd, 1 -

För res.: 101 s, 17 v, 13 mp

Frånvarande: 29 s, 19 m, 11 c, 6 fp, 6 kd, 5 v, 6 mp

TU18 Tillgängliga elektroniska kommunikationer

Punkt 2 (Delaktighet i informationssamhället)

1. utskottet

2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

137 för utskottet

131 för res. 2

81 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 78 m, 18 c, 22 fp, 18 kd, 1 -

För res. 2: 101 s, 17 v, 13 mp

Frånvarande: 29 s, 18 m, 11 c, 6 fp, 6 kd, 5 v, 6 mp

Punkt 5 (Tillgång till elektroniska kommunikationer)

1. utskottet
2. res. 3 (s, v, mp)

Votering:

136 för utskottet

132 för res. 3

81 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 78 m, 18 c, 22 fp, 18 kd

För res. 3: 101 s, 17 v, 13 mp, 1 -

Frånvarande: 29 s, 18 m, 11 c, 6 fp, 6 kd, 5 v, 6 mp

Punkt 6 (Strukturell separation och konkurrens på bredbandsmarknaden)

1. utskottet
2. res. 4 (s, v, mp)

Votering:

137 för utskottet

131 för res. 4

81 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 78 m, 18 c, 22 fp, 18 kd, 1 -

För res. 4: 101 s, 17 v, 13 mp

Frånvarande: 29 s, 18 m, 11 c, 6 fp, 6 kd, 5 v, 6 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU23 Ålderskrav vid buss- och taxitransporter m.m.

Punkt 2 (Åtgärder mot svarttaxi m.m.)

1. utskottet
2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

136 för utskottet

131 för res. 1

82 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 78 m, 18 c, 22 fp, 18 kd

För res. 1: 101 s, 16 v, 13 mp, 1 -

Frånvarande: 29 s, 18 m, 11 c, 6 fp, 6 kd, 6 v, 6 mp

Punkt 4 (Beställaransvar vid upphandling av yrkestrafik)

1. utskottet
2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

137 för utskottet

131 för res. 2

81 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 78 m, 18 c, 22 fp, 18 kd, 1 -

För res. 2: 101 s, 17 v, 13 mp

Frånvarande: 29 s, 18 m, 11 c, 6 fp, 6 kd, 5 v, 6 mp

Prot. 2009/10:126

26 maj

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU26 Hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

Meddelande om inställd votering

Andre vice talmannen meddelade att voteringen *torsdagen den 27 maj kl. 12.00* skulle utgå.

19 § (forts. från 17 §) Personlig assistans och andra insatser – åtgärder för ökad kvalitet och trygghet (forts. SoU21)

*Personlig assistans
och andra insatser –
åtgärder för ökad
kvalitet och trygghet*

Anf. 94 KENNETH JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Det var intressant att höra Lars U Granbergs positiva bild, att vi har ett gemensamt intresse av att bygga en bra assistansverksamhet även framöver.

Det påstods att det var en antiklimax. Jag förstår att Lars U Granberg med det menade att vi kommit fram med för få förslag. Jag tycker inte att man ska förringa de förslag som kommit. De är jätteviktiga. Det handlar om att kvalitetssäkra hela assistanspaketet. Jag tycker inte att man ska förringa det.

Eftersom vi fick så många kloka synpunkter i remissvaren tycker jag att vi ska ta dem på allvar. Jag skulle vilja fråga Lars U Granberg vad mer han anser vara moget att just nu lyfta upp till beslut. Det måste finnas sådant eftersom han har den uppfattning han har.

Sedan var det frågan när regeringens beslut kommer. En del saker ligger väldigt nära i tiden. Det handlar om förordningar. Det handlar om att vi snabbt kan fatta beslut. Annat finns redan inlagt i andra utredningar, till exempel vistelsefrågan. Det är en jätteviktig fråga och innebär att en kommun som själv inte har viss verksamhet att erbjuda ska kunna erbjuda den via en annan kommun utan att det blir diskussion om vem som ska betala. Det ligger i Vistelseutredningen. Det finns också större reformer, huvudmannaskapsfrågan och annat, där det krävs lagstiftning. Det är alltså en hel palett med insatser som behöver göras och kan göras – och kommer att göras.

Vad är Lars U Granbergs och vänsterpartiernas alternativ? Vad vill ni komma med? Det skulle vara intressant att höra.

Anf. 95 LARS U GRANBERG (s) replik:

Fru talman! Nu har Kenneth Johansson redan lämnat över regeringsmakten till oss. Det känns bra och tryggt. Vi ska alltså ge svar på vad som är moget att komma från Regeringskansliet. Om vi hade suttit där hade vi gjort det. Då hade vi garanterat kunnat ge svar på huvudmannaskapsfrågan.

Kenneth Johansson satt i opposition under hela förra mandatperioden och drev då stenhårt huvudmannaskapsfrågan. Han har haft i stort sett fyra år på sig. Frågan har utretts under fyra år – delvis under den förra mandatperioden, delvis under denna. Den ligger och väntar. Vi skulle ha gett svar, men nu är det du som äger Regeringskansliet, Kenneth Johansson. Kom gärna tillbaka med huvudmannaskapsfrågan! Det är mitt svar. Håll också fast vid er tidigare inställning om förstatligande! Då kommer vi att få en intressant politisk debatt i den kommande valrörelsen.

Smit inte undan den fråga du fick av Elina Linna, för den är intressant. Du svarade att vi politiker enbart ska styra Regeringsrätten och uppehåll dig vid domare och sådant. Vi äger ju rätt att styra myndigheter, dock inte alltför häftigt. Regleringsbrev är möjligt att skicka till myndigheter. Där tydliggör man den riktning som myndigheten ska gå i.

Sedan vill jag nog ge Elina Linna till viss del rätt. Om en statlig utredning med majoritet kommer fram till ståndpunkten att saker och ting ska gå i viss riktning kan jag säga att även jag, om jag varit myndighetschef, skulle ha börjat gå i den riktningen. Så har också skett. Den som tror någonting annat tror fel. Så agerar myndighetschefer. När de vet att saker och ting ska förändras förbereder de sitt arbete, och jag är nästan bergsäker på att det är vad som nu sker i Försäkringskassans ändrade inställning till behovsbedömningen för assistans.

Ta ställning, Kenneth Johansson! Skicka inte över bollen till mig! Jag tror säkert att vi kommer att sitta i regeringsställning efter valet, men om vi ska ta detta redan nu vill jag att du tar ditt ansvar.

Anf. 96 KENNETH JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Centerpartiet och en enig LSS-kommitté var mycket tydliga när det gällde huvudmannaskapsfrågan. Vi föreslog att den personliga assistansen skulle förstatligas och att det övriga skulle ligga fast såsom det är i dag. Det är min och Centerpartiets uppfattning. Det vill vi driva igenom. Vi har dock fått ganska många synpunkter i remissvaren, som jag utgår från att Lars U Granberg tagit del av, och de visar att det behövs mer tid och mer beredning. Man måste tänka efter före, för om man inte gör det riskerar man att resultatet blir icke-önskvärt.

Låt oss därför ta den tid som krävs. Min uppfattning är alldeles tydlig, nämligen att vi ska få igenom det förslag som LSS-kommittén lade fram, det vill säga ett förstatligande av den personliga assistansen. Det finns ingen som helst tvekan på den punkten.

Jag är förvånad över att Lars U Granberg ställer sig bakom förslaget att vi ska överpröva vad en domstol säger. Det är ganska flagrant. Vi ska styra myndigheter genom regleringsbrev, ja, men att en domstolsprövning, som Elina Linnas fråga gällde, överprövades av regeringen skulle leda till KU-anmälan så det stänkte om det. Här handlar det om att vi måste ha respekt för rättsväsendet och den fördelning som vi har. Vi måste göra precis som vi gör. Vi måste se vad tillämpningen blir, och om

vi inte är nöjda med tillämpningen ska vi ändra lagen. Det ska vi ha noga koll på. Det är min uppfattning.

Prot. 2009/10:126
26 maj

Anf. 97 LARS U GRANBERG (s) replik:

Fru talman! När det gäller personlig assistans och att ta hänsyn till remissvar är det jätteroligt att höra Kenneth Johansson. Mig veterligt var jag ute och kritiserade eller tog ställning i den frågan ganska tidigt och sade att vi nog fick ta halt på stället vad gällde personligt stöd i boendet, som var en av frågorna. Då blev jag kraftigt attackerad av Kenneth Johansson för att jag inte stod upp för utredningens slutsats. Det är intressant att Kenneth Johansson har insett vikten av att värna remissinstansernas yttranden. Jag håller fullständigt med om att vi ska ta hänsyn till remissinstanserna.

Frågan vad jag ansåg vara moget i Regeringskansliet är väl ett tecken på att majoriteten inte riktigt har koll på vad som är moget och lämnar till oppositionen att bedöma vilka frågor i Regeringskansliet som är mogna att komma till riksdagen för beslut.

När det gäller överprövning i domstol har Kenneth Johansson svarat – vi har ju en ganska bra publik här nu – att om inte tillkännagivandet räcker kommer vi att få vänta till en bra bit efter valet innan vi kan ta ett lagstiftningsbeslut för att styra domstolen. Vi ska inte överpröva saker och ting, Kenneth, men när de signaler vi har fått så tydligt visar att människor som de facto är längst ut och behöver samhällets stöd allra mest får illa av att samhället inte tar sitt ansvar finns ett läge, tycker jag, för att vi unisont i den här kammaren säger att det är dags att gå fram och ge myndigheten en annan inriktning.

Anf. 98 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (fp):

Fru talman! Den tidigare folkpartiledaren och socialministern Bengt Westerberg genomdrev 1993 den genomgripande handikappreformen LSS, som vi ska diskutera i dag. Många vittnar om vilken frihetsreform den här lagstiftningen har inneburit, just med rätten till personlig assistans. Helt plötsligt kunde personer med mer omfattande och varaktig funktionsnedsättning ta makten över sina egna liv, påverka, känna delaktighet och leva självständigt.

LSS är en rättighetslag som ska garantera personer med omfattande och varaktiga funktionsnedsättningar goda levnadsvillkor. Den viktiga liberala principen bakom lagen är rätten till ett värdigt och självständigt liv. LSS värnar rätten till valfrihet, integritet, delaktighet, jämlikhet, självbestämmande och kontinuitet. Jag kommer att i mitt anförande fokusera på några delar av betänkandet om personlig assistans. Det är skrivningen om barnperspektivet, registerkontroll, daglig verksamhet och bedömningsinstrumentet.

Fru talman! Jag tycker att det är mycket tillfredsställande att det i betänkandet nu finns ett uttalat barnperspektiv och att detta förs in i LSS. Det innebär att när beslut fattas ska barnet höras, man ska kunna få information och också kunna lämna sina åsikter om beslutet. Det överensstämmer precis med det som står i socialtjänstlagen. Det går dessutom helt i barnkonventionens anda. Vi vet också att för barn med funktionsnedsättning är den här rätten speciellt viktig eftersom de ofta har vuxna

*Personlig assistans
och andra insatser –
åtgärder för ökad
kvalitet och trygghet*

omkring sig som fattar beslut som berör dem. Det handlar om rehabilitering, habilitering, skolgång med mera.

Fru talman! Dessutom föreslås en ny lag om registerkontroll där den som enligt LSS bedriver verksamhet som riktas mot barn har skyldighet att gå in i belastningsregistret innan man anställer någon i sin verksamhet. Det gäller inte föräldrarna.

Vi vet också genom flera undersökningar att barn med funktionsnedsättning har visat sig vara mer utsatta än andra barn för övergrepp av olika slag. Det stärker verkligen den här bestämmelsen.

Fru talman! När det gäller rätten till daglig verksamhet för personer med psykisk funktionsnedsättning, som alltså tillhör personkrets 3, föreslås i betänkandet att Socialstyrelsen ska få utforma en försöksverksamhet med meningsfull sysselsättning för personer med psykisk funktionsnedsättning. Det är en satsning på 35 miljoner kronor per år under en treårsperiod. Det här förslaget ska kompletteras med den satsning som regeringen har gjort från 2009–2011 inom området psykiatri. I den satsar man på arbete, rehabilitering och sysselsättning.

I propositionen som behandlas i det betänkande som vi nu diskuterar konstaterar man att daglig verksamhet i många fall har fått en inlåsnings-effekt, att det har varit svårt för många personer att komma ut på arbetsmarknaden. Det är väl också ett skäl till att regeringen har bedömt att det är viktigt att ge Socialstyrelsen de här uppdragen.

Med alla de här insatserna som vidtas kring psykiatrisatsningen och den här försöksverksamheten kan vi konstatera att det i alla fall är ett steg i rätt riktning. Jag vill ändå understryka att från Folkpartiets sida är vår förhoppning att fortsatta steg tas för att införa en sysselsättningsgaranti för hela personkretsen, det vill säga både för personer med psykisk funktionsnedsättning och för personer med rörelsefunktionsnedsättning. Det har vi dessutom ett landsmötesbeslut på.

Fru talman! Jag vill i det sista ämnet som jag ska beröra, bedömningsinstrumentet, återge ett kort mejl som jag fick från en ensamstående kvinna som sedan 18 år är respiratorbunden och beroende av två vakna assistenter dygnet runt. Hon arbetar 75 procent.

Hon skriver: Jag kände mig verkligen kränkt av att behöva med tidur klocka alla moment som jag och mina assistenter gör under en vecka, men vad gav det för resultat? De gjorde ändå sina egna beräkningar och bestämde att jag endast skulle få gå på toaletten 3,5 timmar per vecka, transporteras 10 timmar per vecka, handla 2 timmar per vecka, masseras 11,6 timmar per vecka, hygien 7,5 timmar per vecka, sjukvårdande insatser 5 timmar per dygn, lika med 35 timmar per vecka, och så vidare.

Det här minuträkandet har diskuterats under en ganska lång tid bland många som har personlig assistans. Det har även diskuterats bland oss politiker. Det som oroar många är den allt hårdare linje som Försäkringskassan har infört när det gäller personlig assistans, detta trots att det inte har funnits något lagförslag om förändring.

Redan hösten 2007 började de inskränkningar som innebar negativa konsekvenser för personer med funktionsnedsättning i form av färre assistanstimmar. Den nya tillämpningen har inneburit att man som individ inte längre har rätt att få hjälp med de grundläggande behoven, trots att man behöver hjälp med av- och påklädning, måltider och så vidare.

Sedan kom regeringsrättsdomen, som en del av er har nämnt, 2009. Den har redan fått omfattande negativa konsekvenser för personer med funktionsnedsättningar. I domen snävar Regeringsrätten in begreppet grundläggande behov till att enbart gälla hjälpbehov som är mycket privata och känsliga för den personliga integriteten. Vad innebär det i praktiken? Jo, att handläggaren bedömer vad som är privat och känsligt.

Just därför, fru talman, känns det mycket bra att vi i utskottet fick en total enighet kring skrivningen i betänkandet, där utskottet mot bakgrund av lagens intentioner förutsätter att siktet är inställt på respekt för den enskilde och att det bedömningsinstrument som ska presenteras för regeringen i mars 2011 inte kommer att innebära alltför detaljerade eller integritetskränkande moment. Utskottet säger också att instrumentet ska vara den enskildes verktyg när man som enskild ska få sina behov tillgodosedda. Som det hitintills har uppfattats är det myndighetens instrument, men det är inte det. Det är den enskildes instrument.

Utskottet skriver också ”att insatser som ges med stöd av LSS ska främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet”. Man ska ha rätten att leva som andra. Det är precis också vad som sägs i FN:s konvention för personer med funktionsnedsättningar.

Fru talman! I och med denna tydliga skrivning i betänkandet har Försäkringskassan fått tydliga besked från riksdagen om att LSS som rättighetslag gäller. Intentionerna ska inte inskränkas och rätten till delaktighet och att leva som andra gäller, det vill säga rätten att bilda familj, att arbeta och att leva ett liv jämlikt andras. Någon annan hantering strider helt mot LSS och FN:s konvention.

Fru talman! I och med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 99 LARS U GRANBERG (s) replik:

Fru talman! Jag delar den tolkning som Maria Lundqvist-Brömster gör. Däremot finns det ett tolkningsutrymme. Tillkännagivandet är ju inte skarpt på det sättet att det ställer krav på regeringen att återkomma före valet. Tillkännagivandet är av den karaktären att regeringen kan välja att göra det när det nya behovsbedömningsinstrumentet är på plats, utrett och klart. Det är ju lätt. Vänd dig om, Maria, och titta på läktaren! Då har vi återigen ett visst antal personer som under den tiden kommer att hamna i ett läge där de möts av en försäkringskassa som har ändrat sin bedömningsmodell och är tuffare och hårdare.

Maria Lundqvist-Brömster och jag har deltagit i en del debatter. Där har Maria Lundqvist tagit upp att det krävs ett ställningstagande från utskottet. Är du nöjd med ställningstagandet? Är det tillräckligt tydligt? Ställer utskottet krav på att regeringen ska agera före valet? Handikapprörelsen har saknat vassa frågor att jobba med i en valrörelse. Har vi sådana nu? Är det här en fråga vi kan debattera i valrörelsen? Det här var frågor till Maria Lundqvist-Brömster.

I sådana fall finns en radda frågor. I mitt anförande tog jag upp att det saknas en del viktiga frågor. En är huvudmannaskapet. Håller ni fast vid utredningens förslag om huvudmannaskapet? Jag fick höra att Kenneth Johansson har tagit till sig att man ska lyssna på remissinstanser. Kan vi vänta oss att Folkpartiet ska lyssna på remissinstanserna?

Anf. 100 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (fp) replik:

Fru talman! Först tog Lars upp frågan om jag är nöjd med det som har skrivits i betänkandet. Jag är det. Jag är nöjd med utskottets förslag till beslut och tillkännagivandet. Det skulle vara konstigt om lagförslaget med de skrivningar som finns i betänkandet inte gav Försäkringskassan signaler om att vi är kritiska till hur de har hanterat frågan.

Jag pratar för Folkpartiets räkning – jag hörde att Kenneth Johansson i Centerpartiet sade detta – men naturligtvis när bedömningsinstrumentet återredovisas, när vi ser åtgärder och annat, ställs frågan på sin spets.

Jag anser att med den här skrivningen bör myndigheter och Försäkringskassan få tydliga besked om vad riksdagen tycker i frågan. Lagen har inte förändrats. Den ligger kvar. Lagen har förstärkts med paragrafer och barnperspektiv och annat.

Sedan var det frågan om huvudmannaskapet. Du vet likaväl som jag att Folkpartiet har fattat ett landsmötesbeslut om att hela LSS ska förstатligas. Kommittén landade på att personlig assistans ska förstатligas och att LSS ska finnas kvar i kommunen. Jag kan bara uttrycka vad jag känner personligen, nämligen att jag mer delar kommitténs uppfattning i frågan.

Anf. 101 LARS U GRANBERG (s) replik:

Fru talman! Jag tackar för svaren.

Det finns ett tolkningsutrymme. Fastän vi har gjort ett tillkännagivande finns ett tolkningsutrymme som Regeringsrätten har antagit och som backas upp av vår socialminister. Som jag förstår det backas det också upp av Kenneth Johansson, ordföranden i socialutskottet.

Om inte vårt tillkännagivande sluter tolkningsutrymmet kommer det fortfarande att finnas ett läge där LSS kan tolkas så att Försäkringskassan kan hantera människor på ett fullständigt vidrigt sätt. På ett par dagar kan någon tappa ett samhälleligt stöd. Med det tappar man tilltron till att samhället finns där som stöd.

Om vi hamnar i ett läge där den tolkningen fortsätter gälla, är Maria Lundqvist-Brömster villig att pröva regleringsbrev till Försäkringskassan?

Anf. 102 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (fp) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att upprepa vad jag sade, nämligen att det är minst sagt oroväckande om inte Försäkringskassan som myndighet tar till sig det socialutskottet skriver i detta betänkande när det gäller en förstärkning av paragraferna i lagstiftningen.

Jag citerade detta i mitt anförande. Det är hur tydligt som helst. Dessutom tas FN-konventionens anda in i texten. På det sättet är det konstigt om Försäkringskassan inte förstår vad riksdagen menar.

Jag tycker att vi är tydliga i texten, och jag känner mig på det sättet tillfreds med tillkännagivandet. Det är inte dags för regleringsbrev än, men det får jag återkomma till.

Anf. 103 ELINA LINNA (v) replik:

Fru talman! Jag ska börja med frågor om daglig verksamhet för personer med psykisk funktionsnedsättning inom personkrets 3, som Maria Lundqvist-Brömster tog upp. Maria nämnde också att den verksamhet

som har funnits har haft inlåsnings effekter för dessa personer med tanke på en fortsättning till den öppna arbetsmarknaden.

Jag blir lite orolig när Maria anger det som skäl till att man måste fortsätta med försöksverksamhet. Kommer det hårdnande klimatet i samhället att innebära att personer med psykisk funktionsnedsättning får stora svårigheter att fortsätta till den öppna arbetsmarknaden? Kommer de inte att få vara med i daglig verksamhet?

Det är fråga om 35 miljoner under tre år. Det blir knappt 12 miljoner per år. Vad är det för försöksverksamheter regeringen tänker starta som skiljer sig från de verksamheter som redan finns i dag?

Anf. 104 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (fp) replik:

Fru talman! Jag vill först rätta Elina Linna. Det är 35 miljoner per år som går ut till försöksprojektet som Socialstyrelsen ska driva.

Du hakade upp dig lite grann på det som ändå står i propositionen, nämligen att det har blivit inlåsnings effekter för många individer. Så är det. Det är likadant med lönebidrag – om vi ska börja prata andra ersättningar. När jag har pratat med personer med funktionsnedsättning har det handlat om att ha en trygghet i att lönebidrag finns men att det inte ska bli en inlåsnings effekt. Det är vad man har funnit i fråga om daglig sysselsättning när Socialstyrelsen har avslutat ett projekt. Tanken är väl att man tillsammans med arbetsgivarparterna ska utveckla metoder.

Nu finns attityduppdraget som regeringen har satt i gång. Där är målet att vi måste jobba med attityder och värderingar. Det är ett stort hinder för personer med psykisk funktionsnedsättning. Naturligtvis är daglig verksamhet ett alternativ. Så är det. Men det finns faktiskt många som vill ha mer utmaningar trots sina funktionsnedsättningar. Alla kan bidra på något sätt, eller hur?

Anf. 105 ELINA LINNA (v) replik:

Fru talman! Visst behövs attitydpåverkansprojekt – eller vad nu heter. Det är tydligt att det finns attityder hos arbetsgivarna som utesluter personer med funktionsnedsättningar. Om vi tittar på statistiken av hur många personer med funktionsnedsättningar som har fått arbete under de senaste åren framgår det att det inte är så många som jag tror att både Maria och jag hade önskat oss.

Jag vill också ta upp lite mer om tillkännagivandet, som jag också sätter stor tillit till att Försäkringskassan tar hänsyn till. Men det finns inga garantier. Det är viktigt att regeringen nu agerar aktivt så att myndigheterna tar hänsyn till tillkännagivandet.

Nu är det snart val. Det finns inga garantier att regeringen kommer att sätta i gång med detta. Det är inte heller aktuellt i regleringsbrevet. Hur tänker Maria som tillhörande alliansregeringen i socialutskottet – i alla fall som riksdagsledamot – agera så att Försäkringskassans arbete kommer att påverkas av tillkännagivandet?

Anf. 106 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (fp) replik:

Fru talman! Elina Linna tog upp attityduppdraget och svårigheter för personer med funktionsnedsättningar att komma ut på arbetsmarknaden. Det anmärkningsvärda är att det inte har haft någon betydelse om vi har

Prot. 2009/10:126
26 maj

*Personlig assistans
och andra insatser –
åtgärder för ökad
kvalitet och trygghet*

haft hög- eller lågkonjunktur eller vilken regering som har suttit vid makten.

Det här är någonting som vi verkligen behöver jobba med tillsammans, kan jag tycka. Det gäller även alla parter på arbetsmarknaden.

Det har talats om Försäkringskassan. Detta är en fråga som engagerar oss alla, och som verkligen har engagerat oss i utskottet. För min egen del kommer jag att på olika sätt ha blåslampa på frågan. Jag har tillkännagivandet med mig i ryggen, och det är det som kommer att driva mig.

Anf. 107 LARS-AXEL NORDELL (kd):

Fru talman! Vi tänker oss en helt vanlig morgon. Väckarklockan ringer, och man vaknar upp. Man masar sig yrvaket till badrummet, och efter en uppfriskande dusch är det dags att inta frukost innan man tar sig till jobbet för en ny arbetsdag.

Så ser det ut för många av oss, men för många människor med funktionsnedsättning kan det vara en utmaning att ens ta sig ur sängen på morgonen. Där kommer den personliga assistansen in som en oersättlig del av brukarens liv. Personliga assistenter utför dagligen stordåd på olika boenden och i privata hem runt om i Sverige. Socialstyrelsen räknar med att ca 50 000 personer arbetar som personliga assistenter i vårt land i dag. Myndigheten tror att det snart kommer att behövas 60 000 personliga assistenter.

I mars lämnade alliansregeringen med äldre- och folkhälsominister Maria Larsson i spetsen in propositionen om ändringar i LSS. Det handlar om att stärka kvaliteten, tillsynen och kontrollen av personlig assistans. LSS får ett tydligt barnperspektiv genom att en bestämmelse införs som innebär att när åtgärder rör barn ska barnets bästa särskilt beaktas. Dessutom införs obligatorisk kontroll av belastningsregistret vid anställning av personal som utför vissa stöd- och serviceinsatser åt barn med funktionshinder.

För att enskilda ska få bedriva yrkesmässig verksamhet med personlig assistans krävs särskilt tillstånd, vilket innebär att verksamheten stramas upp samtidigt som det kan bidra till att stärka yrkesstatusen för personliga assistenter. Med tillståndsplikt försvinner bilden av att vem som helst kan arbeta som personlig assistent, som man ibland hör att människor uppfattar det.

Utskottet delar regeringens bedömning att en förutsättning för tillstånd bör vara att det framgår av ansökan om tillstånd att den som ska bedriva verksamhet har god kunskap om den lagstiftning som styr verksamheten inklusive lagstiftning om arbetsmiljö och hantering av ersättning för personlig assistans. Det bör också framgå hur personalens kunskaper ska säkerställas och hållas aktuella när det gäller lagstiftning, andra gällande regler samt vad som i övrigt krävs för att ge assistansberättigade personlig assistans.

Kritiken mot att förslaget skulle innebära en inskränkning i brukarens valfrihet faller platt till marken. Hur många enskilda anordnare som inte skulle få tillstånd eller som skulle välja att avveckla verksamheten finns det över huvud taget inget underlag för. Det viktiga måste ändå vara att kvaliteten och tryggheten säkerställs.

Fru talman! Det har visat sig att försäkringskassor i olika delar av vårt land har gjort olika bedömningar av hur behovet ser ut av personlig assi-

stans. Eftersom sådana skillnader inte är försvarbara har Socialstyrelsen fått i uppdrag att arbeta fram ett enhetligt och vetenskapligt hållbart bedömningsinstrument.

Ett första utkast till instrument var extremt detaljerat och uppfattades av många som rent av integritetskränkande, vilket också var min reaktion när jag tog del av arbetsmaterialet. Dessutom har en diskussion förts om vad som ska anses vara grundläggande behov av assistans. Det handlar bland annat om att föra maten till munnen respektive att föra upp maten på gaffeln.

Nu har ett omtag gjorts med ett annat upplägg. Mot bakgrund av de arbeten som pågår när det gäller bland annat ett behovsbedömningsinstrument begär utskottet i form av ett tillkännagivande en redovisning av regeringen så fort underlag finns och vid behov förslag till åtgärder. Som företrädare för Kristdemokraterna måste jag säga att jag tycker att det är jättebra att det finns en så bred uppslutning i utskottet bakom förändringarna i LSS. Jag vill tillstyrka detta tillkännagivande och socialutskottets samlade förslag.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i socialutskottets betänkande SoU21.

I detta anförande instämde Anders Andersson (kd).

Anf. 108 MAGDALENA ANDERSSON (m):

Fru talman! Jag beklagar att Margareta B Kjellin, som skulle ha hållit anförandet i dag, inte är här. Det är signalfel på tåget, och hon sitter fast någonstans. Så är livet; ni känner till det.

Det spelar i sak inte så stor roll, för Margareta B Kjellin och jag tillhör samma parti och vi tillhör Alliansen. Vi delar synen i det förslag som utskottet lägger fram i dag.

Fru talman! Det behovsbedömningsinstrument som så många pratar om är viktigt. Det behövs. Det inser man framför allt när man hör talas om Försäkringskassans egen utredning som säger att man har helt olika bedömningar på olika ställen i landet – inte beroende på att det är människor som har olika behov på grund av var de bor utan beroende på att handläggarna gör olika bedömningar. Det är klart att det behövs en rättvis och en jämlik bedömning för dem som vill ha assistans. Då är det också rimligt att det finns ett instrument som vägledning för detta. Det tror jag att alla kan instämma i.

Däremot har hanteringen av instrumentet varit bekymmersamt. Det är viktigt, fru talman, att poängtera här i kammaren att den personliga integriteten måste värnas. Det handlar om ett respektfullt bemötande och en rättvis och likvärdig bedömning. Det ska alla ha rätt att få.

Utskottet hade en träff med Socialstyrelsen och Försäkringskassan där vi redovisade det samlade utskottets betänkligheter inför vad som hade varit. Jag tror att det var nödvändigt och riktigt. Samtidigt har vi kommit fram till att ett enigt utskott nu gör detta tillkännagivande där vi talar om att vi vill veta vad som händer sedan. Vi vill att regeringen återkommer med en redovisning av detta.

Jag tror att det är viktigt att påpeka en gång till – det har ju redan gjorts – att det inte finns några som helst politiska beslut om att göra

Prot. 2009/10:126
26 maj

*Personlig assistans
och andra insatser –
åtgärder för ökad
kvalitet och trygghet*

några förändringar. Det finns faktiskt inte det. Därför är det viktigt att vi håller fullständig koll på att det blir precis så bra som vi vill.

För egen del kan jag säga att när det gäller resonemanget om behovsbedömningsinstrumentet känns det konstigt att detta att man inte kan skära maten inte ska räknas, bara man kan föra maten med gaffeln upp till munnen. Det är klart att sådant helt och hållet måste bort från detta.

I övrigt finns barnperspektivet i den här propositionen, och det tycker jag är viktigt. Barnperspektivet ska genomsyra all verksamhet, både LSS-verksamheten och annan verksamhet. Det är principiellt viktigt att man inför detta. Barnen ska få relevant information och också ha möjlighet att framföra sina egna åsikter.

På samma sätt är det viktigt att införa registerkontroll. Det är sårbara människor det handlar om. Den som är extra sårbar, och det är man i en sådan situation som det handlar om här, ska kunna lita på att de som hanterar ens ärende och hjälper har kollats mot belastningsregistret. Det ska samhället kunna garantera dem.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 27 maj.)

20 § Anmälan om fråga för skriftligt svar

Anmälades att följande fråga för skriftligt svar framställdes

den 26 maj

2009/10:838 Frysning av tillgångar vid misstänkt penningtvätt
av Birgitta Eriksson (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

Frågan redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 1 juni.

21 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 26 maj

2009/10:809 Arbetslösheten och redovisning av arbetslösheten
av Britta Rådström (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)
2009/10:811 Tillgänglighet till uteserveringar
av Tomas Eneroth (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2009/10:812 Funktionshindrades rätt till sysselsättning

av *Ann-Christin Ahlberg* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2009/10:814 Tillgänglighet till socialkontor

av *Elina Linna* (v)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2009/10:815 Tillgänglighet i vården

av *Elina Linna* (v)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2009/10:816 Sjuklönekostnader i mindre företag

av *Marie Engström* (v)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2009/10:817 Långa betalningstider

av *Marie Engström* (v)
till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:818 Skatt på bensen

av *Peter Hultqvist* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:819 Greklands pensionsålder

av *Ameer Sachet* (s)
till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

2009/10:821 Beskattning av riskkapitalbolag

av *Birgitta Eriksson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:822 Samarbete mellan idrottsförbund och Bris

av *Göran Persson* i Simrishamn (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2009/10:823 Nya sektorer för den fria rörligheten

av *Carina Adolfsson Elgestam* (s)
till statsrådet Ewa Björling (m)

2009/10:826 Standarden på E10 mellan Avvakko och Skaulo

av *Kristina Zakrisson* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2009/10:827 Svenska företags agerande utomlands

av *Patrik Björck* (s)
till statsrådet Ewa Björling (m)

2009/10:829 Beskattning av stiftelser

av *Holger Gustafsson* (kd)
till finansminister Anders Borg (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 1 juni.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdet början till och med 12 §
anf. 20 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 14 § anf. 53 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 15 § anf. 84 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Eva-Lena Ekman

1 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 20 maj	1
NU16 Höjt mål och vidareutveckling av elcertifikatssystemet	1
NU18 Genomförande av direktiv om förnybar energi	1
NU19 Utvärdering av insatserna för forskning och innovation inom energiområdet	1
NU21 Vissa metrologifrågor	2
2 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 21 maj	2
UU14 Att möta globala utmaningar – om samstämmighet för utveckling	2
SfU18 Åtgärder mot familjeseparation inom migrationsområdet	3
KrU12 Avveckling av inkomstgarantier för konstnärer	3
KrU13 Statligt stöd till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer	3
3 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 24 maj	4
SoU19 Lex Sarah och socialtjänsten – förslag om vissa förändringar	4
SoU23 Ökad kvalitet vid läkemedelsförskrivning	4
SoU18 Värdigt liv i äldreomsorgen	5
UbU18 Förändringar i studiestödssystemet	6
UbU19 Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds verksamhet 2009	6
4 § Justering av protokoll	6
5 § Meddelande om partiledardebatt	6
6 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	7
7 § Hänvisning av ärenden till utskott	11
8 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	11
9 § Förnyad bordläggning	11
10 § Advokaters vittnesplikt och andra processrättsliga frågor	12
Justitieutskottets betänkande 2009/10:JuU23	12
Anf. 1 MARGARETA PERSSON (s)	12
Anf. 2 LENA OLSSON (v)	13
Anf. 3 INGE GARSTEDT (m)	13
Anf. 4 HELENA BARGHOLTZ (fp)	14
Anf. 5 LENA OLSSON (v) replik	15
Anf. 6 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik	15
Anf. 7 KJELL ELDENSJÖ (kd)	16
(Beslut fattades under 18 §.)	16
11 § Införande av trängselskatt i Göteborg	17
Skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU39	17
Anf. 8 LARS TYSKLIND (fp)	17
Anf. 9 LENNART SACRÉDEUS (kd)	18

Anf. 10	JAN ERICSON (m)	19
Anf. 11	PER BOLUND (mp)	22
Anf. 12	LENNART SACRÉDEUS (kd) replik	24
Anf. 13	PER BOLUND (mp) replik	25
Anf. 14	LENNART SACRÉDEUS (kd) replik	26
Anf. 15	PER BOLUND (mp) replik	26
Anf. 16	LARS JOHANSSON (s)	27
	(Beslut fattades under 18 §.)	28
12 §	Luftfartens lagar	28
	Civilutskottets betänkande 2009/10:CU15	28
Anf. 17	EVA SONIDSSON (s)	28
Anf. 18	EGON FRID (v)	29
Anf. 19	JAN LINDHOLM (mp)	31
Anf. 20	ANTI AVSAN (m)	35
Anf. 21	LENNART PETTERSSON (c)	37
Anf. 22	JAN LINDHOLM (mp) replik	38
Anf. 23	LENNART PETTERSSON (c) replik	39
Anf. 24	JAN LINDHOLM (mp) replik	39
Anf. 25	LENNART PETTERSSON (c) replik	40
Anf. 26	LARS TYSKLIND (fp)	40
Anf. 27	YVONNE ANDERSSON (kd)	42
Anf. 28	JAN LINDHOLM (mp) replik	43
Anf. 29	YVONNE ANDERSSON (kd) replik	43
Anf. 30	JAN LINDHOLM (mp) replik	44
Anf. 31	YVONNE ANDERSSON (kd) replik	44
	(Beslut fattades under 18 §.)	44
13 §	Ett skärpt skadeståndsansvar för vårdnadshavare	45
	Civilutskottets betänkande 2009/10:CU23	45
Anf. 32	CHRISTINA OSKARSSON (s)	45
Anf. 33	LISELOTTE OLSSON (v)	47
Anf. 34	JAN LINDHOLM (mp)	49
Anf. 35	EVA BENGTSON SKOGSBERG (m)	50
Anf. 36	CHRISTINA OSKARSSON (s) replik	52
Anf. 37	EVA BENGTSON SKOGSBERG (m) replik	52
Anf. 38	CHRISTINA OSKARSSON (s) replik	52
Anf. 39	EVA BENGTSON SKOGSBERG (m) replik	53
Anf. 40	LENNART PETTERSSON (c)	53
Anf. 41	CHRISTINA OSKARSSON (s) replik	55
Anf. 42	LENNART PETTERSSON (c) replik	55
Anf. 43	CHRISTINA OSKARSSON (s) replik	56
Anf. 44	LENNART PETTERSSON (c) replik	56
Anf. 45	LISELOTTE OLSSON (v) replik	56
Anf. 46	LENNART PETTERSSON (c) replik	57
Anf. 47	LISELOTTE OLSSON (v) replik	58
Anf. 48	LENNART PETTERSSON (c) replik	58
Anf. 49	JAN ERTSBORN (fp)	59
Anf. 50	YVONNE ANDERSSON (kd)	60
	(Beslut fattades under 18 §.)	61

14 § Tillgängliga elektroniska kommunikationer	61	Prot. 2009/10:126
Trafikutskottets betänkande 2009/10:TU18	61	26 maj
Anf. 51 LISBETH GRÖNFELDT BERGMAN (m)	61	
Anf. 52 DÉSIRÉE LILJEVALL (s)	62	
Anf. 53 PETER PEDERSEN (v)	64	
Anf. 54 LAGE RAHM (mp)	65	
Anf. 55 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m)	67	
Anf. 56 SVEN BERGSTRÖM (c)	70	
Anf. 57 CHRISTER WINBÄCK (fp)	72	
Anf. 58 LAGE RAHM (mp) replik	74	
Anf. 59 CHRISTER WINBÄCK (fp) replik	74	
Anf. 60 LAGE RAHM (mp) replik	75	
Anf. 61 CHRISTER WINBÄCK (fp) replik	75	
Anf. 62 LARS-AXEL NORDELL (kd)	75	
Anf. 63 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	77	
Anf. 64 DÉSIRÉE LILJEVALL (s) replik	80	
Anf. 65 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik	80	
Anf. 66 DÉSIRÉE LILJEVALL (s) replik	81	
Anf. 67 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik	81	
Anf. 68 PETER PEDERSEN (v) replik	81	
Anf. 69 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik	82	
Anf. 70 PETER PEDERSEN (v) replik	82	
Anf. 71 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik	83	
Anf. 72 LAGE RAHM (mp) replik	83	
Anf. 73 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik	84	
Anf. 74 LAGE RAHM (mp) replik	84	
Anf. 75 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik	85	
(Beslut fattades under 18 §.)	85	
15 § Ålderskrav vid buss- och taxitransporter m.m.	85	
Trafikutskottets betänkande 2009/10:TU23	85	
Anf. 76 INGEMAR VÄNERLÖV (kd)	85	
Anf. 77 LARS MEJERN LARSSON (s)	86	
Anf. 78 PETER PEDERSEN (v)	88	
Anf. 79 STEN BERGHEDEN (m)	90	
Anf. 80 LARS MEJERN LARSSON (s) replik	91	
Anf. 81 STEN BERGHEDEN (m) replik	92	
Anf. 82 LARS MEJERN LARSSON (s) replik	92	
Anf. 83 STEN BERGHEDEN (m) replik	92	
Anf. 84 SVEN BERGSTRÖM (c)	93	
Anf. 85 CHRISTER WINBÄCK (fp)	95	
(Beslut fattades under 18 §.)	95	
16 § Hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen m.m.	96	
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2009/10: MJU26	96	
(Beslut fattades under 18 §.)	96	
17 § Personlig assistans och andra insatser – åtgärder för ökad kvalitet och trygghet	96	
Socialutskottets betänkande 2009/10:SoU21	96	

Anf. 86 ELINA LINNA (v).....	96
Anf. 87 THOMAS NIHLÉN (mp)	98
Anf. 88 KENNETH JOHANSSON (c)	100
Anf. 89 ELINA LINNA (v) replik	102
Anf. 90 KENNETH JOHANSSON (c) replik	102
Anf. 91 ELINA LINNA (v) replik	103
Anf. 92 KENNETH JOHANSSON (c) replik	103
Anf. 93 LARS U GRANBERG (s)	104
(forts. 19 §).....	106
Ajournering.....	106
Återupptagna förhandlingar	106
18 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	106
JuU23 Advokaters vittnesplikt och andra processrättsliga frågor	106
SkU39 Införande av trängselskatt i Göteborg	106
CU15 Luftfartens lagar	106
CU23 Ett skärpt skadeståndsansvar för vårdnadshavare	107
TU18 Tillgängliga elektroniska kommunikationer	107
TU23 Ålderskrav vid buss- och taxitransporter m.m.	108
MJU26 Hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen m.m.	109
Meddelande om inställd votering	109
19 § (forts. från 17 §) Personlig assistans och andra insatser – åtgärder för ökad kvalitet och trygghet (forts. SoU21).....	109
Anf. 94 KENNETH JOHANSSON (c) replik	109
Anf. 95 LARS U GRANBERG (s) replik	110
Anf. 96 KENNETH JOHANSSON (c) replik	110
Anf. 97 LARS U GRANBERG (s) replik	111
Anf. 98 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (fp).....	111
Anf. 99 LARS U GRANBERG (s) replik	113
Anf. 100 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (fp) replik.....	114
Anf. 101 LARS U GRANBERG (s) replik	114
Anf. 102 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (fp) replik.....	114
Anf. 103 ELINA LINNA (v) replik	114
Anf. 104 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (fp) replik.....	115
Anf. 105 ELINA LINNA (v) replik	115
Anf. 106 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (fp) replik.....	115
Anf. 107 LARS-AXEL NORDELL (kd)	116
Anf. 108 MAGDALENA ANDERSSON (m)	117
(Beslut skulle fattas den 27 maj.)	118
20 § Anmälan om fråga för skriftligt svar	118
21 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	118
22 § Kammaren åtskildes kl. 16.50.	120

Tryck: Elanders, Vällingby 2010